

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Diplomová práce

Veronika Beranová

**REGIONÁLNÍ VLASTIVĚDA A JEJÍ VYUŽITÍ
V PRIMÁRNÍ ŠKOLE**

Olomouc 2019

Vedoucí práce: Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů, literatury a internetových zdrojů.

V Rybníku dne 1. 4. 2019

.....

Veronika Beranová

Poděkování

Děkuji vedoucí práce, Mgr. Aleně Vavrdové, Ph.D., za odborné vedení, cenné rady a připomínky. Dále děkuji panu Rudolfu Fibigarovi za poskytnutí literatury, své rodině za podporu při studiu a psaní této práce a v neposlední řadě také všem školám, které se účastnily výzkumného šetření.

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	10
1.1 Region.....	10
1.2 Regionální prvek.....	10
1.2.1 Členění regionálních prvků	11
1.2.2 Regionální prvky ve výuce vlastivědy	11
2 TÉMA REGIONU V RVP ZV	13
2.1 RVP ZV a jeho charakteristika	13
2.2 Vzdělávací oblasti RVP ZV.....	13
2.3 Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět	14
2.3.1 Charakteristika vzdělávací oblasti	14
2.3.2 Cílové zaměření vzdělávací oblasti	15
2.3.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět	15
3 MĚSTO ČESKÁ TŘEBOVÁ.....	21
3.1 Poloha a rozloha města	21
3.2 Geologické a geomorfologické poměry.....	21
3.3 Hydrologické poměry	22
3.4 Klimatické poměry	22
3.5 Historický vývoj a počátky města.....	23
3.5.1 Název města.....	23
3.6 Znak a prapor města.....	23
3.7 Pamětihodnosti města a okolí	24
3.7.1 Kostel sv. Jakuba Většího.....	24
3.7.2 Budova radnice	25
3.7.3 Mariánský morový sloup	26
3.7.4 Rotunda sv. Kateřiny	26
3.7.5 Kaple Panny Marie Pomocné a poutní místo Hory	27
3.7.6 Chaloupka Maxe Švabinského v Kozlově.....	28
3.7.7 Chata Maxe Švabinského a rozhledna.....	29
3.8 Přírodní zajímavosti města a okolí.....	30
3.8.1 Přírodní rezervace Třebovské stěny	30

3.8.2	Smyslově naučná stezka Údolím Skuhrovského potoka.....	31
3.8.3	Semanínská naučná stezka ČSOP	32
3.8.4	Park Javorka	32
3.8.5	Pravěká osada Křivolík.....	33
3.9	Významné osobnosti města	35
3.10	Kultura a tradice v České Třebové.....	40
3.11	Město a řemesla	44
3.12	Město a železnice.....	45
4	PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ	47
4.1	Vznik a historie projektové výuky.....	47
4.2	Terminologické vymezení pojmů	48
4.2.1	Projektová metoda	48
4.2.2	Projektové vyučování – projektová výuka	48
4.2.3	Projekt.....	49
4.3	Výhody a nevýhody projektového vyučování	51
	EMPIRICKÁ ČÁST	53
5	CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	53
5.1	Formulace cílů výzkumného šetření a stanovení předpokladů.....	53
5.2	Charakteristika výzkumného souboru respondentů.....	54
5.3	Výzkumná metoda	55
5.3.1	Popis výzkumné metody.....	56
5.3.2	Popis použitého didaktického testu	56
5.3.3	Vlastnosti didaktického testu.....	56
5.4	Pilotáž, předvýzkum	57
5.5	Organizace a průběh výzkumného šetření	58
5.6	Charakteristika analýzy dat.....	58
6	ROZBOR A VYHODNOCENÍ DAT	60
6.1	Výsledky výzkumného šetření.....	60
6.1.1	Celkové souhrnné vyhodnocení didaktického testu	60
6.1.2	Vyhodnocení výsledků chlapců a dívek	62
6.1.3	Vyhodnocení jednotlivých testových položek.....	64
7	SHRUTÍ VÝSLEDKŮ A PLATNOSTI PŘEDPOKLADŮ	77
7.1	Shrnutí.....	78
7.2	Navrhované doporučení	79

PRAKTICKÁ ČÁST	81
8 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	81
8.1 Návrh projektu	81
8.2 Realizace projektu.....	84
8.3 Průběh projektu.....	84
ZÁVĚR	97
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	99
SEZNAM OBRÁZKŮ	106
SEZNAM GRAFŮ	108
SEZNAM TABULEK	109
SEZNAM PŘÍLOH	110
PŘÍLOHY	

Častokrát, když se toulám cizí zemí
Emigrantem z vlastní vůle, smutný bývám
Stýská se mi
Když je mi nejhůř, tak si zpívám
Árii z Jakobína

Toulat se naším lesem věc je jiná
Řídit se sluncem, hvězdami
Ebenovou nocí s věčností nad námi
Bože, jak mám rád českou zemi!
Okouzlen krajem, který domovem je mi
Vítám den skleničkou červeného vína
Árii zpívám si z Jakobína

Jaromír Šlemr

ÚVOD

Na pomezí Čech a Moravy leží sevřené mezi dvěma horskými hřbety mé rodné město Česká Třebová. Je to místo, které nezapře svůj podhorský charakter, příroda je zde drsná proměnlivá, a přesto krásná. Ačkoliv v dávné minulosti město nikdy nebylo centrem významného panství a až do poloviny 19. století, kdy byla postavena železniční trať, bylo spíše chudou vesničkou, bude mít navždy kousek mého srdce. Je to místo mého dětství, dospívání a vzpomínek.

Uvědomuji si, jak silně jsme formováni svým okolím. Vyrůstala jsem v učitelské rodině, prostředí školy mi bylo velmi blízké a už od dětství jsem věděla, že chci být učitelka.

Díky mému dědovi, který je vášnivým turistou, jsem poznávala okolí města i krásy naší země. Další osobou, která mě ovlivnila, byl můj učitel dějepisu a zeměpisu. Přišel na naši školu, když jsem byla na 2. stupni a působil tehdy jako „zjevení“. Nepsal žádné zápisy na tabuli, které bychom se měli nazpaměť naučit. Naopak. On vyprávěl. Neskutečně poutavě dovedl hovořit o místech, která navštívil, často přinesl i nějaký suvenýr z cest, promítal nám diapozitivy z mnoha míst naší země i ze zahraničí. Prošli jsme s ním celé město a okolí, ke každé památce věděl něco zajímavého. Rozhodla jsem se, že takovým učitelem jednou budu. Svým žákům chci poznatky předávat podobným způsobem.

Když jsem začala učit a dostala jsem se se svými žáky za zdi školy, uvědomila jsem si, jak je dnešní přetechnizovaná doba ovlivňuje. Zjistila jsem, jak málo si všímají věci kolem sebe, nevidí krásnou přírodu, neumí ocenit šikovnost rukou našich předků. Já se to snažím změnit. Svým žákům přibližuji jejich rodiště přímo. Chci, aby na vlastní oči viděli, aby si na vlastní kůži zkusili, aby se mohli dotknout. Čeho? Všeho, čeho jen bude možné.

Má diplomová práce bude rozdělena na část teoretickou, empirickou a praktickou.

Hlavním cílem teoretické části bude zmapovat region Česko-třebovska. V první kapitole vymezím základní pojmy, uvedu klasifikaci regionálních prvků a budu se věnovat jejich využitím ve výuce vlastivědy. Druhá kapitola se zaměří na Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, především na oblast Člověk a jeho svět. Detailněji se zaměřím na tematické okruhy „Místo, kde žijeme“, „Lidé kolem nás“ a „Lidé a čas“.

Třetí kapitola bude obsahovat konkrétní informace o městě Česká Třebová a jeho okolí. Rozdělím ji na deset podkapitol, které se budou zabývat charakteristikou přírodních podmínek, historií a vznikem města, kulturními památkami a přírodními zajímavostmi. Nemůžu opomenout ani významné osobnosti spjaté s naším regionem a kulturu ve městě. Poslední podkapitola bude věnována železnici.

Čtvrtá kapitola nastíní historii, charakteristiku a problematiku projektové výuky.

Hlavním cílem empirické části mé diplomové práce bude zjistit úroveň vědomostí žáků 4. ročníků místní základní školy o České Třebové a jejím okolí. Zajímá mě, zda existují rozdíly mezi vědomostmi žáků z plně organizované školy a školy malotřídní, a také, zda vědomosti dívek jsou větší než vědomosti chlapců. V neposlední řadě se pokusím zjistit, jestli žáci, u kterých učitel zařazuje do výuky pestré metody a formy práce, mají větší vědomosti, než žáci, jejichž učitel volí převážně frontální výuku.

Hlavním cílem praktické části bude navrhnout takový projekt, abych jeho prostřednictvím v žácích probudila zájem o rodný kraj, podrobněji je seznámila s okolní přírodou, historií města a jeho tradicemi. Využiji zde různé metody a formy výuky, jako je např. vlastivědná vycházka, výtvarné ztvárnění historického objektu, práce s plánem města. Přála bych si, aby tento projekt obohatil výuku regionální vlastivědy a aby posloužil učitelům jako ukázka toho, jak lze tvořivě propojit projekt a výuku samotnou s každodenním životem.

Do závěru diplomové práce zařadím seznam literatury a internetových zdrojů, ze kterých budu vycházet, seznam použitých obrázků a zkratk.

V přílohách uvedu didaktický test, ukázky pracovních listů a jiných materiálů, které budou přímo spjaté s realizací projektu.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Tato práce se zabývá regionální vlastivědou a jejím využitím v primární škole. Abychom mohli vnímat regionální vlastivědu jako celek a mohli jí porozumět, je nutné nejprve vysvětlit základní pojmy této oblasti.

Vlastivědu lze definovat jako „*souhrn poznatků o přírodním a společenském prostředí, ve kterém lidé žijí a pracují, ať již v současnosti nebo v minulosti, ať v regionálním či celostátním měřítku.*“¹

1.1 Region

Akademický slovník cizích slov charakterizuje region „*jako určitou vymezenou oblast či kraj.*“² Kancír definuje region jako „*vymezený, územní celek, který má svoje specifické znaky, které vyplývají z jeho fyzicko geografických podmínek, osídlení, společenské situace a etnických osobitostí formovaných v historickém kontextu.*“³

Region můžeme charakterizovat jako „*souhrn reálně existujících skutečností a vztahů, které jsou rozprostřeny a mají vztah k určitému ohraničenému území, na němž jsou kvantitativně seskupeny či kvalitativně specifikovány a odlišují se tímto způsobem zcela nebo zčásti od jiných územně vymezených jednotek.*“⁴

Region lze určit buď skutečnostmi a vztahy, které v určité oblasti existují a v jiné neexistují, či různými odlišnostmi a specifiky, kterými se jeden region liší od ostatních.

1.2 Regionální prvek

Nejprve je třeba si ujasnit, co si pod pojmem regionální prvek představit. Vavrdová ho definuje jako „*doklad společensko-ekonomického dění spolu s přírodními jevy, jež blíže charakterizují a dokumentují zvláštnosti určité oblasti.*“⁵

---

¹ BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL., M. *Regionální dějiny*. Olomouc: UP v Olomouci, 2006. s. 8.

² KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*. Praha: SPN, 1985. s. 597.

³ KANCÍR, J. *Teoretické aspekty regionální výchovy*. In *Aktuálne otázky prírodovedno-technických predmetov a prierezových tém v primárnej edukácii*, Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2013. s. 105.

Dostupné z: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/kancir1/subor/Kancir.pdf>

⁴ BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL., M. *Regionální dějiny*. Olomouc: UP v Olomouci, 2004. s. 9.

⁵ VAVRDOVÁ, A. *Didaktika vlastivědy*. Olomouc: UP v Olomouci, 2009. s. 55.

1.2.1 Členění regionálních prvků

Regionální prvky můžeme členit na:⁶

- **geografické** – řadíme sem např. geomorfologické útvary, vodstvo, druhy půd, rostlinstvo a živočišstvo;
- **sociální** – zahrnujeme sem sociální zvláštnosti geografické oblasti, kterými se od sebe liší zemědělské a průmyslové oblasti;
- **populační** – jsou spojené s hustotou osídlení a dále obsahují katastrální plány, plány obcí, mapu okresů aj.;
- **ekonomické** – informují o ekonomickém potenciálu oblasti;
- **komunikační a kulturní** – podávají svědectví o bohatství národní i lidové kultury, o vztazích mezi lidmi.

Z hlediska časové posloupnosti může být členění regionálních prvků následující:

- **historické** – týkající se dějin obce;
- **současné** – zachycující současný stav;
- **budoucí** – představující budoucí plány rozvoje obce.

1.2.2 Regionální prvky ve výuce vlastivědy

Krajové jevy a prvky jsou žákům blízké a známé, protože se váží k jejich vlastním znalostem a zkušenostem, a tím jsou pro ně i lépe uchopitelné. Už Jan Amos Komenský prosazoval postup od blízkého k vzdálenému, od známého k neznámému, od konkrétního k abstraktnímu. Učivo vlastivědy nám umožňuje tyto postupy využít, obzvláště pak zásadu názornosti, a spojit tak teorii s praxí.

Regionální prvky slouží mj. také jako prostředek výchovný. F. Cuřín uvádí, že „základní cesta k této výchově začíná nejpřirozeněji u rodiny, u rodné obce, u rodného kraje a vede od poznání domova k poznání vlasti a světa.“⁷

Současné kurikulum nechává učitelům dostatečný prostor pro jejich vlastní tvořivost, je tedy jen na nich, jak k výuce vlastivědy přistoupí. Aby výuka byla úspěšná, považujeme za samozřejmé, že každý učitel zná dobře oblast, ve které pracuje, dále prohlubuje své znalosti a zajímá se o nové možnosti, jak žákům přiblížit jejich region, např. je v kontaktu s muzeem, městskou knihovnou, galerií.

Poznávání místa, kde žáci žijí, by mělo probíhat přímo v terénu. Ideální vyučovací formou je vycházka či exkurze.

---

⁶ FABIÁNKOVÁ, B. *Didaktika prvouky* Brno: Paido, 1995. s. 24.

⁷ CUŘÍN, F. *Regionální prvky ve vyučování českému jazyku*. Praha: SPN, 1973. s. 8.

Učitel by si měl být také vědom individuálních zvláštností svých žáků, jejich rozumových schopností, a měl by proto volit odpovídající výukové prostředky. Neměl by své žáky zahltit velkým množstvím materiálů či informací, tím by jim naopak mohlo uniknout to podstatné. Měl by své žáky umět motivovat, probudit v nich zájem a touhu poznávat své okolí, pěstovat v nich lásku ke svému rodnému kraji a podporovat jejich vlastenecké cítění. Tohoto nedocílíme frontální výukou ve třídě, je třeba, aby se žáci zapojili do výuky, byli aktivní. Jestliže si žáci z výuky odnesou nějaký citový zážitek, jsou přímými účastníky vyučovacího procesu a nejen pasivními příjemci, celkově to ovlivní jejich chování a postoje.

V současné škole můžeme využít např. vyučování v blocích, integrovanou tematickou výuku nebo projektovou výuku, které se budeme podrobněji věnovat ve čtvrté kapitole této práce. Návrh konkrétního projektu si pak představíme v praktické části.

2 TÉMA REGIONU V RVP ZV

Regionální tematika se na prvním stupni ZŠ objevuje především ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Uplatňuje se v učivu prvouky a dále je rozvíjena v přírodovědě a vlastivědě.

2.1 RVP ZV a jeho charakteristika

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV) vešel v platnost ve školním roce 2007/2008. Je to závazný dokument, který formuluje a konkretizuje cíle, formy, délku a povinný obsah základního vzdělávání (Školský zákon č. 561/2004 Sb., § 4).

„V souladu s novými principy kurikulární politiky, zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knize) a zakotvenými v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) se do vzdělávací soustavy zavádí nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Kurikulární dokumenty jsou utvářeny na dvou úrovních – státní a školní.“⁸

Státní úroveň představuje RVP ZV. *„Smyslem a cílem vzdělávání podle RVP ZV je vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti.“⁹*

Školní úroveň představují školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP), podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách.

2.2 Vzdělávací oblasti RVP ZV

Vzdělávací obsah je v RVP ZV rozdělen do devíti vzdělávacích oblastí, jež jsou tvořeny jedním vzdělávacím oborem nebo více obsahově blízkými vzdělávacími obory:

- **Jazyk a jazyková komunikace** (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk);
- **Matematika a její aplikace** (Matematika a její aplikace);
- **Informační a komunikační technologie** (Informační a komunikační technologie);
- **Člověk a jeho svět** (Člověk a jeho svět);
- **Člověk a společnost** (Dějepis, Výchova k občanství);
- **Člověk a příroda** (Fyzika, Chemie, Zeměpis, Přírodopis);

⁸ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, část A*, VÚP Praha, 2007. s. 9.

⁹ VAVRDOVÁ, A. *Didaktika vlastivědy*, Olomouc: UP v Olomouci, 2009. s. 15.

- **Umění a kultura** (Výtvarná výchova, Hudební výchova);
- **Člověk a zdraví** (Tělesná výchova, Výchova ke zdraví);
- **Člověk a svět práce** (Člověk a svět práce),

Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou vymezeny Charakteristikou vzdělávací oblasti, na kterou navazuje Cílové zaměření vzdělávací oblasti a Vzdělávací obsah vzdělávacích oborů, který je tvořen očekávanými výstupy a učivem.

V rámci 1. stupně je vzdělávací obsah členěn na 1. období (1.–3. ročník) a 2. období (4.–5. ročník). Očekávané výstupy mají činnostní povahu a jsou zaměřené prakticky, jsou ověřitelné a použitelné v praktickém životě. Učivo je strukturováno do tematických okruhů a je prostředkem k dosažení očekávaných výstupů.

Vzdělávací obsah jednotlivých oborů do vyučovacích předmětů si škola sama zpracuje, případně doplní v učebních osnovách tak, aby bylo zajištěno naplňování klíčových kompetencí.¹⁰

2.3 Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět

2.3.1 Charakteristika vzdělávací oblasti

Tato vzdělávací oblast je jako jediná koncipovaná pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání. Vymezuje vzdělávací obsah, který se týká člověka, rodiny, vlasti, přírody, zdraví a dalších témat. Ohlíží se do historie i současnosti a snaží se o to, aby žák získal praktické dovednosti pro život. Vzdělávání v oblasti člověk a jeho svět rozvíjí u žáků jejich znalosti a dovednosti, které získali výchovou ve své rodině a v předškolním vzdělávání. Učí žáky pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti, poznávat sebe i své nejbližší okolí, učí je vnímat lidi a vztahy mezi nimi, všimnout si podstatných věcí i krásy lidských výtvorů či přírodních jevů, pozorovat je a přemýšlet o nich.

Žáci se učí vnímat základní vztahy ve společnosti, přednosti i problémy soudobého života, chápat současnost jako výsledek minulosti a východisko budoucnosti. Při osvojování všech těchto poznatků a dovedností ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět se žáci učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky, dojmy a reagovat na myšlenky a názory jiných.

Podmínkou úspěšného vzdělávání v této oblasti je vlastní prožitek, který vychází z konkrétních a modelových situací. Velmi důležitou roli zde hraje také osobnost učitele.¹¹

¹⁰ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, část C*, VÚP Praha, 2007, s. 18.

¹¹ Tamtéž, s. 37–38.

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět je rozčleněna do pěti tematických okruhů:

- **Místo, kde žijeme;**
- **Lidé kolem nás;**
- **Lidé a čas;**
- **Rozmanitost přírody;**
- **Člověk a jeho zdraví.**

2.3.2 Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v kterékoli vzdělávací oblasti směřuje k vytváření a rozvoji klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- tvorbě pracovních návyků v samostatné i týmové činnosti;
- orientaci v informacích, k časovému a místnímu propojování historických, zeměpisných a kulturních informací;
- rozšiřování slovní zásoby v daných tématech;
- poznávání a chápání rozdílů mezi lidmi, toleranci, k plnění společných úkolů;
- samostatnému a sebevědomému jednání a vystupování;
- efektivní, bezproblémové a nekonfliktní komunikaci;
- utváření ohleduplného vztahu k přírodě a kulturním výtvorům a k hledání možností vlastního aktivního zapojení při jejich ochraně;
- vyjadřování pozitivních citů ve vztahu k sobě i k okolnímu prostředí;
- objevování všeho, co jej zajímá a v čem by mohl v budoucnu uspět;
- poznávání podstaty zdraví, příčin nemocí, k upevňování prevence, k účelnému jednání a rozhodování v situacích, kdy je ohrožena jeho vlastní bezpečnost či bezpečnost druhých.¹²

2.3.3 Vzdělávací obsah vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět

Jak jsme již uvedli v podkapitole 2. 3, je vzdělávací oblast Člověk a jeho svět jedinou vzdělávací oblastí RVP ZV, která je koncipována pouze pro 1. stupeň základního vzdělávání.

Vzdělávací obsah se skládá z očekávaných výstupů a učiva. Člení se na 1. období (1.–3. ročník) a 2. období (4.–5. ročník).¹³

Regionální prvky jsou zastoupeny ve všech tematických okruzích vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, taktéž jsou zahrnuty do doporučeného učiva a do očekávaných výstupů, kde nacházíme požadavky na znalost daného regionu i regionálního materiálu.

¹² *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, část C*, VÚP Praha, 2007, s. 38.

¹³ VAVRDOVÁ, A. *Didaktika vlastivědy*, Olomouc: UP v Olomouci, 2009. s. 17.

My se nyní zaměříme detailněji na 3 tematické okruhy, které se tématu regionu věnují nejvíce. Jedná se o okruhy „Místo, kde žijeme“, „Lidé kolem nás“ a „Lidé a čas“.¹⁴

1. Místo, kde žijeme

Žáci se učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti. Důraz je kladen na praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na vytváření přímých zkušeností žáků. Činnosti a úkoly by měly u žáků postupně rozvíjet kladný vztah k místu jejich bydliště, k naší zemi.

a) Učivo

- **domov** – prostředí domova, orientace v nejbližším okolí bydliště;
- **škola** – prostředí školy a její okolí, bezpečná cesta do školy;
- **obec (město), místní krajina** – její části, poloha v krajině, minulost a současnost obce (města), význačné budovy, dopravní síť;
- **okolní krajina (místní oblast, region)** – zemský povrch, jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlin a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí, orientační body a linie, světové strany;
- **regiony ČR** – Praha a vybrané oblasti ČR, surovinové zdroje, služby, obchod, výroba;
- **naše vlast** – domov, krajina, národ, státní zřízení a politický systém ČR, státní správa a samospráva, státní symboly;
- **Evropa a svět** – kontinenty, evropské státy, EU, cestování;
- **mapy obecně zeměpisné a tematické** – obsah, grafika, vysvětlivky.

b) Očekávané výstupy ve vztahu k regionu

1. období

Žák:

- vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí;

---

¹⁴ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, část C, VÚP Praha, 2007, s. 37–38.*

- začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě);
- rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost.

2. období:

Žák:

- určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu;
- určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě;
- rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli;
- vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického;
- zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích;
- rozlišuje hlavní orgány státní moci, některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam.

2. Lidé kolem nás

V tomto tematickém okruhu si žáci osvojují zásady vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam tolerance, vzájemné pomoci a úcty, snášenlivosti a rovnoprávnosti mezi muži a ženami. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, ale také s problémy, které mají vliv na soužití lidí, na celou společnost nebo i na celý svět, tj. s globálními problémy.

a) *Učivo*

- **rodina** – postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační;
- vztahy, život a funkce rodiny, práce fyzická a duševní, zaměstnání;
- **soužití lidí** – mezilidské vztahy, komunikace, obchod, politika, církve, pomoc nemocným, sociálně slabým;

- **chování lidí** – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování, principy demokracie;
- **právo a spravedlnost** – základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy, protiprávní jednání, právní ochrana občanů, soukromého vlastnictví, duševních hodnot;
- **vlastnictví** – soukromé, veřejné, osobní, společné, hmotný a nehmotný majetek, peníze;
- **kultura** – podoby a projevy kultury, kulturní instituce, masová kultura a subkultura;
- **základní globální problémy** – významné sociální problémy, problémy konzumní společnosti, nesnášenlivost mezi lidmi, globální problémy přírodního prostředí.

b) Očekávané výstupy ve vztahu k regionu

1. období

Žák:

- rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi;
- projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům;
- odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností.

2. období

Žák:

- vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě);
- poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města).

3. Lidé a čas

V tematickém okruhu Lidé a čas se žáci učí v dějích a v čase. Poznávají, jak a proč se čas měří, jak události v čase postupují a utvářejí historii věcí a dějů, jak se život a věci vyvíjejí a jak se mění v průběhu času. Vychází se od nejnámějších událostí v rodině, obci

a regionu a postupuje se k nejvýznamnějším momentům v historii naší země. Nejpodstatnějším úkolem je vyvolat u žáků zájem o minulost.

Proto je velmi důležitou součástí výuky samostatné vyhledávání, získávání a zkoumání informací z různých zdrojů, např. od členů rodiny, od lidí z nejbližšího okolí. Nezastupitelnou roli hraje také možnost navštěvovat památky, muzea, knihovny atd.

a) Učivo

- orientace v čase a časový řád – určování času, čas jako fyzikální veličina, dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace, denní režim, roční období;
- současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života, státní svátky a významné dny;
- regionální památky – péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost;
- báje, mýty, pověsti – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj.

b) Očekávané výstupy ve vztahu k regionu

1. období

Žák:

- využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti;
- pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije;
- uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost.

2. období

Žák:

- pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy;
- využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek;

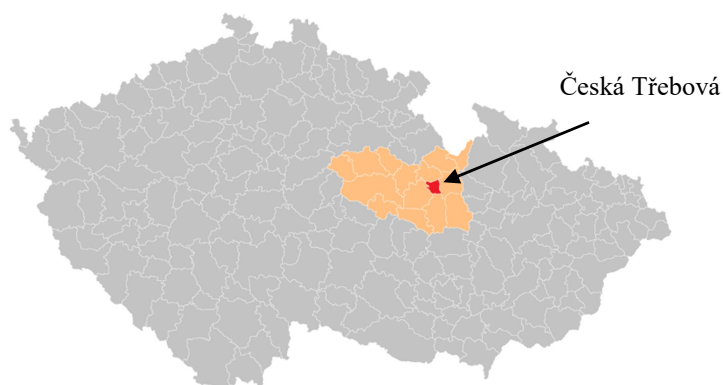
- rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik;
- srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik;
- objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů.

3 MĚSTO ČESKÁ TŘEBOVÁ

3.1 Poloha a rozloha města

Město Česká Třebová leží ve východních Čechách, konkrétně v Pardubickém kraji, na pomyslné hranici mezi Čechami a Moravou, v okrese Ústí nad Orlicí. Je situováno v údolí řeky Třebovky mezi Kozlovským a Hřebečovským hřbetem.

Obrázek č. 1 Město Česká Třebová na mapě

Od roku 2001 tvoří spolu s dalšími dvěma městy a 21 obcemi region Orlicko–Třebovsko, který se rozkládá na ploše přibližně 290 km² a žije zde 48 tisíc obyvatel.

Město Česká Třebová je svou rozlohou, která činí 41 km², druhým největším městem Pardubického kraje a žije zde 16 tisíc obyvatel.

V současnosti patří pod správu místního Městského úřadu 6 místních částí. Je to Lhotka, Parník, Skuhrov, Svinná, Kozlov a samotné město Česká Třebová. V 90. letech 20. století se osamostatnily obce Semanín, Rybník a Přívrat.

3.2 Geologické a geomorfologické poměry

Česká Třebová náleží do střední části Českotřebovské vrchoviny, která je geomorfologickou součástí Svitavské pahorkatiny. Ta je jedním z celků tzv. České tabule. Českotřebovská vrchovina je na východě ohraničená Hřebečovským hřbetem, jehož nejvyšším bodem v oblasti našeho města je vrchol Palice (613 m. n. m.).

Na západě je ohraničena Kozlovským hřbetem, jehož nejvyšším bodem je Kozlovský kopec (601 m. n. m.). Oba hřbety společně svírají tzv. Třebovsko–svitavskou brázdou,

kteřou protéká řeka Třebovka, a právě zde leží město Česká Třebová, jehož průměrná nadmořská výška je 384 metrů.¹⁵

Nejstarší horniny na Českořebovsku pocházejí již z období prvohor, v pravěké historii na území dnešního města a okolí dvakrát zasahovalo moře, proto různé fosilní nálezy z období prvohor zde nejsou žádnou výjimkou. V současnosti jsou tyto nálezy uloženy v depozitáři místního muzea.

K dalším zajímavostem patří zdejší jeskyně. Jejich charakter je spíše pseudokrasový, to znamená, že nevznikaly působením podzemní vody, ale mají tvar různých puklin a rozsedlin.¹⁶

3.3 Hydrologické poměry

Řeka Třebovka pramení severovýchodně od Svitav. Její tok je dlouhý téměř 41 km a v Ústí nad Orlicí se vlévá do Tiché Orlice. Napájí největší z rybníků v okolí – rybník Hvězda. Do řeky Třebovky se zprava i zleva vlévá řada potoků, takže celková výměra jejího povodí je 196 km².

Pro město významný Křivolický potok, který přivádí vodu z pramene na Horách a Uhrových dolů, dříve napájel soustavu šesti rybníčků s městským koupalištěm. V současnosti existují již jen dva a slouží jako retenční nádrže.

Na úpatí Kozlovského hřbetu vyvěrají dva prameny pité vody, Vrbovka a Javorka. Druhý jmenovaný pramen dal jméno městskému parku, který byl založen roku 1885.¹⁷

3.4 Klimatické poměry

Oblast Českořebovska patří do oblasti mírně teplé, podoblasti vlhké. Průměrná teplota v lednu se pohybuje od -4 °C do +2 °C, v červenci v rozmezí 16–17 °C, průměrná roční teplota v České Třebové je 7,1 °C.¹⁸

Podle Quittovy klimatické klasifikace se klimatická oblast, do které spadá území města Česká Třebová, vyznačuje krátkým mírným až mírně chladným a vlhkým létem, krátkým mírným jarem a podzimem a zimou normálně dlouhou s mírnými teplotami.¹⁹

¹⁵ ŠEBELA, J., GILAR, Š., ŠEBELA, M., KUBIŠTA, K., KESSELGRUBEROVÁ, L. *Toulky minulostí Českořebovska 1*. Česká Třebová. Lorien JK, s. r. o., NIKA. 2000. s. 14–24.

¹⁶ MICHALSKI, M., PANOŠ, V., PEK, I. *Z Minulosti Českořebovska*. Česká Třebová: Městské muzeum, 1988. s. 6–12.

¹⁷ ŠEBELA, J., GILAR, Š., ŠEBELA, M., KUBIŠTA, K., KESSELGRUBEROVÁ, L. *Toulky minulostí Českořebovska 1*. Česká Třebová. Lorien JK, s. r. o., NIKA. 2000. s. 15–16.

¹⁸ Dostupné z: https://m.ceska-trebova.cz/assets/File.ashx?id_org=2175&id_dokumenty=3538

¹⁹ Dostupné z: https://www.edpp.cz/orpctr_charakteristika-zajmoveho-uzemi/

3.5 Historický vývoj a počátky města

Počátky osídlování jsou spjaty s kolonizační činností litomyšlského premonstrátského kláštera koncem 12. století.

První zmínka o Třebové se objevuje už roku 1167 v listině krále Vladislava I., ve které mj. potvrzuje statky a práva premonstrátů v Litomyšli. V soupisu jejich majetku se poprvé objevuje jméno Třebová, ovšem tehdy označovalo pouze řeku, dnešní Třebovku.²⁰

První písemná zmínka o městě, jako o obydleném místě, pochází z let 1278–1281, kdy se opat Oldřich z litomyšlského kláštera obrací na olomouckého biskupa Bruna ze Šaumburku s prosbou o pomoc proti loupeživým a násilnickým nájezdům jistého pána Ctibora. Ve svém stížném listě píše o nočním nájezdu na „naše poddané v Třebové“.²¹

3.5.1 Název města

Jméno Třebová vzniklo ze staročeského slova tříbiti, tj. mýtít (les). Pravděpodobně to znamená, že les byl prosvětlován, aby mohla vzniknout jakási stezka, po níž přicházeli do neobydlené oblasti první lidé a začali se v okolí řeky usazovat.²² Po skončení husitských válek a zániku litomyšlského biskupství se město stalo majetkem pánů z Lanšperka, později se dostalo pod správu několika dalších šlechtických rodů: Kostků z Postupic, Pernštejnů, Bohdaneckých z Hodkova a nakonec Hrzánů z Harasova.

Petr Bohdanecký z Hodkova podporoval textilní řemesla i řemesla s textilem související. V roce 1547 nechává na českotřebovském náměstí postavit renesanční radnici, která je dodnes ozdobena kamenným reliéfem jeho erbu.

Starší literární prameny přičítají Petru Bohdaneckému také zásluhu na přidělení městského znaku.²³

3.6 Znak a prapor města

Z hlediska heraldiky patří znak města České Třebové do kategorie tzv. záhadných znaků, tj. znaků (erbů), u nichž není jasný jejich původ, ani význam.²⁴

Váže se k němu velmi stará pověst (viz příloha č. 14). Ve znaku města se nachází černý kohout s lidskou hlavou s třírohým kloboukem. Celý znak leží na červeném pozadí.

²⁰ ŠEBELA, J., GILAR, Š., ŠEBELA, M., KUBIŠTA, K., KESSELGRUBEROVÁ, L. *Toulky minulostí Českotřebovska I.* Česká Třebová: Lorien JK, s. r. o., NIKA. 2000. s. 26.

²¹ Tamtéž, s. 28–29.

²² Tamtéž, s. 27.

²³ Tamtéž, s. 53–54.

²⁴ Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A1_T%C5%99ebov%C3%A1

Prapor byl České Třebové udělen rozhodnutím předsedy Poslanecké sněmovny v roce 1995. Tvoří ho tři svislé pruhy – žlutý, červený a žlutý v poměru 1:2:1. Na červeném pruhu najdeme stejného černého kohouta se žlutými pařáty a lidskou hlavou.²⁵

Obrázek č. 2 Znak města

Obrázek č. 3 Prapor města

3.7 Pamětihodnosti města a okolí

Kulturní památky nacházející se v městské památkové zóně:

3.7.1 Kostel sv. Jakuba Většího

Stavba kostela proběhla v letech 1794 až 1801. Byl postaven na místě, kde dříve stál kostel Panny Marie a sv. Mikuláše, který v létě roku 1793 zničil požár. Občanům města se alespoň podařilo z původního kostela zachránit vnitřní vybavení s výjimkou dvou zvonů, ty oheň poškodil.

Město bylo v tomto období součástí panství Lichtenštejnů, proto se na stavbě kostela podílel významný lichtenštejnský architekt Josef Hardtmuth, známý vynálezce tužky. Kostel z větší části financoval právě kníže Alois z Lichtenštejna, jehož znak průčelí kostela nese. Zajímavostí je, že občané města ze společné sbírky zakoupili menší zvon, který dříve vyzváněl v kapli na Bílé hoře v Praze. Další dva zvony vznikly přetavením původních poškozených zvonů.

V areálu kostela se také nachází soubor vrcholně barokních pískovcových soch sv. Barbory, sv. Kateřiny, sv. Jana Nepomuckého a Kalvárie.²⁶

²⁵ Dostupné z: <https://m.ceska-trebova.cz/mestsky-znak/d-2790>

²⁶ ROZEHNAL, V. *Města Pardubického kraje*. Pardubice: E-SMILE.cz, 2015. s. 39.

3.7.2 Budova radnice

Renesanční radnice byla postavena v roce 1547, je tedy druhou nejstarší budovo ve městě. Důkazem toho je nápis na kamenné desce, kde je vyobrazen erb Petra Bohdaneckého z Hodkova, který byl držitelem lanšperského panství, kam patřilo i město Česká Třebová. Na vrcholku věžičky se nachází otočná korouhev, která ztělesňuje městský znak, tedy kohouta s lidskou hlavou.²⁷

Obrázek č. 4 Kostel sv. Jakuba

Obrázek č. 5 Erb Petra Bohdaneckého z Hodkova na průčelí radnice

Obrázek č. 6 Budova radnice

²⁷ ŠEBELA, J. *Vlastivědné zajímavosti Česko-třebovska 5 – Česko-třebovské náměstí*, Česká Třebová: Městské muzeum. 1996. s. 4–5.

3.7.3 Mariánský morový sloup

Nachází se před budovou radnice. Jedná se o pískovcový sloup z doby vrcholného baroka se sochou Panny Marie na mohutném podstavci z roku 1706. Důvodem ke stavbě byla epidemie moru v roce 1680. V 90. letech 20. století byl sloup restaurován a prohlášen za chráněnou kulturní památku.²⁸

Kulturní památky nacházející se mimo městskou památkovou zónu:

3.7.4 Rotunda sv. Kateřiny

Zdejší pozdně románská rotunda je jedinou zachovalou románskou rotundou ve východních Čechách. O její historii toho víme velmi málo a její vznik je dodnes zahalen tajemstvím. Rotunda sv. Kateřiny pochází z první poloviny 13. století, ačkoliv osídlení zdejšího kraje spadá až do období druhé poloviny 13. století, tzn., že zde rotunda v době osídlování již stála. Byla postavena v centru osady nad pravým břehem řeky Třebovky a údajně mohla sloužit jako kaple pro šlechtického lokátora, který zde prováděl kolonizaci města. Od doby svého vzniku byla rotunda mnohokrát přestavována a opravována, v 16. století k ní byla přistavena zvonice. Areál rotundy sloužil místním jako hřbitov až do roku 1905, kdy město vybudovalo hřbitov nový. Tím kaple sv. Kateřiny ztratila svou hlavní funkci a začala chátrat. V roce 1916 byla uzavřena. Snahy o opravu byly přerušeny 1. světovou válkou a znovu započaly až v roce 1920. Opravena byla i zvonice, v jejíž spodní části vznikla brána, která nahradila původní branku ve zdi, v této podobě ji známe dodnes. Opravy skončily v roce 1922 a kaple po znovuvysvěcení sloužila mnoho let opět svému účelu. Poslední úpravy probíhaly od 90. let 20. století až do roku 2002. V roce 2006 byly zrenovovány i barokní varhany. Díky tomu se prostory rotundy v současné době používají i jako sál pro různé koncerty. Rotunda je návštěvníkům přístupná v letních měsících.

Místní obyvatelé rotundu sv. Kateřiny nazývají jednoduše „Kostelíček“ a právě v ulici, která se vine okolo rotundy, se každoročně v listopadu, v době svátku sv. Kateřiny, koná tzv. Jabkancová pouť. Těší se velké oblibě nejen u místních obyvatel, ale láká mnoho návštěvníků z blízkého i vzdálenějšího okolí. Specialitou této poutě jsou tzv. jabkance, bramborové placky plněné tvarohem, sypané cukrem a polévané máslem. Název této pochoutky je odvozen od hlavní používané suroviny, tedy brambor, kterým se v této oblasti dříve říkalo jabka.²⁹

²⁸ ŠEBELA, J. *Vlastivědné zajímavosti Českotřebovska 5 – Českotřebovské náměstí*, Česká Třebová: Městské muzeum. 1996. s. 4.

²⁹ ŠEBELA, J., PEK, I. *Vlastivědné zajímavosti Českotřebovska 6 – Rotunda sv. Kateřiny v České Třebové*. Česká Třebová: Městské muzeum. 1996. s. 3–7.

Obrázek č. 7 Rotunda sv. Kateřiny

Obrázek č. 8 Vstup k rotundě sv. Kateřiny

3.7.5 Kaple Panny Marie Pomocné a poutní místo Hory

Na vysokém kopci, který se vypíná nad Českou Třebovou, v nadmořské výšce asi 500 m, se nachází oblast zvaná Hory. Je to poutní místo s Křížovou cestou vedoucí od Pavlovy studánky s „léčivým“ pramenem, který zde vyvěrá, ke kapli Panny Marie Pomocné. Empírová kaple byla postavena v letech 1832–1838 na místě, kde dříve stávala nad zázračným pramenem dřevěná kaple. Křížová cesta byla postavena v 19. století a vede od Pavlovy studánky až ke kapli. Tvoří ji čtrnáct kamenných zastavení s reliéfními výjevy.

V minulosti se v této oblasti nacházely věhlasné lázně. V roce 1770 zde byl postaven hostinec s lázněmi a toto místo se stalo v 80. letech 18. století vyhledávaným místem.³⁰

Roku 1851 pobývala na Horách i Božena Němcová se svými dětmi. Přijela na pozvání svého přítele, českotřebovského rodáka Františka Matouše Klácela, a strávila zde 17 šťastných dní. Její pobyt dodnes připomíná na místní restauraci upevněná pamětní deska, která byla slavnostně odhalena v roce 1932.³¹

³⁰ ŠEBELA, J. *Vlastivědné zajímavosti Česko-třebovska 3 – Hory u České Třebové*. Česká Třebová: Městské muzeum. 1996. s. 3–5.

³¹ ŠTANGLER, B. *Hory u České Třebové*. Česká Třebová: Východočeská armaturka. 1970. s. 12.

Obrázek č. 9 Kaple Panny Marie Pomocné

Obrázek č. 10 Restaurace Na Horách

3.7.6 Chaloupka Maxe Švabinského v Kozlově

Kozlov je malá vesnice nacházející se asi 3, 5 km od České Třebové. Kromě malebné přírody a úchvatných pohledů do krajiny, je spjatá také se jménem národního umělce Maxe Švabinského. Ten zde pobýval v letech 1895–1919.

Maxmilián Švabinský sem poprvé přijel po Vánocích roku 1895 na pozvání rodiny své budoucí manželky Ely Vejrychové. Rodina Vejrychových žila v té době v Praze, kde se také Švabinský s Elou v roce 1895 seznámil. Cítil se u nich velmi dobře a brzy se spřátelil s Elinými bratry. Elin otec, Rudolf Vejrych st., vzpomínal na své první zaměstnání na železnici v České Třebové a na její pěkné okolí, proto se i s rodinou vydal do Kozlova a pronajal si na léto chaloupku patřící k Pecháčkovu statku. Na celou rodinu Rudolfa Vejrycha toto místo tak zapůsobilo, že zde začali trávit každé léto. Také Max Švabinský se do okolní přírody zamiloval a ta se tak stala inspirací pro mnohá jeho díla, např. Chudý kraj a U stavu. Dívky na obou zmiňovaných obrazech mají tvář jeho ženy Ely, která byla jeho velkou múzou. Švabinský se s Elou oženil v roce 1900.³²

„Později jsem jezdil na prázdniny a na svátky na venkov, do Kozlova u České Třebové. Krajina tam byla chudičká. Já jsem byl zvyklý na ty parkovité partie kromeřížské a byl jsem do jisté míry zklamán. Ponenáhlu jsem si ale zvykl a dovedl vycítit zase trpkou krásu této krajiny. Také tady, v Kozlově, jsem v Dolíku chytával motýly.“³³

Po svatbě byla ke staré chaloupce přistavěna nová část, v podkroví vznikl pokojík, kterému kvůli jeho tvaru říkali Kufr a Švabinský ho využíval jako svou pracovnu. Spolu

³² PÁLENÍČEK, L.: *Okouzlený satyr*, Praha: Vyšehrad 1987, s. 3–35.

³³ Tamtéž, s. 52.

s Otakarem Vaňáčem a Rudolfem Vejrychem ml. vytvořili na štítu chaloupky malbu *Svatý Václav přijímá dary*, na průčelí Pecháčkova statku vytvořil sgrafito nazvané *Žnečka*.

V roce 1915 však došlo mezi manželi k jejich vzájemnému odcizení. Švabinský do Kozlova přestal jezdit. Naposledy ho navštívil v roce 1919, kdy přijel na pohřeb Elina otce. V roce 1930 se s Elou rozvedl. Tím skončilo jeho 24 let trvající kozlovské období.³⁴

Obrázek č. 11 Chaloupka

Maxe Švabinského

Obrázek č. 12 Pracovna

„Kufr“

Obrázek č. 13 Sgrafito Žnečka

na Pecháčkově statku

Obrázek č. 15 Chata M. Švabinského

na poč. 20. století

Obrázek č. 14 Chata M. Švabinského –

současnost

3.7.7 Chata Maxe Švabinského a rozhledna

Na východ od vesnice Kozlov se nachází Kozlovský kopec, kde můžeme navštívit rozhlednu či turistickou Chatu Maxe Švabinského, která slouží jako restaurační a ubytovací

³⁴ Dostupné z: <http://mmct.cz/pristupne-pamatky-chaloupka-maxe-svabinskeho.php>

zařízení. Chata byla slavnostně otevřena již v roce 1933 díky Klubu českých turistů. Sám Max Švabinský souhlasil se zapůjčením jména pro název chaty. Původní dřevěná rozhledna časem zchátrala a po zásahu blesku musela být stržena. Nová rozhledna byla zpřístupněna až v roce 2001.³⁵ Místo nám nabízí panoramatické výhledy do krajiny a při dobrém počasí je možné vidět Krkonoše, Orlické hory, Jeseníky i Králický Sněžník.

3.8 Přírodní zajímavosti města a okolí

Okolí města je bohaté na lesy a malebná údolí. Krajina je protkána množstvím stezek, využívaných jak pěšími turisty, tak cykloturisty, v zimě také běžkaři. Nalezneme zde dokonce i přírodní rezervaci a „*hned dvě velmi atraktivní a zajímavé naučné stezky, o které pečuje místní Ekocentrum Českého svazu ochránců přírody (ČSOP) Podorlicko.*“³⁶

V následující podkapitole si je představíme podrobněji.

3.8.1 Přírodní rezervace Třebovské stěny

V regionu nejmladší přírodní rezervace Třebovské stěny byla zřízena 1. března 2000. Nachází se východně od České Třebové, v katastrálním území Ostrova u Lanškrouna. Táhne se v délce 16 kilometrů. Důvodem vzniku přírodní rezervace bylo zachování skalních útvarů a přirozených porostů květnatých bučin, suťových lesů a jedlobučin.³⁷

Obrázek č. 16 Třebovské stěny

³⁵ Dostupné z: <http://www.chatamaxesvabinskeho.cz/historie-chaty-a-rozhledny/>

³⁶ SOUKUP, V., DAVID, P., LUDVÍK, M. *Podorlicko. Průvodce po Čechách, Moravě, Slezsku*. Praha: Soukup & David, 2016. s. 165.

³⁷ Dostupné z: <http://www.obec-sazava.cz/informace-o-obci/blizke-okoli/priroda/trebovske-steny-prirodni-rezervace/>

3.8.2 Smyslově naučná stezka Údolím Skuhrovského potoka

Naučná stezka „Údolím Skuhrovského potoka“ byla otevřena v dubnu 2002. Nabízí tři varianty tras o délce 3, 5 nebo 8 km. Stezku lemují informační tabule koncipované pro dospělé, pro děti i pro mentálně postižené osoby.

Zastávky jsou obohaceny také o prvky smyslového vnímání, jako je například čichárium, dendrofon či čtení hmatem.³⁸ Za zmínku určitě stojí vyřezávaný totem, který je spjat s tramskou tradicí chatové oblasti Srnov. Tou totiž naučná stezka prochází. Totem vytvořil Jaroslav Nastoupil v roce 1973 a svého času byl s výškou 16,5 m nejvyšším totemem v ČR. Později bylo nutné jeho zkrácení. V roce 2015 došlo kvůli nestabilitě k úplnému skácení. V roce 2016 byl slavnostně instalován totem nový.³⁹

Obrázek č. 17 Totem v chatové oblasti Srnov

Obrázek č. 18 Dendrofon

Obrázek č. 19 Ptačí hodiny

Obrázek č. 20 Geogalerie

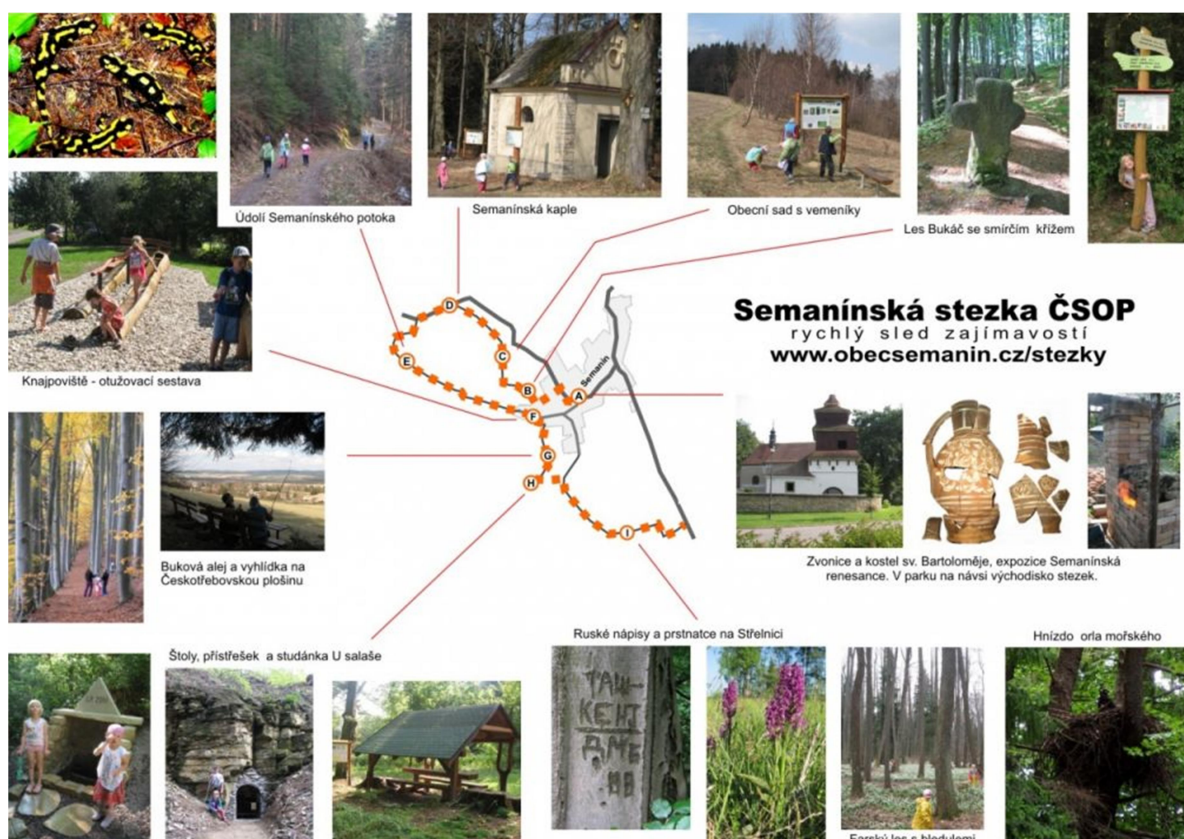
³⁸ Dostupné z: <http://www.csop-podorlicko.org/stezky.php#skuhrov>

³⁹ Dostupné z: <https://www.denik.cz/pardubicky-kraj/srnov-ma-novou-dominantu-opet-ho-zdobi-totem-20161018.html>

3.8.3 Semanínská naučná stezka ČSOP

Stezka se vine po úbočí Kozlovského hřbetu mezi Litomyšlí a Českou Třebovou, kolem obce Semanín. Je dlouhá 6 km a má 10 zastavení. Na nich se dozvíme mnoho zajímavých informací, např. o renesanční zvonici. Cesta dále vede bukovým lesem k jednomu metru vysokému pískovcovému smírčímu kříži. Následující zastávkou je tzv. knajpoviště, což je systém vydlabaných klád naplněných vodou určený pro otužování dle bavorského pátera Kneippa. Bukovou alejí pak dojdeme na květnatou louku, odkud je krásný výhled do okolí. Další zastávka je U Salaše, kde se nachází i studánka. Ta byla v minulosti zdrojem vody pro salaš, která zde existovala až do 50. let 20. století. Pak došlo kvůli cvičišti armády zvané Střelnice k jejímu zrušení a vznikl zde vojenský prostor. Toto místo má velký význam pro přírodovědce, protože se zde nachází různé druhy rostlin a též tůňky pro rozmnožování obojživelníků. Je zde i několik stol, kde se v minulosti těžil žáruvzdorný lupek.⁴⁰

Obrázek č. 21 Semanínská naučná stezka ČSOP

3.8.4 Park Javorka

Park Javorka, založený roku 1885 v anglickém stylu, je oblíbeným místem k relaxaci a odpočinku. Svůj název získal podle pramene, který vytéká v blízkosti parku pod Robovým

⁴⁰ Dostupné z: <https://www.obecsemanin.cz/volny-cas/stezky/>

kopcem. V parku se nachází kromě rybníčku a hřiště pro děti také nepřehlédnutelný osmiboký altán, tzv. Bosenský pavilon z roku 1904, a několik sochařských děl, z nichž nejstarší pochází z roku 1910. Jedná se o sochu Šárky z dílny Quida Kociana.⁴¹

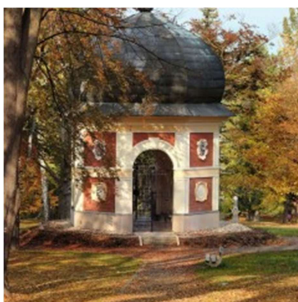
Obrázek č. 22 Pramen

Javorka

Obrázek č. 23

Bosenský pavilon

Obrázek č. 24 Vodní kaskády v
parku

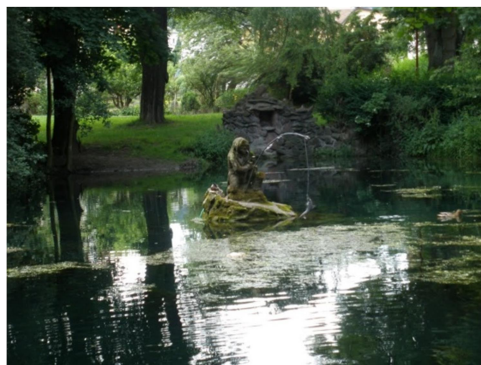

Obrázek č. 25 Socha

Šárky

Obrázek č. 26 Rybníček s vodníkem

3.8.5 Pravěká osada Křivolík

Osada začala vznikat v roce 2007 díky nadšencům ze spolku Bacrie. Před zraky návštěvníků se ukrývá v lese v oblasti zvané Křivolík.

Jedná se o muzeum v živé přírodě a zároveň je též experimentálně archeologickým centrem. Jak už napovídá samotný název, osada se věnuje období pravěku. Jeho atmosféra

⁴¹ ŠEBELA, J., GILAR, Š., ŠEBELA, M., KUBIŠTA, K., KESSELGRUBEROVÁ, L. *Toulky minulostí Českořebovska 1*. Česká Třebová: Lorien JK, s. r. o., NIKA. 2000. s. 253–256.

na vás dýchne nejen díky malé pravěké osadě, citlivě zasazené do okolní přírody, ale také díky jejím stylově oblečeným obyvatelům, kteří Vás zde provedou a povypráví o životě lidí v tamější době. Reálný život dokresluje i přítomnost domácích zvířat.

Osadu můžete navštívit celoročně, je volně přístupná, ale určitě se vyplatí počkat na konání nějaké akce. Velké oblibě se místo těší u škol, pro které má připravenou bohatou nabídku vzdělávacích programů. Můžete si zde vyzkoušet práci s kůží, tvorbu pokrmů, obdělávání půdy dobovými nástroji. Najdete tu textilní, hrnčířskou, kovářskou i kovoliteckou dílnu. Veškeré výrobky, které si zde návštěvníci vyrobí, si mohou odnést domů.⁴²

Obrázek č. 27 Pravěká osada Křivolík_1

Obrázek č. 28 Pravěká osada Křivolík

Obrázek č. 29 Pravěká osada Křivolík_3

Obrázek č. 30
Pravěká osada
Křivolík_4

Obrázek č. 31 Pravěká
osada Křivolík_5

---

⁴² Dostupné z: www.krivolik.cz

3.9 Významné osobnosti města

Osobnosti města v 19. století

Jan Hýbl (1786–1834)

Byl prozaikem, básníkem, překladatelem, redaktorem, autorem vzdělávacích knih, jeden z prvních spisovatelů z povolání u nás. Narodil se do rodiny krupaře, v chaloupce č. p. 97, v ulici pod kostelem sv. Jakuba, která nyní nese jeho jméno. Studoval na gymnáziu v Litomyšli a následně filozofii v Praze. Pracoval jako korektor v několika tiskárnách a současně také jako redaktor několika časopisů. Vydával např. časopis Jindy a nyní, který převzal J. K. Tyl a přejmenoval ho na Květy české, později jenom Květy.

Byl také činný v divadelním světě, upravoval a překládal divadelní hry. Českotřebovský divadelní soubor nese dodnes jeho jméno.⁴³

František Matouš Klácel (1808–1882)

Známý je jako filozof, spisovatel, básník, pedagoga a také přítel Boženy Němcové. Byl nejmladším ze šesti dětí českotřebovského ševce Antonína Klatzla. Vystudoval gymnázium a filozofii v Litomyšli, poté vstoupil do augustiniánského kláštera v Brně, kde přijal jméno Matouš. V Brně také vystudoval teologický ústav a byl vysvěcen na kněze. V roce 1834 byl jmenován profesorem teologie na filozofickém ústavu v Brně. Byl také velmi činný v politické sféře, což vyústilo v neshody s církví a nakonec byl v roce 1844 zbaven profesury. Tím bylo ukončeno jeho pedagogické období.

Byl redaktorem Týdeníku, Moravských novin a založil Českomoravské bratrstvo (1850–1851), prodchnuté myšlenkou celosvětového sbratření. Členkou tohot spolku se stala i Božena Němcová. Po porážce pražského povstání se krátce skrýval v České Třebové, a pak se vrátil do Brna. S Němcovou si dopisoval už od roku 1848 a pro ni také do Moravských novin psal své Listy přítele k přítelkyni o původu socialismu a komunismu.

Klácel pravidelně trávil prázdniny na Horách u České Třebové a v roce 1851 sem pozval i Boženu Němcovou, která opravdu přijela i se svými 4 dětmi a prožila zde několik šťastných dní. V 50. letech byl Klácel, stejně jako jiní pokrokově orientovaní lidé, např. Sabina a Palacký, pronásledován. Dostal zákaz publikovat a začal tedy soukromě vyučovat dívky z bohatých rodin. V augustiniánském klášteře pomáhal svému příteli Řehoři Mendelovi v přírodovědeckém bádání a položil tak počátky objevu zákonů dědičnosti.

---

⁴³ Dostupné z: <https://www.osobnostiregionu.cz/osoby/115-jan-krtitel-hybl-1786-1834>

V roce 1862 umírá Božena Němcová. V roce 1869 Klácel, ve svých 61 letech, odjíždí do Ameriky, aby se tu pokusil uskutečnit něco ze svých idejí. Šťěstí, na které čekal, ale nenalezl. Žil v bídě, odkázán na pohostinství krajanů. Zemřel v roce 1882 v městečku Belle Plaine ve státě Iowa.⁴⁴

V roce 1884, tedy dva roky po jeho smrti, mu postavili pěkný pomník, zhotovený českým kamenickým mistrem Mendlíkem, který obsahuje nápis, Klácelovo heslo, „Osměľme se zmoudřeti!“⁴⁵

František Rybička (1813–1890)

Byl všestranně vzdělaný člověk, českořebovský lékař. Medicínu studoval v Praze a ve Vídni, po studiích se vrátil do rodného města. Věnoval se studiu přírody, sestavil obsáhlý herbář rostlin z okolního kraje, překládal z italštiny a latiny, přispíval do lékařských časopisů.⁴⁶

V roce 1848 byl ustanoven prvním starostou města, tuto funkci vykonával do roku 1850, stal se také spoluzakladatelem Sokola, usiloval o založení akciového pivovaru. Roku 1872 byl pivovar skutečně založen. Bohužel v dalších letech se pivovar zadlužil a nakonec i zkrachoval, a protože Dr. Rybička vložil do půjček všechn svůj majetek, nakonec v roce 1890 dobrovolně ukončil svůj život. Na jeho počest je dnes pojmenovaná jedna z ulic na úpatí Jelenice.⁴⁷

Jan Tykač (1842–1921)

Narodil se v Čelákovících. V roce 1868 přichází do České Třebové jako učitel a zůstává zde až do své smrti. Jeho přičiněním byl založen divadelní spolek Hýbl. Jan Hýbl se zajímal o historii města, je autorem mnoha článků o vývoji řemesel a cechů, lidovém umění, lidové hudbě, starých zvyčích a pověrách na Českořebovsku a ve východních Čechách. V roce 1888 založil Městské muzeum a stal se jeho prvním správcem.⁴⁸

---

⁴⁴ Dostupné z: <https://www.osobnostiregionu.cz/osoby/241-frantisek-matous-klacel-1808-1882>

⁴⁵ HAMPL, V. *Vlastivědné zajímavosti Českořebovska 7 – Významní českořebovští rodáci*. Česká Třebová: Městské muzeum. 1996. s. 3-4.

⁴⁶ HAMPL, V. *Vlastivědné zajímavosti Českořebovska 7 – Významní českořebovští rodáci*. Česká Třebová: Městské muzeum. 1996. s. 4.

⁴⁷ Dostupné z: <https://www.osobnostiregionu.cz/osoby/133-mudr-frantisek-rybicka-1813-1890>

⁴⁸ ŠEBELA, J., GILAR, Š., ŠEBELA, M., KUBIŠTA, K., KESSELGRUBEROVÁ, L. *Toulky minulostí Českořebovska 1*. Česká Třebová: Lorien JK, s. r. o., NIKA. 2000. s. 240–241.

Gustav Habrman (1864–1932)

Vyučil se soustružníkem dřeva u svého strýce, a protože nemohl najít práci, odjel do Vídně. Zapojil se do dělnického hnutí a byl odsouzen ke třem letům vězení. Po propuštění odešel do Paříže a posléze odjel do Ameriky. Po návratu v roce 1901 se stal poslancem říšské rady. V roce 1915 se setkal v exilu s Masarykem, od téhož roku byl členem Maffie. V roce 1918 se stává ministrem školství. Na jeho počest je ve městě pojmenovaná ulice a jeho jméno nese také základní škola.⁴⁹

František Václav Krejčí (1867–1941)

Žurnalista, literární kritik a spisovatel. Vystudoval učitelský ústav v Hradci Králové, poté učil na Lhotce, a pak i v České Třebové. Učitelství ho nenaplňovalo, proto odešel do Prahy, kde ho pohltil literární svět. Překládal z francouzštiny a němčiny, psal kritické statě i romány. Po vzniku Československé republiky byl zvolen poslancem Národního shromáždění, později i senátorem.⁵⁰

Jindřich Praveček st. (1885–1969)

Narodil se v Hrobech u Tábora. Od roku 1920 působil jako učitel na chlapecké, později i dívčí škole, v České Třebové. Byl výborným hudebníkem, skladatelem, učitelem zpěvu a hudební výchovy. Jeho zásluhou se zformoval pěvecký sbor Bendl, který existuje dodnes. Praveček se stal také jeho prvním sbormistrem. Společně s Františkem Preislerem zavedli ve městě výchovné koncerty pro mládež.⁵¹

František Formánek (1888–1964)

Studoval v Praze na Uměleckoprůmyslové škole, poté na Akademii výtvarných umění. Po dokončení studia se vrátil do České Třebové, kde zůstal do konce svého života. Věnoval se nejen umělecké tvorbě, ale i konstruování letadel a helikoptér. Je autorem mnoha pamětních desek, plastik, vytvořil také štukatérskou výzdobu vestibulu staré budovy Hlavního nádraží v Praze. Svá umělecká díla odkázal Městskému muzeu v České Třebové a právě zde si návštěvníci mohou prohlédnout jeho celoživotní dílo ve stálé expozici. Všechny své plány

⁴⁹ ŠEBELA, J., GILAR, Š., ŠEBELA, M., KUBIŠTA, K., KESSELGRUBEROVÁ, L. *Toulky minulostí Českotřebovska 2*. Česká Třebová: Lorien JK, s. r. o., NIKA. 2001. s. 70.

⁵⁰ HAMPL, V. *Vlastivědné zajímavosti Českotřebovska 7 – Významní českotřebovští rodáci*. Česká Třebová: Městské muzeum. 1996. s. 5.

⁵¹ Dostupné z: <https://www.osobnostiregionu.cz/osoby/36-jindrich-pravecek-st-1885-1969>

a patenty, včetně několika modelů helikoptér, odkázal Národnímu technickému muzeu v Praze.

Za zmínku rovněž stojí jeho dva betlémy ze sochařské hlíny, z nichž jeden se dostal darem do vlastnictví českotřebovského Městského muzea.⁵²

Bohuslav Štangler (1895–1980)

Jako mladý hrál divadlo v divadelním souboru Hýbl, inicioval založení hudební školy v České Třebové v roce 1945. Patřil k největším znalcům historie našeho města. Napsal na toto téma velké množství článků, které posílal do novin a časopisů, své příspěvky zveřejňoval i v Českotřebovském kulturním zpravodaji.

Byl autorem propagačních a vlastivědných publikací Česká Třebová minulé a dnešní, Česká Třebová vás zve a Hory u České Třebové. Podílel se na publikaci Česká Třebová 1278–1978, vydané k oslavám 700 let trvání našeho města. K tomuto výročí také připravil studii o českotřebovských domech, jejich majitelích a významných osobnostech, které v nich žily.

Neméně důležitá byla také jeho práce muzejníka. Jako správce Městského muzea v něm založil železniční oddělení, obohatil sbírkový fond o množství dokumentů z historie města a uspořádal celou řadu významných výstav.⁵³

Osobnosti města ve 20. století

Karel Tomeš (1912–1991)

Jeho otec, Karel Tomeš st., byl známým tvůrcem betlémů. Karel Tomeš mladší byl všestranně nadaným umělcem. Ačkoliv kvůli nedostatku peněz nemohl studovat malířství, po čemž vždy toužil, a až do svého odchodu do důchodu pracoval u ČSD. Svým zálibám se však věnoval na téměř profesionální úrovni.

Byl autorem mnoha kulis pro místní ochotníky, namaloval výzdobu chalupy u kostelíčka, tvořil plakáty na divadelní představení či Jabkancovou pouť. Byl talentovaným malířem. Jeho obrázky různých koutů České Třebové i okolí se pravidelně objevovaly i v Českotřebovském zpravodaji. Je ale také autorem dvou soch vodníků. Jedna se nachází na ostrůvku v rybníčku v Javorce a druhá v kašně Depa kolejových vozidel ČD v České Třebové.

---

⁵² Dostupné z: <https://www.osobnostiregionu.cz/osoby/169-frantisek-formanek-1888-1964>

⁵³ Dostupné z: <https://www.osobnostiregionu.cz/osoby/386>

Jeho velkou láskou bylo divadlo. V místním spolku Hýbl působil nejen jako herec a zpěvák, ale také jako režisér.⁵⁴

Stanislav Víša (1924–1984)

Narodil se v České Třebové. Zabýval se nejprve návrhářstvím, pracoval jako vedoucí propagace v textilním podniku Perla.

Ve volném čase se věnoval vlastní tvorbě. Nejčastějšími náměty jeho kreseb jsou zdejší chaloupky, rotunda sv. Kateřiny, kostel sv. Jakuba, Staré náměstí, řeka Třebovka, park Javorka, celkový pohled na město. Stál u zrodu Českotřebovského zpravodaje. Jeho dílem jsou sgrafita v nádražní hale.⁵⁵

doc. RNDr. Ilja Pek CSc. (1945–1998)

Narodil se v České Třebové. Studoval na Karlově univerzitě obor geologie, po studiích začal pracovat na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci na katedře geologie. V roce 1993 byl doc. Pek jmenován vedoucím této fakulty. Zajímal se o historii, regionální historii a vlastivědu, obdivoval i staré českotřebovské betlémy a pravidelně se účastnil výstav zaměřených na historii a umění. Spolupracoval s Městským muzeem v České Třebové, kde se významně podílel na přípravě několika vlastivědných publikací. Společně s Milanem Michalským a Vladimírem Panošem napsali obsáhlou publikaci *Neživá příroda Českotřebovska*. Své články publikoval také v Českotřebovském zpravodaji.

Pekova sbírka druhohorních a třetihorních fosilií z našeho regionu o úctyhodném počtu více než 21 000 jedinců se v roce 2002 stala součástí geologicko-paleontologické sbírky Městského muzea v České Třebové, kde dosud čeká na odborné zpracování.

Zemřel nečekaně v Olomouci, pochován je na českotřebovském hřbitově.⁵⁶

Osobnosti města v současnosti

Pavel Langhans (*1945)

Malíř, karikaturista, rodák z České Třebové. Je autorem mnoha obrazů, obrázků a karikatur, ilustroval také řadu knih, jmenujme např. *Toulky minulostí Českotřebovska* vydané v roce 2001.

⁵⁴ ŠEBELA, J., GILAR, Š., ŠEBELA, M., KUBIŠTA, K., KESSELGRUBEROVÁ, L. *Toulky minulostí Českotřebovska 2*. Česká Třebová: Lorien JK, s. r. o., NIKA. 2001. s. 40.

⁵⁵ HAMPL, V. *Vlastivědné zajímavosti Českotřebovska 7 – Významní českotřebovští rodáci*. Česká Třebová: Městské muzeum. 1996. s. 7.

⁵⁶ Dostupné z: <https://www.osobnostiregionu.cz/osoby/197-doc-rndr-ilja-pek-csc-1945-1998>

Ve spolupráci s Městským muzeem vytvořil malované pohlednice s českotřebovskou tematikou a tři papírové skládací betlémy, na nichž je zajímavé to, že postavy v betlému jsou skuteční občané České Třebové. Pavel Langhans je také autorem heraldicky uznané verze městského znaku České Třebové a městské vlajky.⁵⁷

Milan Michalski (*1945)

Vystudoval učitelství s aprobací přírodopis a chemie. Jeho zásluhou vznikl v České Třebové Mineralogický klub. Je také dokumentaristou a dopisujícím redaktorem Orlických novin. Spolu s I. Pekem a V. Panošem napsali publikaci Neživá příroda Českotřebovska.⁵⁸

Martin Šebela (*1970)

Amatérský regionální historik. Jeden z nejvýznamnějších současných regionálních autorů vůbec. Do jeho okruhu zájmů náleží historicko-kulturní obraz České Třebové v 19. a 20. století.

Shromáždil rozsáhlou sbírku fotografií a pohlednic staré České Třebové (cca 20 000 ks). Sám také fotografickou dokumentaci pořizuje. Studuje a zaznamenává změny ve městě za posledních cca 200 let, při čemž využívá archivní materiály, příslušnou literaturu i vzpomínky pamětníků. Výsledky svého bádání publikuje.

Vedle více než 400 statí uveřejňovaných v průběhu dvaceti let v regionálním, celostátním i odborném tisku je spoluautorem i několika publikací.⁵⁹

3.10 Kultura a tradice v České Třebové

Tradice a kultura má ve městě hluboké kořeny.

Divadelní spolek Hýbl

Zásluhou Jana Tykače byl v roce 1880 založen divadelní ochotnický spolek Hýbl, který funguje dodnes.

---

⁵⁷ Dostupné z: <https://www.osobnostiregionu.cz/osoby/52-pavel-langhans-1945>

⁵⁸ Dostupné z: <https://www.osobnostiregionu.cz/osoby/294-mgr-milan-michalski-1945>

⁵⁹ Dostupné z: <https://www.osobnostiregionu.cz/osoby/410-martin-sebela-1970>

Okrašlovací spolek a Městské muzeum

V roce 1888 vzniká Okrašlovací spolek, jehož zásluhou je založení parku Javorka, v téže roce je založeno i Městské muzeum, jehož hlavním iniciátorem se stává Jan Tykač. Ten zde působil jako správce muzea až do své smrti.⁶⁰

Muzeum se během své existence potýkalo s problémem nalezení vhodných prostor pro sbírky, které se proto mnohokrát stěhovaly. Své definitivní čestné místo našlo Městské muzeum v roce 2012, kdy byla slavnostně otevřena jeho nová budova, a po téměř 120 letech si našlo muzeum své místo ve městě.

Budova disponuje výstavními prostory pro stálé i dočasné expozice, a dokonce i badatelnou pro studenty a zájemce o historii.⁶¹

Za velmi záslužnou činnost považujeme spolupráci muzea s místními školami. Muzeum poskytuje ke svým výstavám doprovodné programy pro děti přizpůsobené jejich věku, čehož si my, pedagogové, velmi vážíme.

Městská knihovna

První knihovna byla v České Třebové založena již v 60. letech 19. století, v roce 1955 vznikla na Parníku pobočka dnešní „hlavní“ střediskové knihovny ve městě. V současné době středisková knihovna řídí 13 okolních obecních knihoven. Dělí se na oddělení pro dospělé a pro dětské čtenáře. Nově od roku 2013 přibylo oddělení pro mládež TeenSpace.

Knihovna pořádá různé akce nejen pro dospělé, ale i děti, jako je např. Pasování prvňáčků na čtenáře, Noc s Andersenem, funguje pravidelné docházení tříd z 1. stupně ZŠ do knihovny, kde je pro ně připraven různorodý program. Knihovna také poskytuje např. donáškovou službu knih pro seniory.⁶²

Pěvecký sbor Bendl a František Kajetán Zedínek

Pěvecký sbor Bendl vznikl v roce 1923, kdy navázal na činnost pěveckého kroužku železničářů. Založil ho a vedl Jindřich Praveček. Dne 28. října 2018 tento pěvecký sbor oslavil 95. výročí svého vzniku. Se sborem úzce spolupracoval také českotřebovský hudební pedagog, varhaník a skladatel František Kajetán Zedínek, který se stal v roce 1953 jeho dirigentem a sborníkem.

---

⁶⁰ ŠEBELA, J., GILAR, Š., ŠEBELA, M., KUBIŠTA, K., KESSELGRUBEROVÁ, L. *Toulky minulostí Českotřebovska 1*. Česká Třebová: Lorient JK, s. r. o., NIKA. 2000. s. 240.

⁶¹ Dostupné z: <http://www.mmct.cz/muzeum.php>

⁶² Dostupné z: <https://moderniknihovna.cz/index.php/cs/o-nas/z-historie-knihovny>

F. K. Zedínek i ve svém pokročilém věku stále vyučoval na zdejší hudební škole hru na klavír a hudební nauku. Mnoho zdejších občanů na něj s láskou dodnes vzpomíná. S pěveckým sborem Bendl oslavil krásné 90. narozeniny, těch 95. se již bohužel nedožil, zemřel v září roku 2017 ve věku 94 let.⁶³

Zanechal za sebou mnoho krásných skladeb, za všechny jmenujme operní skicu *Obrázky z Hor*, kterou věnoval pobytu Boženy Němcové na Horách u České Třebové. Jeho celoživotní pedagogická a skladatelská práce má velký význam a to nejen regionální. F. K. Zedínek je jednou z největších osobností kulturního dění na Česko-třebovsku všech dob.⁶⁴

Tradice Betlémů v České Třebové

Východní Čechy patří k oblastem, kde má betlemářství svou hlubokou tradici. Třebovské betlémy sice nejsou tak známé jako např. třebechovické, ale mají svou dlouholetou tradici a mnoho místních občanů si Vánoce bez stavění jesliček ani nedovede představit. Každoročně pořádá Městské muzeum výstavu betlému v čase vánočním a lidé si tak mohou krásné a mnohdy unikátní betlémy prohlédnout na vlastní oči.⁶⁵

Nejznámější třebovské betlémy⁶⁶

Šmajzrův betlém

Je to jeden z nejkrásnějších a nejcennějších česko-třebovských betlémů. Vznikl v letech 1881–1910. Objevuje se zde architektura benátských paláců a svatoštěpánského dómu ve Vídni.

Tomšův „Česko-třebovský“ betlém

Vznikl v letech 1945–1947, realistické ztvárnění nejstarší čtvrti města „U Kostelíčka“. Autor Karel Tomeš vyřezával své figurky z lipového dřeva, a některé dokonce měly podobu místních občanů, kteří se v nich poznávali.

---

⁶³ MIKOLECKÝ, M. Česko-třebovský zpravodaj – říjen 2018, rozhovor se sbormistrem J. Menšíkem, Česká Třebová. s. 74.

⁶⁴ Kolektiv autorů. *Česká Třebová – historie, osobnosti*. Česká Třebová: M. Mikolecký pro Muzejní spolek Česká Třebová, 2007. s. 6–14.

⁶⁵ MICHALSKI, M., PEK, I., PIŠTORA, J. *Vánoce a betlémy v České Třebové*, Česká Třebová: Městské muzeum. 1995. s. 6.

⁶⁶ ŠEBELA, J. *Vlastivědné zajímavosti Česko-třebovska 15 – Kouzlo česko-třebovských betlémů*, Česká Třebová: Městské muzeum. 2001. s. 6–19.

Marešův betlém

Je jedním z nejstarších betlémů v českotřebovském muzeu. Figurky i stavby jsou malovány na papíře, vytvořil je malíř Karel Jankele a dotvořeny byly Felixem Mehlem. Můžeme zde najít stavby typické pro Českou Třebovou (rotundu sv. Kateřiny, kostel sv. Jakuba, kapli Panny Marie na Horách aj.).

Obrázek č. 32 Tomšův betlém

Obrázek č. 33 Marešův betlém

Hýblův (Šindelkův) betlém

Řadí se k nejstarším ve městě, vznikl téměř 30 let. Jeho původní délka byla 6 metrů. Většinu papírových a dřevěných staveb si vyrobil sám pan Hýbl.

Obrázek č. 34 Hýblův betlém

Obrázek č. 35 Unzeitigův betlém

Unzeitigův betlém

Vznikl v letech 1920–1930 a je kolektivním dílem několika autorů. Většina figur je dřevěná, pro dokreslení skutečného života přispělo i ozvučení betléma. Betlém patří do stálé

expozice muzea. Tvoří ho 208 figur, z toho je 81 pohyblivých. Je řízen 7 motorovými mechanismy a celý měří přes 5 metrů.

3.11 Město a řemesla

Před zahájením provozu železnice se místní obyvatelé živili rolnictvím, hrnčířstvím a tkalcovstvím.

Tkalcovství

Město Česká Třebová bylo vždy ze všech stran obklopeno lesy, úroda byla špatná a hospodářství se tu moc dobře nevedlo. Ve větší míře se zde pěstoval jen len, kterému se zde dařilo.

Tradice textilu má v České Třebové hluboké kořeny sahající až do 15. století, kdy zde vznikl tkalcovský cech. Tkalci vyráběli nejen plátno, ale i pytlíky na peníze, slamníky a také pytle pro vojsko.

Česká Třebová má i svého vynálezce, pana Kryšpína Zajíčka, který kolem roku 1840 vymyslel způsob tkaní pytlů beze švů. Jeho pytle používala armáda, pošta i berní úřad.

První otřes způsobilo cechu zahájení provozu dráhy v roce 1845. Mnoho tkalců opustilo svůj stav a dalo se do jejích služeb.⁶⁷

Textilní továrna

V roce 1849 vzniká malá továrna pana Matýska, což tkalcovským cechem znovu otrásl. Někteří tkalci odešli pracovat do továrny, ale i přesto cech ve své činnosti pokračoval až do druhé světové války, kdy se rozpadl.⁶⁸

Továrnu o 9 let později kupuje pan Leopold Abeles, dochází k jejímu rozšíření, staví se nová parní kotelná, přípravná a tkalcovna. V té době podnik zaměstnává kolem tří stovek lidí. V roce 1882 prodává pan Abeles svou továrnu vídeňské firmě Hermann Pollack a synové, která ji provozuje až do nacistické okupace v roce 1939.

Na přelomu století prožívá fabrika svá nejlepší léta. Pracuje zde 2 500 zaměstnanců a látky se dodávají například i anglické královské rodině. V roce 1949 dostala továrna ke stému výročí založení nový název Perla.

---

⁶⁷ SKALICKÝ, J., ŠEBELA, J., PIŠTORA, J. *Drobnosti z Českotřebovska slovem i obrazem*. Česká Třebová: Městské muzeum. 1990. s. 12–15.

⁶⁸ HAMPL, V. *Vlastivědné zajímavosti Českotřebovska 4 – Historie českotřebovského textilu*. Česká Třebová: Městské muzeum. 1996. s. 6.

V roce 1990 dochází k osamostatnění podniku pod novým názvem Primona a.s. Ovšem postupně dochází k úpadku. Na vině je ztráta odbytu, levná čínská konkurence atd. V roce 2004 propouští firma poslední zaměstnance. Na místech někdejších objektů dnes stojí supermarket Lidl a Tesco. Jediným pozůstatkem někdejší výroby je Niťárna fungující dodnes.⁶⁹

Hrnčířství

Hrnčířský cech byl jedním z nejstarších cechů ve městě a hrnčířství nejvýnosnějším řemeslem. V okolí města byl dostatek modrého jílu a řemeslu se zde dařilo. Cech své výrobky vyvážel i do ciziny, nejvíce do Vídně. Mezi nejvýznamnější rodiny hrnčířů, kde se řemeslo dědilo z otce na syna, patřila rodina Pivoňkových a Fialů. Hrnčířský cech zanikl kolem roku 1875. K jeho konci přispěla nejen dráha, ale i vznik textilní továrny.

V České Třebové byly i další cechy, např. krejčovský, řeznický, pekařský a kolářský. Památky na tyto cechy opatruje Městské muzeum v České Třebové.⁷⁰

3.12 Město a železnice

V historii

Česká Třebová byla do poloviny 19. století spíše malým, nevýznamným městečkem. Vše se změnilo roku 1845, konkrétně 20. srpna, kdy po nově postavené trati z Olomouce do Prahy projel první vlak. O čtyři roky později, v roce 1849, byl zprovozněn druhý úsek trati, který spojil Českou Třebovou s Brnem. Tím se město Česká Třebová stalo železničním uzlem a otevřela se mu brána do světa. Železnice mění charakter města a lidé vstupují do jejích služeb. Staví se nádraží a dílny.

V roce 1845 mělo město něco málo přes 3 tisíce obyvatel, o 35 let později jich bylo o polovinu více a v roce 1978, kdy si Česká Třebová připomínala 700 let od svého vzniku, měla 17 200 obyvatel.⁷¹

Stavba budovy nádraží byla dokončena v roce 1924. Ve vstupní hale lze vidět nástěnné fresky od Stanislava Víši z roku 1974.

---

⁶⁹ Dostupné z: https://www.fabriky.cz/2009plzdi_textilka_primona_ceska_trebova/index.htm

⁷⁰ MIKOLECKÝ, M. a kolektiv, *Česká Třebová 1278 – 1978*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba místního hospodářství, 1979. s. 18.

⁷¹ MIKOLECKÝ, M. a kolektiv, *Česká Třebová 1278 – 1978*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba místního hospodářství, 1979. s. 43.

V současnosti

V roce 2010 byla dokončena kompletní přestavba celého areálu nádraží i plochy před nádražím. Bylo zastřešeno autobusové nádraží, vznikly podzemní garáže. Nádražní komplex nese nyní označení Terminál Jana Pernera, jehož sochu nalezneme při vjezdu do podzemních garáží.

Obrázek č. 36 Budova nádraží v roce 1927

Obrázek č. 37 Současná podoba budovy nádraží

Obrázek č. 38 Budova nádraží – přední pohled

4 PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ

„Ze školy by měl mladý člověk vyjít jako harmonická osobnost, ne jako specialista.“

Albert Einstein

Kapitolu o projektovém vyučování zde zařazujeme proto, že praktická část této diplomové práce obsahuje konkrétní návrh projektu, který je určen pro žáky 5. ročníků ZŠ. Z tohoto důvodu považujeme za důležité, abychom si v následující kapitole ujasnili základní pojmy projektového vyučování.

4.1 Vznik a historie projektové výuky

Úplné prvopočátky projektu lze nalézt již v 17. a 18. století např. ve Francii, kde tvořil projekt součást závěrečných zkoušek.

K významnému rozvoji projektové výuky dochází na přelomu 19. a 20. století v USA. Souvisí s reformním hnutím v pedagogice, kdy myšlení a konání lidí ovlivňuje pragmatická filozofie.

Pragmatická pedagogika chápe vzdělávání jako „*nástroj řešení problémů, se kterými se člověk setkává v praktickém životě.*“⁷²

Za zakladatele pragmatické pedagogiky je považován John Dewey – americký filozof, psycholog, pedagog, profesor na univerzitě v Chicagu a v New Yorku. Dewey kladl důraz na spojení školy se životem, na respektování individuality žákovy osobnosti i jeho vývojové zvláštnosti. Chápal ho jako komplexní bytost. Prosazoval tzv. činnou školu. Jeho *earning by doing*, tedy učení konáním, se stalo heslem jeho snah.

Jeho pedagogický odkaz je velmi významný. I přesto, že slovo projekt nikdy nepoužil, je považován za průkopníka projektu, neboť vytvořil jeho teoretický základ.

Deweyho žákem a blízkým spolupracovníkem byl Wiliam Heard Killpatrick, který jeho myšlenky dále rozvinul a uvedl je do praxe. Navrhl koncentrovat učební látku v projektech. Ty se vztahovaly k životu žáků a jejich potřebám. Šlo mu především o osobnostní rozvoj dítěte, zdůrazňuje například odpovědnost žáka za výsledky jeho jednání. Podle Killpatricka je základním rysem projektu plánovitost, která má vliv i na mravní rozvoj žáka, a také vůle žáka uskutečnit projektový záměr.⁷³

⁷² KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*, Brno: MU, 2006. s. 25.

⁷³ COUFALOVÁ, J. *Projektové vyučování pro první stupeň základní školy*. Praha: Fortuna, 2006. s. 8.

Valenta uvádí, že Killpatrick vnímá projekt jako „určitě a jasně navržený úkol, který lze předložit žákovi tak, aby se mu zdál životně důležitý tím, že se blíží skutečné činnosti lidí v životě.“⁷⁴

Mnoho reformátorů se v české pedagogice ohlíželo na odkaz J. A. Komenského. Ačkoliv pedagogové volali o reformu školství a vzniklo mnoho návrhů, nakonec se žádný z nich neuskutečnil. Teprve až v roce 1928 Václav Příhoda s návrhem na reformu školství a vznik tzv. pracovních škol. Hlavní používanou metodou má být projektová a problémová metoda. Pracovní škola se snažila poznat individualitu každého dítěte, šlo jí o skutečný výsledek práce. Mezi další významné pedagogy zabývající se projektovou metodou patřil i Rudolf Žanta a Stanislav Vrána. Reformní pedagogické hnutí bylo přerušeno okupací Československa a ve chvíli, kdy se k moci po skončení války dostala Komunistická strana Československa, byly jakékoliv snahy o reformu školství přerušeny na více než 40 let.⁷⁵

4.2 Terminologické vymezení pojmů

4.2.1 Projektová metoda

V pedagogickém slovníku je projektová metoda definována jako „vyučovací metoda, v níž jsou žáci vedeni k samostatnému zpracování určitých projektů a získávají zkušenosti praktickou činností a experimentováním. Projekty mohou mít formu integrovaných témat, praktických problémů ze životní reality nebo praktické činnosti vedoucí k vytvoření nějakého výrobku, výtvarného či slovesného produktu.“⁷⁶

Kratochvílová vymezuje projektovou metodu jako uspořádaný systém činností učitele a žáků, kdy dominantní roli mají učební aktivity žáků a učitel zde má roli poradce a podporovatele. Společně pak směřují k dosažení cílů a smyslu projektu. Jde tedy o komplexní metodu, která využívá různé dílčí metody výuky a různé formy práce.⁷⁷

4.2.2 Projektové vyučování – projektová výuka

Jednoznačná definice projektového vyučování neexistuje. Někteří autoři charakterizují projektovou výuku jako zvláštní formu výuky, v níž žáci společně s učitelem řeší formulovaný problém.

---

⁷⁴ VALENTA J. in KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*, Brno: MU, 2006. s. 28.

⁷⁵ Tamtéž, s. 30–31.

⁷⁶ PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*, Praha: Portál, 2001. s. 184.

⁷⁷ KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*, Brno: MU, 2006. s. 37.

J. Kratochvílová definuje projektovou výuku jako „výuku, založenou na projektové metodě.“⁷⁸

H. Grecmanová specifikuje projektové vyučování „jako organizační formu, která je ve srovnání s frontálním vyučováním i jinými formami výuky významně komplexnější, protože projekty jsou složeny z četných rozmanitých fází, využívají všechny sociální formy a metody učení a zaměřují se na vysoce žádané oblasti učebních cílů.“⁷⁹

4.2.3 Projekt

Maňák a Švec definují projekt jako komplexní praktickou úlohu, jež je spojená s životní realitou. Pokud chceme vytvořit adekvátní produkt, je nutné ho řešit pomocí praktické i teoretické činnosti.⁸⁰

Nelešovská se Spáčilovou pod pojmem projekt rozumí „komplexní problém praktické nebo teoretické povahy, při jehož řešení uplatníme zkušenosti z různých oblastí.“⁸¹

Další variantu uvádí S. Vrána,⁸² ředitel pokusných škol ve Zlíně. Jeho definice je použitelná i v dnešní době, jako kritérium při posuzování, zda použitá metoda je skutečně metodou projektovou.

S. Vrána:

1. je to podnik;
2. je to podnik žáka;
3. je to podnik, za jehož výsledky převzal žák odpovědnost;
4. je to podnik, který jde za určitým cílem.

Zajímavě v 6 kritériích a ze tří úhlů pohledu vymezuje projekt J. Henry:⁸³

Žák:

1. obvykle je tím, kdo vybírá téma projektu;
2. vyhledává vlastní zdroje materiálu;
3. prezentuje závěrečný výsledek – produkt;
4. vede svou práci samostatně.

Projekt:

1. má rozsáhlejší podobu, trvá delší dobu.

⁷⁸ KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*, Brno: MU, 2006. s. 40.

⁷⁹ GRECMANOVÁ, H. In KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*, Brno: MU, 2006. s. 40.

⁸⁰ MAŇÁK, J.; ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. s. 168.

⁸¹ NELEŠOVSKÁ, A., SPÁČILOVÁ, H. *Didaktika primární školy*. Olomouc: UP v Olomouci, 2005. s. 74.

⁸² VRÁNA, S. *Učební metody*. In COUFALOVÁ, J. *Projektové vyučování pro první stupeň základní školy*. Praha: Fortuna, 2006. s. 10.

⁸³ HENRY, J. *Teaching Through Projects*. In KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno: MU, 2009. s. 36.

Učitel:

1. přijímá roli poradce.

Rozhodujeme-li se, zda metoda, kterou jako učitelé používáme, je skutečně metoda projektová, hraje zde velmi výraznou roli vztah žáka k této činnosti a jeho podíl na ní. Důležitým momentem je odpovědnost žáka. Velmi často jsou právě učitelé tím aktivním činitelem, vymyslí téma, připraví materiály, řídí a plánují činnost a mnohdy si neuvědomují, že to je spíše integrované tematické vyučování než projekt.⁸⁴

Základní rysy projektu

Projekt má tyto základní rysy:⁸⁵

1. vychází z potřeb a zájmů dítěte – umožňuje uspokojit touhu po nových poznacích, nese odpovědnost za svou činnost;
2. vychází z konkrétní a aktuální situace – není omezen jen na prostor školy, mohou se do něj zapojit i rodiče či širší okolí;
3. je interdisciplinární;
4. je podnikem žáka;
5. výsledkem projektu je nějaký produkt, který žáci prezentují, průběh i výsledek činnosti by měl být zdokumentován;
6. zpravidla je realizován ve skupině;
7. spojuje školu s okolím, dochází k zapojení školy do života obce apod.

Typy projektu

- Typy projektu rozlišujeme podle různých hledisek. Nelešovská se Spáčilovou dělí projekty následovně:⁸⁶
  - *podle charakteru problému*
    - problémové, konstruktivní, drilové;
  - *podle vztahu k učivu a vyučovacím předmětům*
    - od projektů v rámci jednoho předmětu po integrovaná témata;
  - *podle místa*
    - třídní, školní, domácí, spojené;
  - *podle počtu žáků*
    - individuální, kolektivní, spojené;

⁸⁴ COUFALOVÁ, J. *Projektové vyučování pro první stupeň základní školy*. Praha: Fortuna, 2006. s. 10.

⁸⁵ Tamtéž, s. 11.

⁸⁶ NELEŠOVSKÁ, A. SPÁČILOVÁ, H. *Didaktika primární školy*. Olomouc:UP v Olomouci, 2005. s. 75.

- *podle délky trvání*
  - od jednodenních přes celoroční až po víceleté.

Fáze projektu

Průběh projektu lze rozdělit na několik fází:⁸⁷

1. Stanovení cíle

- v této fázi je velmi důležité namotivovat žáky; ti by se měli s tématem ztotožnit a vzít ho za své.

2. Vytvoření plánu řešení

- tato fáze je nejkritičtější a nejdůležitější fází projektu, předurčuje, jaký bude výsledek projektu.

3. Realizace plánu

- fáze je věnována řešení úkolů dle stanoveného plánu. Žáci vyhledávají informace, shromažďují materiál, provádí měření, pozorování, vyrábějí různé předměty atd. V této fázi maximálně rozvíjejí všechny své smysly.

4. Vyhodnocení

- je nepostradatelnou součástí projektu. Hodnotí se nejen výsledek, ale i samotný proces. Dochází ke zveřejnění výsledků, s konkrétními výstupy projektu žáci seznamují bližší i širší veřejnost.

4.3 Výhody a nevýhody projektového vyučování

Výhody:

Výhody pro žáky:

- jsou aktivní, samostatní, tvořiví;
- učí se spolupracovat a respektovat ostatní;
- rozvíjí komunikační a sociální dovednosti;
- dokážou plánovat svou práci, nést za ni zodpovědnost a dokončit ji;
- dochází ke komplexnímu rozvoji žákovy osobnosti;
- propojení školy s okolím, zapojení rodičů.

Výhody pro učitele:

- učí se nové roli poradce;
- pracuje s různými zdroji informací;

---

⁸⁷ MAŇÁK, J.; ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. s. 168.

- používá nové možnosti hodnocení a sebehodnocení.

Nevýhody:

Nevýhody pro žáky:

- řešení projektu je náročné na čas;
- nedostatek potřebných kompetencí;
- není schopen získat relevantní zdroje informací;
- nejsou schopni naplnit stanovený cíl projektu.

Nevýhody pro učitele:

- příprava projektu je náročná na čas;
- hodnocení projektu je náročné jak z hlediska časového, tak i z hlediska způsobů hodnocení;
- při časté realizaci projektů hrozí únava, ztráta motivace, pocit vyhoření;
- projektová výuka vyžaduje spolupráci s okolím – s učiteli, vedením školy, rodiči, obcí atd.
- projektová výuka si žádá jiný způsob plánování;
- učitel by měl mít s projektovou výukou zkušenosti teoretické i praktické.⁸⁸

Závěrem

My i naše děti žijeme v reálném světě. To znamená, že se náš svět neskládá z jednotlivých, od sebe oddělených částí. Naopak! Jednotlivé jevy se mezi sebou mísí a navazují na sebe. V běžném dni řešíme mnoho situací, při kterých používáme poznatky z mnoha různých oborů. Žijeme ve světě, který se rychle mění a pokud by škola na tyto změny měla adekvátně reagovat, musely by vznikat stále nové a nové předměty. Ovšem je to reálné? Touto cestou se vydat nemůžeme. Řešením je naopak integrování učiva a právě projektové vyučování s projektovou metodou tuto integraci umožňuje.

Jako každá metoda, má i ta projektová své výhody a nevýhody. Současné kurikulum dává projektové metodě dostatečný prostor a je na nás, na pedagozích, jak ho využijeme. Ovšem ani projektovou metodou nelze učit vše. Stále je jen jednou z mnoha vyučovacích metod, tedy metodou doplňkovou. Proto by měl učitel nalézt hranici, kdy se budou různé formy a metody výuky vzájemně doplňovat, abychom z toho pro sebe i pro své žáky vytěžili co nejvíce.

---

⁸⁸ NELEŠOVSKÁ, A., SPÁČILOVÁ, H. *Didaktika primární školy*. Olomouc: UP v Olomouci, 2005. s. 77–78.

EMPIRICKÁ ČÁST

5 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Žijeme v době neuvěřitelných možností. Stačí jen chtít a můžeme procestovat celý svět. Avšak pouze jedno jediné místo nazýváme svým domovem. Je to místo, kde máme své kořeny, místo, odkud pocházíme. Vztah ke svému rodišti ale nezískáváme automaticky, nerodíme se s ním, ale postupně ho budujeme. Na budování tohoto vztahu by se měla podílet především rodina, ale velkou roli zde hraje také škola. My, jako učitelé, bychom měli být průvodci našich žáků při poznávání rodné vesnice či města a okolní krajiny. Měli bychom své žáky seznámit s historií, tradicemi a zvyky. Žáci by měli vědět, čím je jejich město výjimečné, na co mohou být pyšní. To vše jim pomáhá nejen si krůček po krůčku vytvářet vztah ke svému rodišti, ale také si ujasnit, kam patří a kdo jsou. Domov by neměl být jen prázdným, nic neříkajícím pojmem. Je na nás, na učitelích, jak se k výuce regionální vlastivědy postavíme. Měli bychom ve svých žácích vzbudit zájem a touhu objevovat dosud nepoznané a to se nám pouze suchým teoretickým výkladem jen stěží podaří. Právě při poznávání našeho bydliště a okolí bychom s žáky měli opustit budovu školy, vyrazit do terénu, nechat je prohlédnout si na vlastní oči zajímavosti města, vstoupit na posvátnou půdu kostela, umožnit jim, aby si na vlastní kůži vyzkoušeli, jak žili naši předkové v místní pravěké osadě.

Přesto, že každý region v naší zemi nabízí spoustu možností k objevování a zkoumání, víme, že mnoho pedagogů toto téma opomíjí a raději se v bezpečí školních zdí věnují jiným námětům. Je ale opravdu nutné, aby žáci byli chodící encyklopedie a uměli bezchybně vyjmenovat všechny panovníky, nejlépe i s jejich manželkami a naopak nevěděli, jak vzniklo naše město, jaké zvyky a tradice se v něm udržovali či stále udržují? Jak můžeme poznávat svět, jestliže skutečně neznáme místo, které by mělo být našemu srdci nejbližší?

Rozhodli jsme se proto zrealizovat výzkumné šetření, které má za úkol zmapovat vědomosti žáků 4. ročníků ZŠ o regionu Českořebovska. Za tímto účelem jsme sestavili didaktický test, pomocí kterého chceme zjistit úroveň vědomostí žáků 4. ročníků základní školy na konci školního roku.

5.1 Formulace cílů výzkumného šetření a stanovení předpokladů

Hlavním cílem výzkumného šetření je zjistit úroveň vědomostí žáků 4. ročníků o České Třebové a okolí na konci školního roku.

Dílčími cíli jsou:

- sestavit didaktický test a ověřit ho;
- zjistit, zda vědomosti žáků z plně organizované školy budou větší než vědomosti žáků ze školy malotřídní;
- zjistit, zda vědomosti dívek budou větší než vědomosti chlapců;
- zjistit, zda vědomosti žáků ze třídy A budou lepší než vědomosti žáků ze třídy B ze stejné ZŠ.

Na základě těchto cílů jsme stanovili následující předpoklady:

Předpoklad 1: Předpokládáme, že vědomosti žáků z plně organizované školy budou větší než vědomosti žáků ze školy malotřídní.

Předpoklad 2: Předpokládáme, že vědomosti dívek budou větší než vědomosti chlapců.

Předpoklad 3: Předpokládáme, že vědomosti žáků třídy A budou lepší než vědomosti žáků třídy B.

Předpoklad 4: Předpokládáme, že žáci 4. ročníku neznají dobře svůj region.

Předpoklad 5: Domníváme se, že nejtěžší otázkou v testu bude otázka č. 9.

5.2 Charakteristika výzkumného souboru respondentů

J. Pelikán definuje základní soubor jako „*množinu všech prvků patřících do okruhu osob nebo jevů, které mají být zkoumány v daném výzkumu.*“⁸⁹

V rámci našeho výzkumného šetření byli základním souborem žáci 4. ročníků ze dvou základních škol.

Konkrétně jsme oslovili jednu plně organizovanou základní školu v České Třebové. Našeho výzkumného šetření se zúčastnili dva 4. ročníky, a to třídy 4. A a 4. B, v dalších částech práce budeme používat k označení tříd – třída A (4. A) a třída B (4. B).

Dále jsme záměrně oslovili malotřídní školu nacházející se v bezprostřední blízkosti města Česká Třebová, a to základní školu v obci Rybník. Žáci této školy po ukončení 5. ročníku přechází do 6. ročníku na jednu ze základních škol v České Třebové, proto nás zajímalo srovnání jejich vědomostí s vědomostmi žáků z městské, plně organizované školy. V dalších částech diplomové práce používáme pro její označení – třída M.

---

⁸⁹ PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*, Praha: Klementinum, 1998. s. 47.

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 60 žáků, 26 žáků třídy A, 25 žáků třídy B a 9 žáků z třídy M.

Tabulka č. 1 přehledně zaznamenává počty žáků a jejich rozdělení podle pohlaví na jednotlivých školách.

Tabulka č. 1 Počty žáků dle pohlaví

Pohlaví	Počet žáků
Dívka	31
Chlapec	29

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 2 Počty žáků dle typu školy

Typ základní školy	Počet žáků
Plně organizovaná	51
Malotřídní	9

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky č. 2 můžeme vyčíst počet žáků na malotřídní i plně organizované škole.

Tabulka č. 3 Počty žáků v jednotlivých třídách

Plně organizovaná škola	Počet žáků
Třída A	26
Třída B	25

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 3 zaznamenává počet žáků ve třídě A i ve třídě B.

5.3 Výzkumná metoda

Výzkumná metoda je podle P. Gavory všeobecný název pro proceduru, se kterou se pracuje při výzkumu. Každá výzkumná metoda má své vlastnosti, které je třeba při jejím používání dodržet – validitu a reliabilitu.⁹⁰

⁹⁰ GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*, Brno: Paido, 2000. s. 70.

5.3.1 Popis výzkumné metody

Jako výzkumnou metodu jsme zvolili didaktický test. M. Chráska ho definuje jako zkoušku, která se orientuje na objektivní zjišťování úrovně zvládnutí učiva u určité skupiny osob. Didaktický test je navrhován, ověřován, hodnocen a interpretován podle předem stanovených pravidel.⁹¹

Dle P. Byčkovského je didaktický test „*nástroj systematického zjišťování (měření) výsledků výuky.*“⁹²

Didaktický test se skládá z jednotlivých testových úloh, na jejichž kvalitě závisí kvalita celého testování.

5.3.2 Popis použitého didaktického testu

Na základě stanovených předpokladů jsme pro naše výzkumné šetření vytvořili nestandardizovaný didaktický test (viz příloha č. 1), který ověřuje úroveň vědomostí žáků 4. ročníků na konci školního roku na jedné plně organizované škole a na jedné škole malotřídní.

Námi vytvořený didaktický test je celkem složen ze 13 testových úloh, z toho 4 testové úlohy jsou otevřené se stručnou odpovědí, 5 testových úloh nabízí výběr odpovědi, 2 testové úlohy jsou dichotomické a 2 testové úlohy jsou přiřazovací.

Abychom mohli doložit případné rozdíly ve vědomostech dívek a chlapců, na závěr našeho testu jsme zjišťovali pohlaví respondentů.

5.3.3 Vlastnosti didaktického testu

Mezi základní vlastnosti didaktického testu patří validita a reliabilita.

Validita

Validita je nejdůležitější vlastností didaktického testu. Dle F. Kerlingera (1972) je definice validity obsažena v následující otázce: „*Měříme to, o čem se domníváme, že to měříme?*“⁹³

Neboli za validní můžeme test považovat tehdy, když je jím zkoušeno opravdu to, co má být zkoušeno. Při posuzování validity testů jsme v praxi odkázáni pouze na posudek odborníků.⁹⁴

---

⁹¹ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*, Praha: Grada, 2016, s. 178.

⁹² Tamtéž, s. 178–179.

⁹³ KERLINGER, F. *Základy výzkumu chování*, Praha: Academia, 1972, s. 435.

⁹⁴ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*, Praha: Grada, 2016, s. 100.

Reliabilita

Reliabilita testu vyjadřuje jeho spolehlivost a přesnost. Jestliže měříme stejnou skupinu objektů znovu a znovu pomocí téhož nebo srovnatelného testu a získáváme stejné nebo podobné výsledky, právě tehdy můžeme konstatovat, že test je dostatečně reliabilní.⁹⁵

5.4 Pilotáž, předvýzkum

Součástí empirické části diplomové práce je pilotáž a předvýzkum. Pilotáž i předvýzkum byly realizovány na jedné základní škole v České Třebové.

Pilotáž

Pilotáž představuje jakýsi první vstup do terénu, seznámení se s prostředím, pohovor s ředitelem a učiteli.⁹⁶

Před samotným testováním jsme v rámci pilotáže oslovili ředitele třech základních škol. Ředitelé dvou základních škol souhlasili s účastí žáků čtvrtých ročníků na výzkumném šetření a odkázali nás na třídní učitele jednotlivých tříd. Pan ředitel třetí školy účast na výzkumném šetření odmítl. Následně jsme s učiteli dohodli podrobnosti týkající se průběhu výzkumného šetření. Stanovili jsme datum jeho realizace a předběžnou časovou dotaci potřebnou k vyplnění testu.

Poté jsme vybrali školu, ve které byl proveden předvýzkum.

Předvýzkum

M. Chráska uvádí: „*Předvýzkum obvykle navazuje na pilotáž. Měl by být jakýmsi zmenšeným modelem vlastního výzkumu.*“⁹⁷

Provádí se na malém vzorku osob a měly by v něm být ověřeny všechny metody a techniky, které máme v úmyslu použít při samotném výzkumu.⁹⁸

Předvýzkum proběhl na plně organizované škole na konci dubna 2018. K vyplnění testu byli náhodně vybráni 2 žáci – chlapci ze 4. ročníku. Testování proběhlo za naší přítomnosti i za přítomnosti učitele vlastivědy, který ale žádným způsobem do testování nezasahoval, pouze přihlížel. Před samotným testováním jsme žákům sdělili základní pokyny a poté následovalo samotné testování.

---

⁹⁵ KERLINGER, F. *Základy výzkumu chování*, Praha: Academia, 1972, s. 421–422.

⁹⁶ GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*, Brno: Paido, 2000. s. 68.

⁹⁷ CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*, Praha: Grada, 2016, s. 23.

⁹⁸ Tamtéž, s. 23.

Cíl předvýzkumu jsme stanovili následujícím způsobem:

- zjistit, kolik je potřeba času na vyplnění testu;
- ověřit si, zda jsou jednotlivé otázky testu pro žáky srozumitelné;
- zjistit, zda jsou jednotlivé otázky testu úměrné vědomostem žáků a ověřit si, že jsou žáci schopni test vyplnit.

Po vypracování testů oběma žáky bylo zjištěno:

- čas potřebný k vyplnění testu byl 15 minut;
- žáci neměli s porozuměním otázkám potíže, hodnotili je jako srozumitelné;
- žáci neměli s vyplněním testu žádné potíže, všechny otázky zodpověděli.

Žáci byli dotázáni, jak hodnotí náročnost testu. Oba se shodli, že test byl středně těžký.

Odpověděli sice na všechny otázky, ale přiznali se, že některé odpovědi pouze tipovali.

V rámci předvýzkumu jsme také stanovili hranici úspěšnosti testu. Procentuální úspěšnost byla stanovena na 75 %, tzn., že žáci museli v didaktickém testu získat minimálně 13 bodů, abychom mohli výsledek pokládat za úspěšný.

Cíle, které jsme si stanovili v předvýzkumu, byly splněny, předvýzkum jsme tedy zhodnotili jako přínosný.

5.5 Organizace a průběh výzkumného šetření

Samotné výzkumné šetření bylo realizováno na konci května 2018 na dvou základních školách. Na plně organizované škole v České Třebové a na malotřídní škole v Rybníku.

Na obou školách jsme se setkali s kladným přijetím, dohodli jsme se na termínu realizace a seznámili jsme učitele s tím, jak bude výzkumné šetření probíhat.

Samotné testování proběhlo v hodině vlastivědy, žáci nebyli dopředu informováni.

Učitelé svým žákům vysvětlili, že testování je anonymní a žádným způsobem neovlivní jejich známku z vlastivědy. I přesto velmi kladně hodnotíme to, s jakou odpovědností žáci k vyplnění testů přistoupili.

Potěšilo nás, že učitelé i samotní žáci projevíli zájem o výsledky výzkumného šetření.

5.6 Charakteristika analýzy dat

Po vyhodnocení didaktických testů jsme získaná data zanesli do tabulek v programu Microsoft Word a znázornili prostřednictvím grafů v programu Microsoft Excel.

Didaktický test se skládá celkem ze 13 položek. Následující tabulka znázorňuje bodové ohodnocení jednotlivých testových položek.

Tabulka č. 4 Bodové ohodnocení jednotlivých položek

Číslo textové položky	Počet bodů	Poznámka
1	1	
2	1	
3	1	
4	1	
5	1	
6	1	
7	1	
8	1	
9	1	
10	1	
11	1	
12	3	1 bod za správné spojení firmy a produktu
13	3	1 bod za správný název památky

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 4 můžeme vidět přehled bodů, přiřazených k jednotlivým položkám. Za správnou odpověď u položek 1–11 bylo možné získat 1 bod, u položek 12–13 bylo možné získat max. 3 body, tedy 1 bod za každou správně spojenou dvojici pojmů.

6 ROZBOR A VYHODNOCENÍ DAT

6.1 Výsledky výzkumného šetření

V rámci našeho výzkumného šetření jsme vytvořili nestandardizovaný didaktický test, zaměřený na regionální tematiku a předložili jsme ho žákům na konci 4. ročníku.

Jednotlivé položky jsme pečlivě vyhodnotili, naším cílem bylo na základě získaných výsledků potvrdit, či vyvrátit předpoklady, které jsme si na počátku stanovili.

6.1.1 Celkové souhrnné vyhodnocení didaktického testu

Tabulka č. 5 Celkové vyhodnocení didaktického testu všech tříd dohromady

Počet žáků	Max. možný počet dosažených bodů	Počet dosažených bodů	Min. počet bodů	Max. počet bodů	Úspěšnost (v %)
60	1 020	840	6	17	82,70 %

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 5 ukazuje celkový počet bodů, který žáci dohromady získali, tj. 840 bodů z 1 020 možných, což představuje úspěšnost 82,7 %. Žáci mohli získat maximálně 17 bodů, minimální dosažený počet byl 6 bodů.

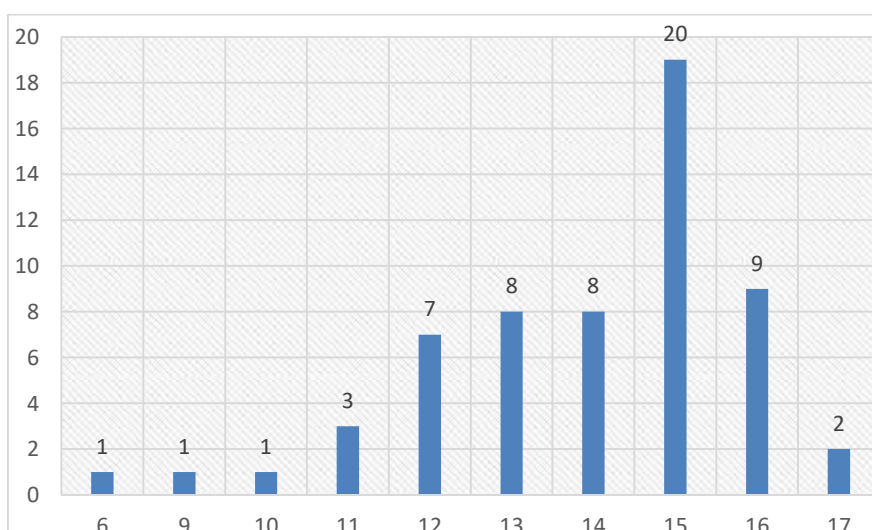
Tabulka č. 6 Celkové vyhodnocení didaktického testu jednotlivých tříd

	Počet žáků	Bodů celkem	Průměrný počet bodů	Úspěšnost (v %)
Třída A	26	364	14	82,40 %
Třída B	25	346	13,8	81,20 %
Třída M	9	130	14,4	84,70 %
Celkem	60	840	14,1	82,70 %

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 6 je přehledně uveden celkový počet bodů jednotlivých tříd, dále průměrný počet získaných bodů, a také úspěšnost v procentech.

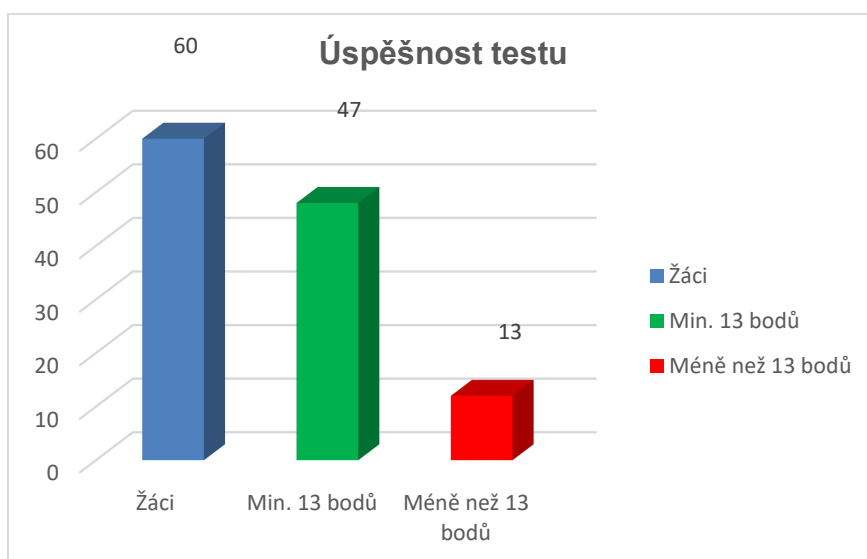
Graf č. 1 Souhrnný přehled získaných bodů od minimálního počtu po maximální

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 1 zaznamenává bodové rozpětí od minima po maximum. Minimum dosažených bodů bylo 6 u jednoho žáka, dva žáci získali maximální počet bodů – tedy 17. Nejčastěji žáci dosáhli počtu 15 bodů, konkrétně to bylo 20 žáků.

Graf č. 2 Celkový přehled počtu žáků, kteří získali minimálně 13 bodů a méně než 13 bodů

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 2 je patrné, že z celkového počtu žáků ze tříd A, B i M, získalo minimálně 13 bodů 47 žáků, 13 žáků získalo méně než 13 bodů.

Hranici 13 bodů jsme stanovili v rámci předvýzkumu a představuje 75% úspěšnost. O žácích, kteří získali 13 bodů a více, můžeme říci, že znají dobře svůj region.

6.1.2 Vyhodnocení výsledků chlapců a dívek

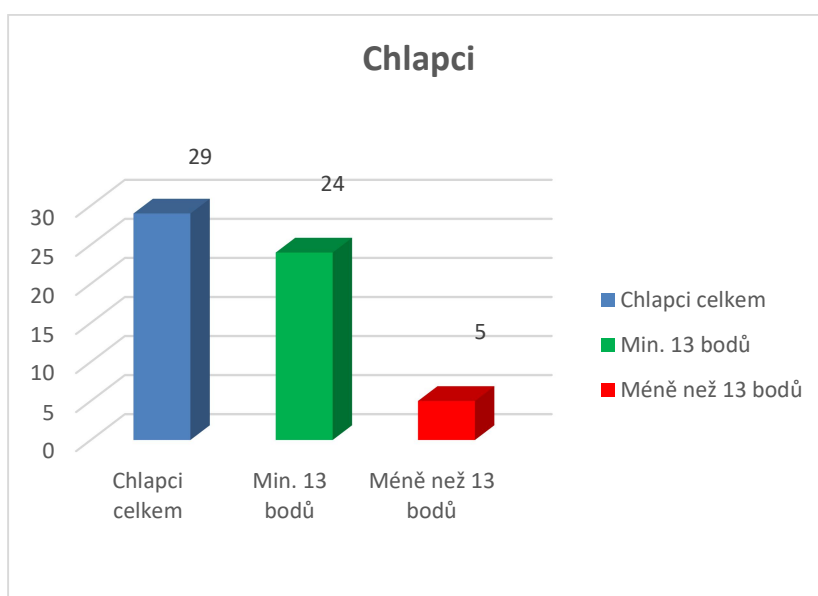
Tabulka č. 7 Průměrný počet bodů a % úspěšnost, max. a min. počet bodů u chlapců

	Průměrný počet bodů	Úspěšnost (v %)	Min. počet bodů	Max. počet bodů
Chlapci	14,6	85,90 %	12	17

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 7 můžeme vidět průměrný počet bodů získaný chlapci, dále jejich procentuální úspěšnost v didaktickém testu, která byla 85,9 %. Minimální získaný počet bodů byl 12, maximální 17.

Graf č. 3 Přehled žáků – chlapců, kteří získali min. 13 bodů a méně než 13 bodů

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 3 můžeme vyčíst, že 24 chlapců z 29 získalo minimálně 13 bodů, 5 chlapců získalo méně než 13 bodů.

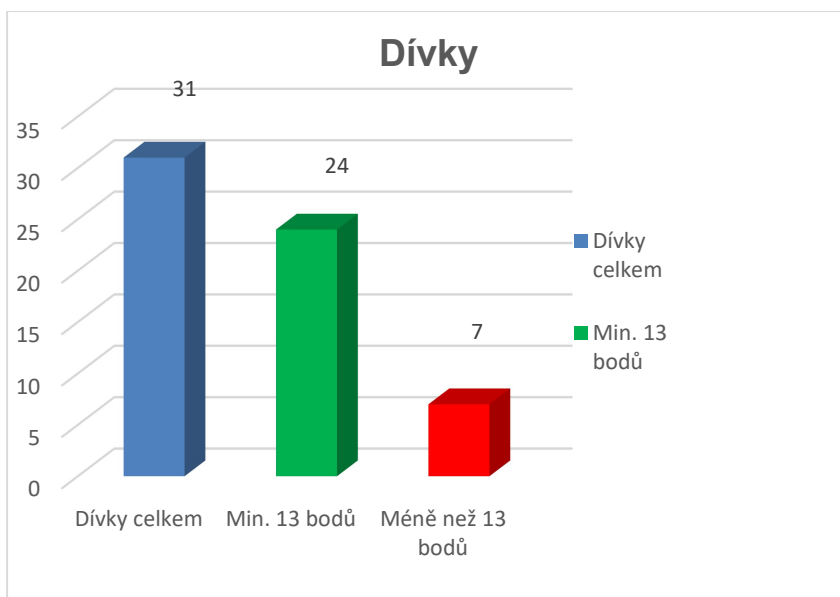
Tabulka č. 8 Průměrný počet bodů a % úspěšnost, max. a min. počet bodů u dívek

	Průměrný počet bodů	Úspěšnost (v %)	Min. počet bodů	Max. počet bodů
Dívky	13,34	78,5%	6	17

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 7 vidíme průměrný počet bodů získaný dívkami, dále jejich procentuální úspěšnost v didaktickém testu, ta byla 78,5 %. Minimální získaný počet bodů byl 6, maximální 17.

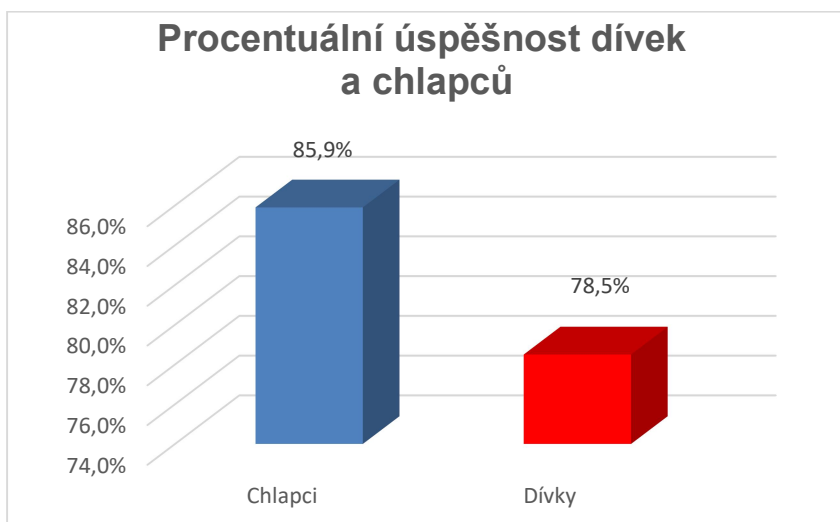
Graf č. 4 Přehled dívek, které získaly min. 13 bodů a méně než 13 bodů

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 4 můžeme vyčíst, že 24 dívek z 31 získalo minimálně 13 bodů, 7 dívek získalo méně než 13 bodů.

Graf č. 5 Porovnání procentuální úspěšnosti chlapců a dívek

Zdroj: vlastní zpracování

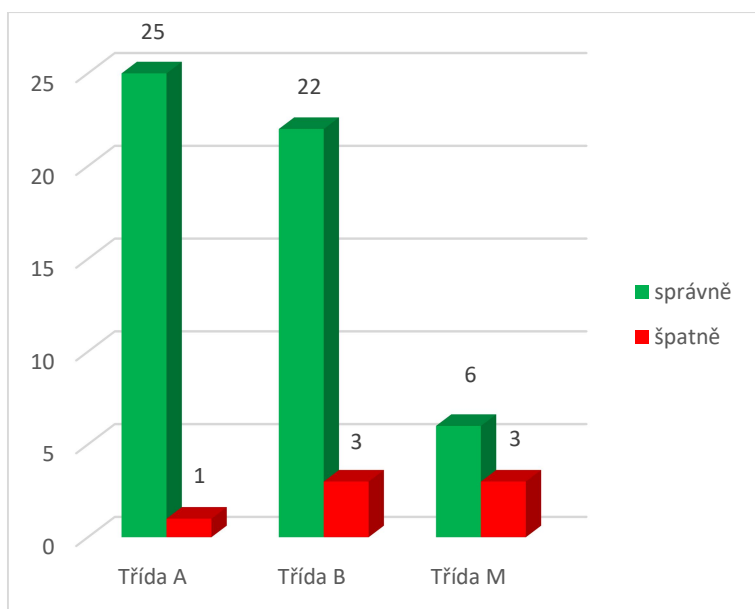
V grafu č. 5 lze vidět porovnání procentuální úspěšnosti chlapců a dívek.

6.1.3 Vyhodnocení jednotlivých testových položek

Testová položka č. 1:

Na slepé mapě ČR vyznač kraj, ve kterém se nachází město Česká Třebová

Graf č. 6 Vyznačení Pardubického kraje na mapě

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 9 Vyznačení Pardubického kraje na mapě

	Třída A		Třída B		Třída M	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
celkem	26		25		9	
správně	25	96 %	22	88 %	6	67 %
špatně	1	4 %	3	12 %	3	33 %

Zdroj: vlastní zpracování

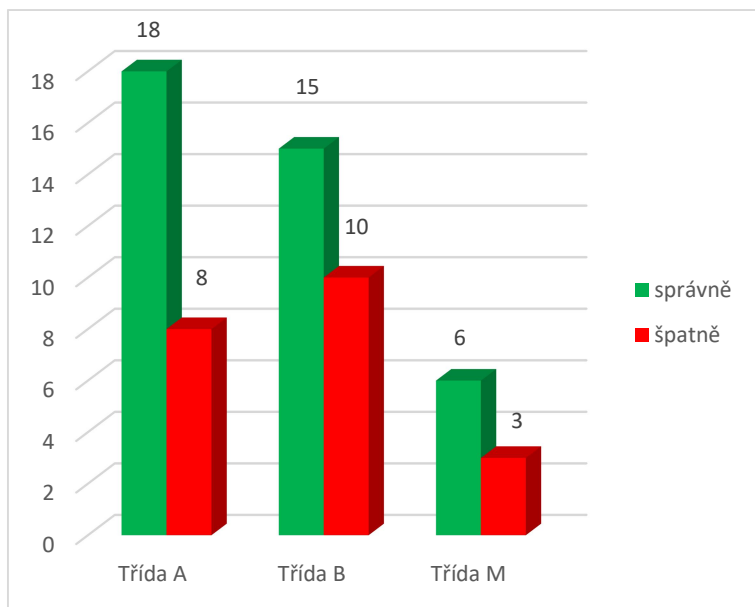
V grafu č. 6 můžeme vidět, že vyznačit kraj do mapy ČR nedělalo problém žákům ze třídy A. Její žáci byli úspěšní v 96 %. Třída B byla úspěšná v 88 %, což v porovnání s třídou A nečiní nijak zásadní rozdíl. Oproti tomu úspěšnost žáků ze třídy M byla pouze 67 %. Žáci, kteří odpovídali chybně, nejčastěji vyznačili kraj Olomoucký.

Testová položka č. 2:

Jak se tento kraj nazývá?

Graf č. 7 Název kraje, ve kterém se nachází město Česká Třebová

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 10 Název kraje, ve kterém se nachází město Česká Třebová

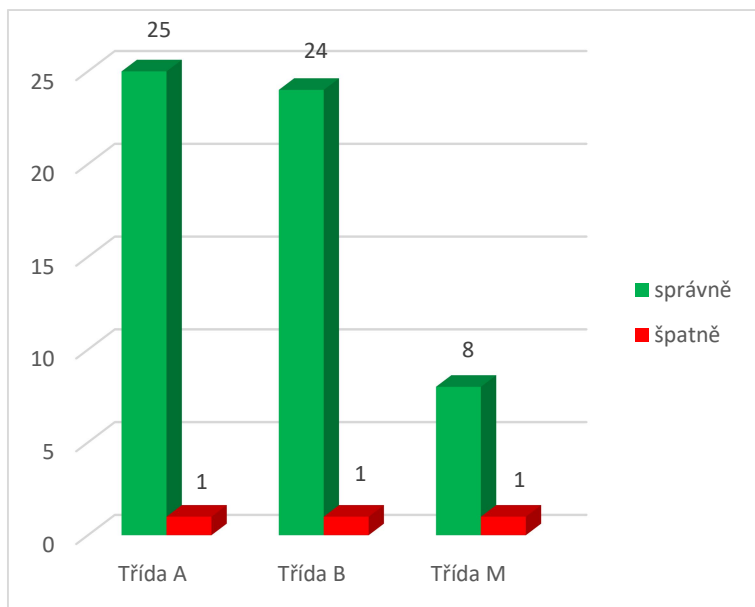
	Třída A		Třída B		Třída M	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
celkem	26		25		9	
správně	18	69 %	15	60 %	6	67 %
špatně	8	31 %	10	40 %	3	33 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 7 je patrné, že si všechny tři třídy vedly podobně. Nejvíce správných odpovědí zaznamenala Třída A. Ta byla úspěšná v 69 % odpovědí, Třída M byla úspěšná v 67 % odpovědí a Třída B v 60 %. Žáci, kteří odpovídali chybně, nejčastěji uváděli jako odpověď Pardubice, tedy krajské město místo Pardubický kraj.

Testová položka č. 3:
Česká Třebová leží v

Graf č. 8 Geografická poloha města Česká Třebová

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 11 Geografická poloha města Česká Třebová

	Třída A		Třída B		Třída M	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
celkem	26		25		9	
správně	25	96 %	24	96 %	8	89 %
špatně	1	4 %	1	4 %	1	11 %

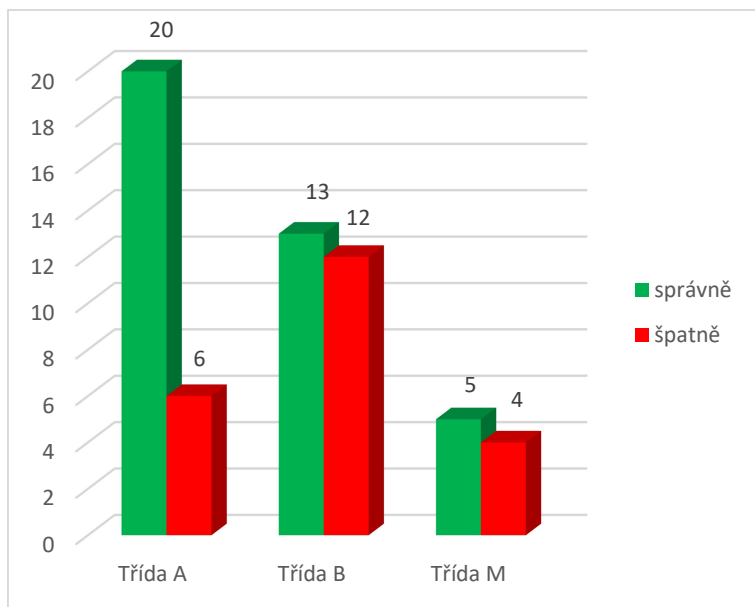
Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 8 vyplývá, že si žáci s položkou č. 3 poradili velmi dobře. Ve třídě A i ve třídě B odpovědělo na tuto položku úspěšně 96 % žáků. Ve třídě M to bylo 89 % žáků.

Testová položka č. 4:

Kolik obyvatel má přibližně město Česká Třebová?

Graf č. 9 Počet obyvatel města Česká Třebová

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 12 Počet obyvatel města Česká Třebová

	Třída A		Třída B		Třída M	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
celkem	26		25		9	
správně	20	77 %	13	52 %	5	56 %
špatně	6	23 %	12	48 %	4	44 %

Zdroj: vlastní zpracování

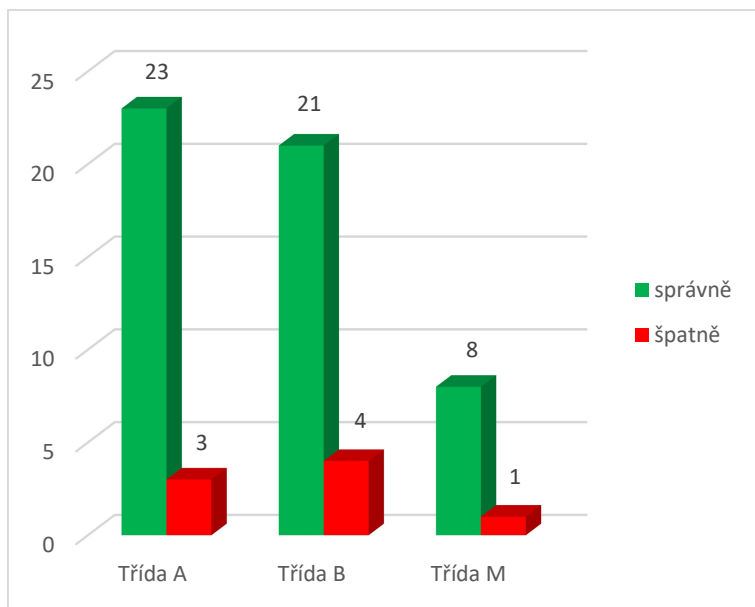
Graf č. 9 ukazuje, že nejvíce správných odpovědí uvedli žáci třídy A, celkově 77 % žáků. Překvapivě úspěšnost třídy B byla pouze 52 %. To znamená, že rozdíl mezi oběma třídami A a B ze stejné školy činil 25 %.

Žáci ze třídy M odpověděli správně v 56 %. Tento výsledek potvrdil náš předpoklad, protože pro žáky z vesnické malotřídní školy je představa několika tisíců obyvatel pouhým abstraktním pojmem, nedovedou si daný počet dobře představit.

Testová položka č. 5:

Která řeka protéká Českou Třebovou?

Graf č. 10 Řeka protékající městem Česká Třebová

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 13 Řeka protékající městem Česká Třebová

	Třída A		Třída B		Třída M	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
celkem	26		25		9	
správně	23	88 %	21	84 %	8	89 %
špatně	3	12 %	4	16 %	1	11 %

Zdroj: vlastní zpracování

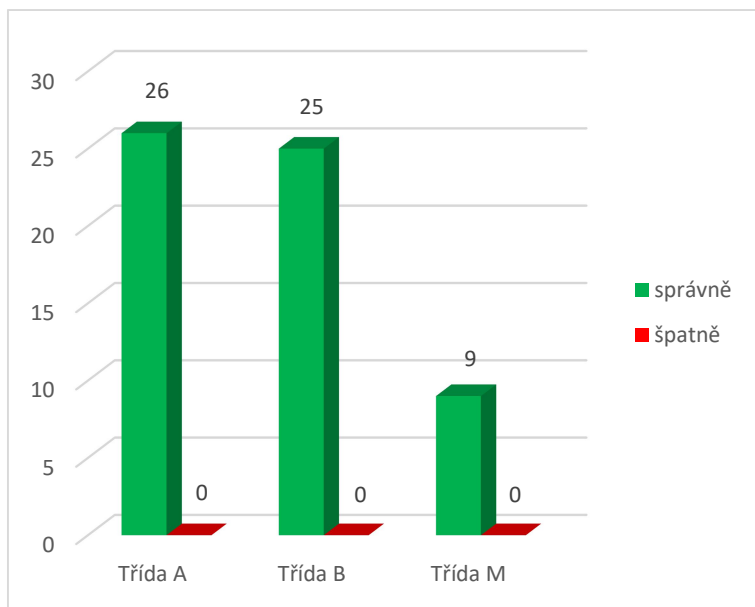
Z grafu č. 10 můžeme vyčíst, že žáci ze třídy A a žáci ze třídy M si vedli obdobně. Žáci ze třídy A odpověděli správně v 88 %. Procentuální úspěšnost žáků ze třídy M byla 89 %, správně odpovědělo 8 z 9 žáků.

Žáci ze třídy B byli úspěšní v 84 %. Můžeme konstatovat, že rozdíl mezi výsledky všech tříd není velký.

Testová položka č. 6:

Z následujících možností vyber znak České Třebové

Graf č. 11 Znak města Česká Třebová

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 14 Znak města Česká Třebová

	Třída A		Třída B		Třída M	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
celkem	26		25		9	
správně	26	100 %	25	100 %	9	100 %
špatně	0	0 %	0	0 %	0	0 %

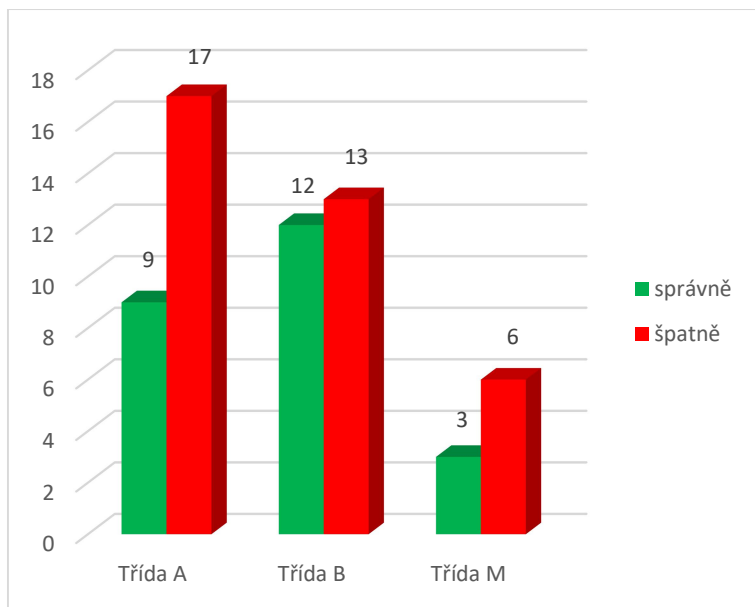
Zdroj: vlastní zpracování

V grafu č. 11 pozorujeme, že 100 % žáků ze všech třech tříd odpovědělo správně. Žákům nedělalo problém vybrat z nabízených možností správný znak města Česká Třebová.

Testová položka č. 7:

V obci Skuhrov se nachází chaloupka Maxe Švabinského. Je toto tvrzení pravdivé? Zakroužkuj správnou odpověď

Graf č. 12 Název obce, kde se nachází chaloupka Maxe Švabinského

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 15 Název obce, kde se nachází chaloupka Maxe Švabinského

	Třída A		Třída B		Třída M	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
celkem	26		25		9	
správně	9	35 %	12	48 %	3	33 %
špatně	17	65 %	13	52 %	6	67 %

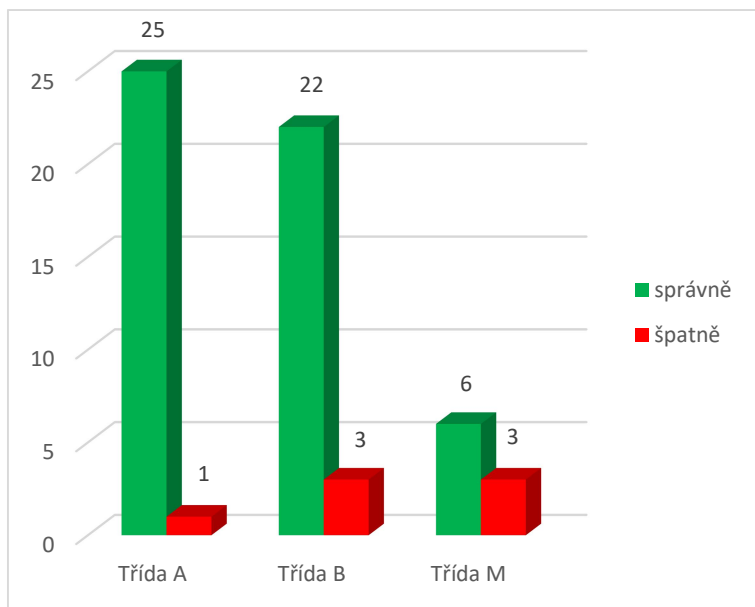
Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 12 je patrné, že žáci měli s touto položkou potíže. Nejlépe si vedla třída B, jejíž procentuální úspěšnost byla 48 %. Třída A byla úspěšná v 35 %, třída M v 33 %. Žákům činilo potíže porozumění textu a přiznali, že odpověď ve většině případů neznali a pouze ji tipovali.

Testová položka č. 8:

Jak se nazývá kopec s lyžařským areálem?

Graf č. 13 Název kopce s lyžařským areálem

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 16 Název kopce s lyžařským areálem

	Třída A		Třída B		Třída M	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
celkem	26		25		9	
správně	25	96%	22	88%	6	67%
špatně	1	4%	3	12%	3	33%

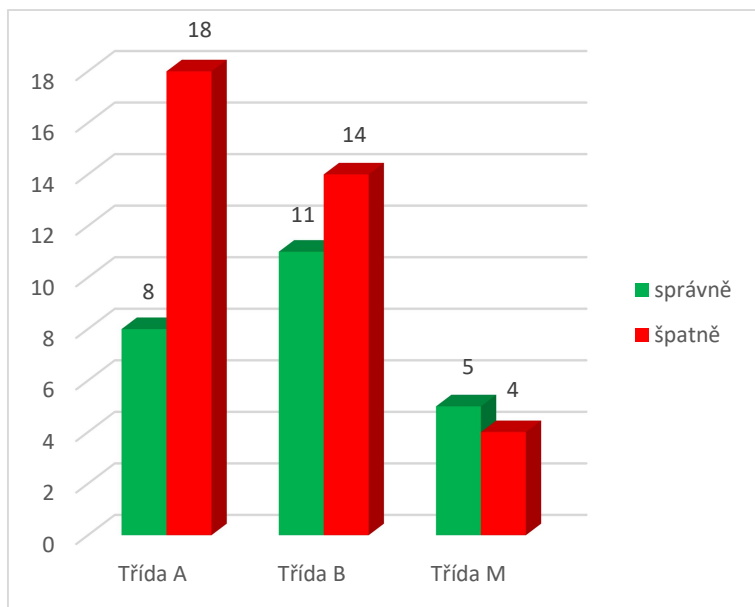
Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 13 je zřejmé, že třídy z městské školy si vedly lépe než třída ze školy vesnické. Procentuální úspěšnost třídy A byla 96 %, pouze 1 žák z 26 žáků odpověděl chybně. Ve třídě B odpovědělo správně 88 % žáků. Třetina žáků ze třídy M odpověď na danou položku neznala, správně zde odpovědělo 67 % žáků.

Testová položka č. 9 :

Která známá osobnost není spojena s Českou Třebovou?

Graf č. 14 Výběr osobnosti z nabízených možností

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 17 Výběr osobnosti z nabízených možností

	Třída A		Třída B		Třída M	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
celkem	26		25		9	
správně	8	31 %	11	44 %	5	56 %
špatně	18	69 %	14	56 %	4	44 %

Zdroj: vlastní zpracování

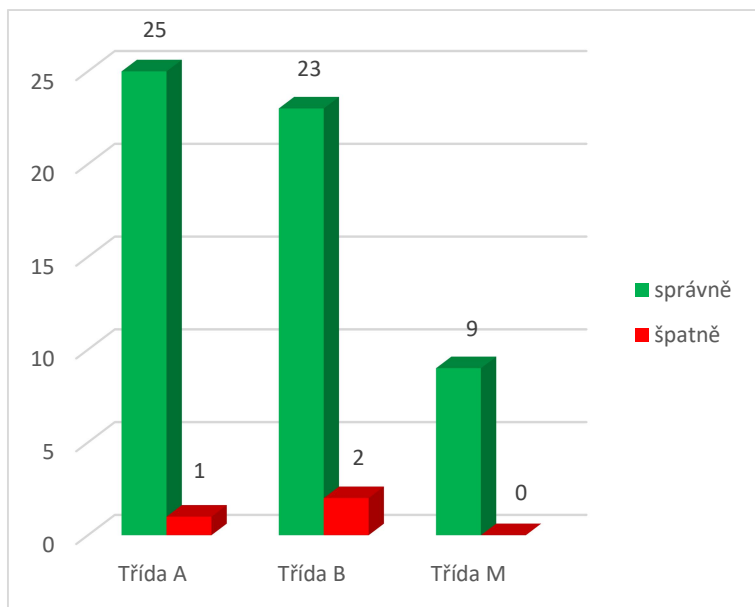
V grafu č. 14 můžeme vidět, že pro žáky ze třídy A byla tato položka obtížná nejvíce. Pouze 8 žáků z 26 žáků odpovědělo správně, což činí pouhých 31% úspěšnost. Výsledky třídy B a třídy M byly obdobné. Třída B byla úspěšná v 44 % a třída M v 56 % svých odpovědí.

Testová položka č. 10 :

Kterou pout' můžeme v České Třebové navštívit?

Graf č. 15 Výběr názvu pouti z nabízených možností

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 18 Výběr názvu pouti z nabízených možností

	Třída A		Třída B		Třída M	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
celkem	26		25		9	
správně	25	96 %	23	92 %	9	100 %
špatně	1	4 %	2	8 %	0	0 %

Zdroj: vlastní zpracování

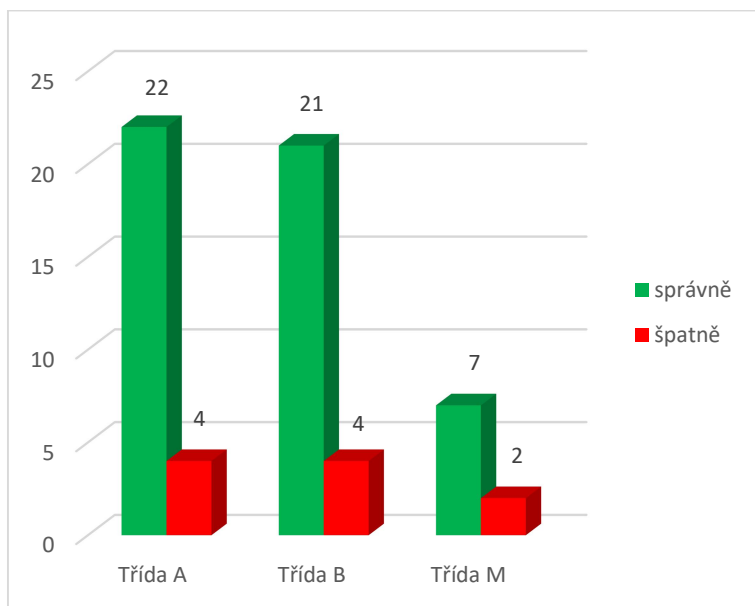
Z grafu č. 15 můžeme vyvodit, že název pouti je ve většině případů žákům znám a drtivá většina z nich odpověděla správně. Také 100 % žáků ze třídy M vybralo správnou odpověď. Ve třídě A odpověděl chybně jeden žák, což činí celkově 96 % úspěšnost a obdobně si vedli i žáci ze třídy B, kde chybně odpověděli dva žáci, celkově tedy byli úspěšní v 92 %.

Testová položka č. 11:

V minulosti se v našem kraji říkalo „jabka“ červené řepě. Je toto tvrzení pravdivé?

Zakroužkuj správnou odpověď

Graf č. 16 Výběr názvu pouti z nabízených možností

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 19 Výběr správné možnosti k pojmu „jabka“

	Třída A		Třída B		Třída M	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
celkem	26		25		9	
správně	22	85 %	21	84 %	7	78 %
špatně	4	15 %	4	16 %	2	22 %

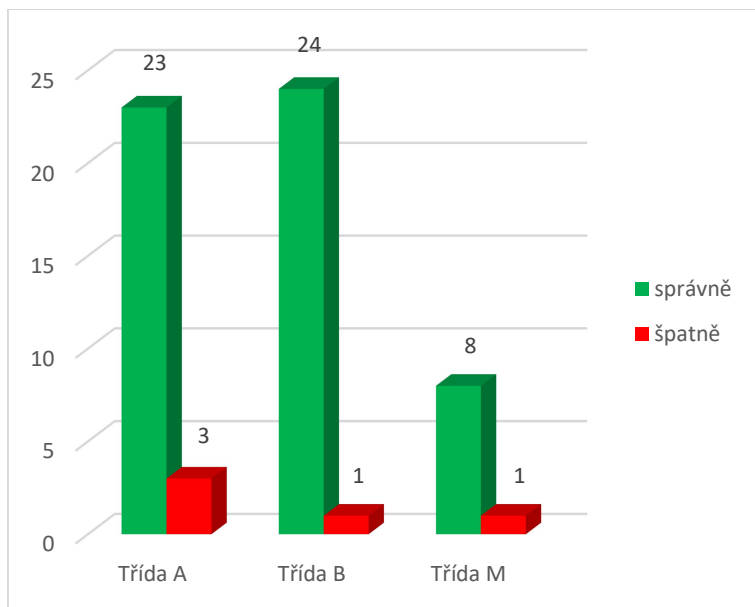
Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 16 můžeme vyčíst, že žáci ze třídy A a žáci ze třídy B dosáhli téměř shodných výsledků. Procentuální úspěšnost třídy A byla 85 % a třídy B byla 84 %. Nepatrně horšího výsledku dosáhla třída M a to konkrétně 78 %.

Testová položka č. 12:

Jak dobře znáš firmy v České Třebové? Spoj název firmy s produktem, který vyrábí

Graf č. 17 Firmy a jejich produkty – spojení jednotlivých položek

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 20 Firmy a jejich produkty – spojení jednotlivých položek

	Třída A		Třída B		Třída M	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
celkem	26		25		9	
správně	23	88%	24	96%	8	89%
špatně	3	12%	1	4%	1	11%

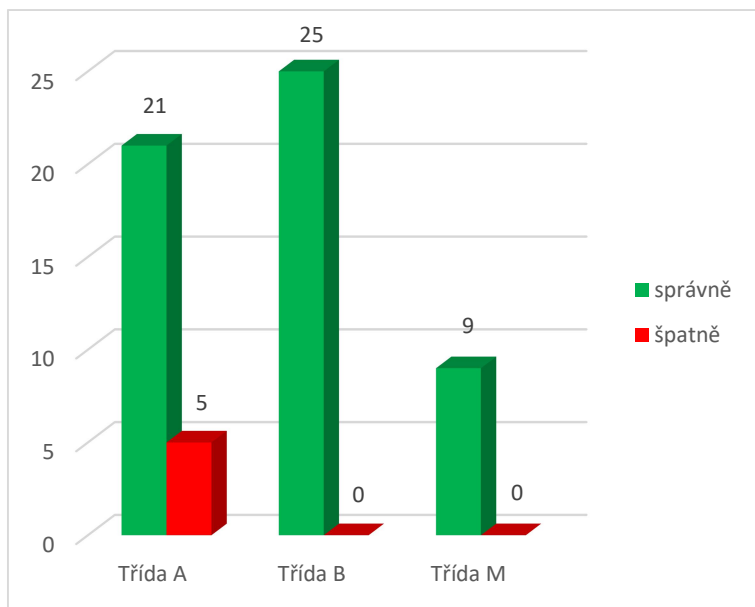
Zdroj: vlastní zpracování

V grafu č. 17 můžeme vidět, že nejlépe si v odpovědi na tuto položku vedla třída A, správně odpovědělo 24 žáků z 25, což činí 96 % správných odpovědí. Třída A a třída M dosáhla téměř shodného výsledku. Třída M byla úspěšná v 89 % a třída A v 88 % svých odpovědí.

Testová položka č. 13:

Na linku запиš správný název památky, využij nápovědu

Graf č. 18 Památky – správné přiřazení názvu k obrázku

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 21 Památky – správné přiřazení názvu k obrázku

	Třída A		Třída B		Třída M	
	Počet	Procenta	Počet	Procenta	Počet	Procenta
celkem	26		25		9	
správně	21	81%	25	100%	9	100%
špatně	5	19%	0	0%	0	0%

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu č. 18 je zřejmé, že položka č. 13, tedy přiřazení názvu památky k obrázku, žákům ze třídy B a ze třídy M nečinila obtíže. Obě třídy byly úspěšné ve 100 % svých odpovědí. Ve třídě A odpovědělo 5 žáků z 26 žáků chybně, jejich celková úspěšnost byla 81 %.

7 SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ A PLATNOSTI PŘEDPOKLADŮ

Na počátku našeho výzkumného šetření jsme stanovili 5 předpokladů.

Předpoklad 1: Předpokládáme, že vědomosti žáků z plně organizované školy budou větší než vědomosti žáků ze školy malotřídní.

Tento předpoklad se nepotvrdil. Přestože mezi třídou A, třídou B a třídou M jsme nezaznamenali žádné významné rozdíly, nejvyšší úspěšnost měla nakonec třída M. Její průměrná úspěšnost v didaktickém testu byla 84,7 %, žáci získali v průměru 14,4 bodů. Rozdíly mezi třídou A a třídou B ze stejné základní školy byly zcela nepatrné. Škola A získala v průměru 14,0 bodů, její průměrná úspěšnost byla 82,4 %. Třída B získala v průměru 13,8 bodu, její průměrná úspěšnost byla 81,2 %.

Z výsledků tedy usuzujeme, že typ základní školy nemá vliv na výsledky žáků.

Předpoklad 2: Předpokládáme, že vědomosti dívek budou větší než vědomosti chlapců.

Daný předpoklad se nepotvrdil. Naopak se dařilo lépe chlapcům. Získali průměrně 14,6 bodu. V případě dívek to bylo 13,3 bodu. 24 chlapců z 29 získalo minimálně 13 bodů, u dívek to bylo 24 z 31.

Předpoklad 3: Předpokládáme, že vědomosti žáků třídy A budou lepší než vědomosti žáků třídy B.

Před stanovením tohoto předpokladu jsme hovořili s oběma učitelkami vlastivědy. Prozradily nám, jaké metody a postupy uplatňují při výuce vlastivědy. Učitelka třídy A využívá různorodé a pestré postupy, metody i pomůcky, často navštěvuje s žáky městské muzeum a chodí na vlastivědné vycházky. Učitelka třídy B uplatňuje klasickou frontální výuku, nejčastěji pracuje s učebnicí, pracovním sešitem a školním sešitem, kam žáci opisují informace z tabule. Naš stanovený předpoklad se potvrdil, ale rozdíl mezi oběma třídami byl zcela minimální. Procentuální úspěšnost třídy A byla 82,4 % a procentuální úspěšnost třídy B byla 81,2 %.

Předpoklad 4: Předpokládáme, že žáci 4. ročníku neznají dobře svůj region.

Stanovený předpoklad se nepotvrdil. Celková procentuální úspěšnost byla 82,7 %. Protože jsme zvolili nestandardizovaný test, nemůžeme s jistotou určit, zda dosažené

výsledky žáků jsou nadprůměrné, průměrné či podprůměrné. Podle klasifikační tabulky⁹⁹, která převádí počet bodů na odpovídající stupeň klasifikace (viz příloha č. 2), jsme pro naše výzkumné šetření zvolili hranici 75 % správných odpovědí. Z toho vyplývá, že žáci, kteří v testu získali minimálně 13 bodů, znají svůj region dobře. Konkrétně 11 žáků by bylo klasifikováno výborně a 36 žáků chvalitebně.

Předpoklad 5: Domníváme se, že nejtěžší otázkou v testu bude otázka č. 9.

Daný předpoklad se potvrdil. Ukázalo se, že položka č. 9, zároveň s položkou č. 7, činila žákům potíže. Úspěšnost byla u obou položek shodná, a to pouze 40%.

7.1 Shrnutí

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjistit úroveň vědomostí žáků 4. ročníků základních škol České Třebové o jejich městě a jeho okolí na konci školního roku. Základními vědomostmi o regionu, ve kterém žije, by měl disponovat každý žák. Úroveň těchto znalostí jsme se rozhodli ověřit prostřednictvím nestandardizovaného didaktického testu. Testu se zúčastnilo celkem 60 žáků ze dvou základních škol. Test zjišťoval základní vědomosti, ale záměrně jsme do něj zařadili i takové položky, které se nevyskytují v učivu prvouky či vlastivědy. Zajímal nás všeobecný přehled žáků na konci 4. ročníku základní školy.

Dílčím cílem bylo zjistit, zda vědomosti žáků z plně organizované školy budou větší než vědomosti žáků ze školy malotřídní. Očekávali jsme, že rozdíly mezi školou plně organizovanou a školou malotřídní budou více patrné, a to spíše ve prospěch plně organizované školy. Proto nás překvapil celkový výsledek, kde lépe uspěla malotřídní škola. Můžeme tedy konstatovat, že typ školy nemá na výsledky testu vliv.

Dalším dílčím cílem bylo zjistit, zda vědomosti dívek budou větší než vědomosti chlapců. Chlapcům se dařilo lépe než dívkám, avšak rozdíly nebyly nijak významné.

Dalším dílčím cílem bylo zjistit, zda vědomosti žáků ze třídy A budou lepší než vědomosti žáků ze třídy B ze stejné ZŠ. Ačkoliv forma výuky se v jednotlivých třídách liší, celkový výsledek byl mezi oběma třídami vyrovnaný, nepatrně lépe si vedli žáci ze třídy A.

---

⁹⁹ Dostupné z: https://theses.cz/id/ipdcrb/Dis_prace_plus_autoreferat.pdf, s. 142.

7.2 Navrhované doporučení

Z výsledků je zřejmé, že vyznačení kraje na mapě žákům nečinilo obtíže, přesto se vyskytly problémy u další položky, kterou bylo pojmenování kraje. Je tedy potřeba toto učivo více procvičovat. Za stěžejní činnost v hodinách vlastivědy považujeme práci s mapou. Žáci by měli mít k dispozici jak příruční mapu, tak mapu nástěnnou. Učitel by měl žáky seznámit s mapami různých typů a měřítek a naučit je se na nich orientovat. Také by měl žáky seznámit s buzolou, kompasem a nejlépe při vlastivědné vycházce jim práci s nimi detailně vysvětlit a názorně ukázat. Samotní žáci by měli mít možnost si práci s těmito předměty vyzkoušet.

Jak jsme předpokládali, jednou z nejobtížnějších byla pro žáky položka č. 7. Je patrné, že žáci mají velmi malé povědomí o okolí svého bydliště. Učitelé by měli více využívat vlastivědných vycházek k poznávání okolí, je to také skvělá příležitost propojit více předmětů najednou a není nic lepšího než osobní zkušenost. Jako problémovou můžeme označit také položku č. 9, která se týkala osobností města. Výsledky napovídají, že učitelé nevěnují regionu takovou pozornost, jakou by si zasloužil, a neprávem ho opomíjejí. Učitelé mohou v dnešní době využít velké množství názorného materiálu, jako jsou různé encyklopedie, pracovní listy, nahrávky, vlastní fotografie. Dobrou volbou je také návštěva knihovny, beseda s pamětníkem města, exkurze do místní továrny atd.

U položky č. 13 jsme byli překvapeni relativně vysokým procentem správných odpovědí. Vysvětlujeme si to tak, že přiřazení názvu památky k fotografii je pro žáky jednodušší než ji pojmenovat bez nápovědy.

Výsledky výzkumného šetření předčily naše očekávání. Domnívali jsme se, že vědomosti žáků budou horší. Musíme ovšem říci, že didaktický test byl sestaven za účelem zjistit základní vědomosti o regionu, čemuž dané výsledky odpovídají.

Překvapily nás výsledky malotřídní školy, očekávali jsme, že budou horší. Přece jen, je to škola nacházející se na vesnici v těsné blízkosti České Třebové, žáci této školy nejsou v každodenním kontaktu s městem, ale jak vidno, záleží spíše na osobnosti učitele než na typu školy.

Zajímalo nás také srovnání mezi dvěma třídami, ve kterých je výuka vedena odlišným způsobem. Výsledek nás opět překvapil. Předpokládali jsme, že rozdíl mezi vědomostmi obou tříd budou markantnější. Z toho vyplývá, že žádný přístup k výuce nemůžeme označit za dobrý či špatný. Učitelé na 1. stupni musí proto volit své metody a formy výuky velmi

pečlivě a citlivě. Vždyť právě na nich záleží, jaké vědomosti si žáci ponesou do svého budoucího života a jakým způsobem se bude vyvíjet vztah k jejich rodišti a celé vlasti.

Měli by volit pestré formy a metody výuky, vymýšlet pro žáky různé činnosti a aktivity. Proto jsme se na základě výsledků výzkumného šetření rozhodli, že vytvoříme projekt, který bude obsahovat učivo regionu a zároveň přiměje žáky k aktivitě a kreativní činnosti. Projektovou metodu považujeme za velice efektivní způsob výuky a doufáme, že v budoucnu přibude více učitelů, kteří ji při své práci budou využívat.

PRAKTICKÁ ČÁST

8 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI

V praktické části diplomové práce jsme vytvořili návrh projektu s názvem Putování za českotřebovským kohoutem.

Naším záměrem bylo vytvořit takový projekt, který by obsahoval regionální učivo. Zároveň budeme ověřovat účinnost projektové výuky v praxi.

Náš projekt je navržen jako pětidenní pro žáky 5. ročníků základních škol z České Třebové a nejbližšího okolí. Chtěli jsme, aby projekt žáky zaujal, aby v nich probudil chuť zkusit něco nového, proto má charakter detektivního pátrání.

Snažili jsme se o to, aby už od první chvíle byli žáci do projektu vtaženi, vzali ho za svůj a podíleli se svou činností a aktivitou na jeho průběhu i závěrečném ukončení.

Ačkoliv je základní rámec činností naplánovaný učitelem, pořád je zde poskytnut prostor pro vlastní nápady žáků. Předpokládáme, že žáci sami přijdou s různými návrhy způsobu závěrečné prezentace projektu, portfolií a všemožných materiálů.

Chtěli bychom, aby se žáci v průběhu projektu dozvěděli nové informace o svém městě a okolí, aby byli schopní pracovat jak samostatně, tak i ve dvojicích a ve skupinách, aby si na vlastní oči mohli prohlédnout památky či přírodní zajímavosti, aby se zdokonalili ve vyhledávání informací a jejich třídění a hlavně, aby pro ně ten týden byl příjemným zážitkem.

Přestože je náš projekt vázán na město Česká Třebová a jeho okolí, myslíme si, že může sloužit jako námět i pro ostatní učitele z jiných regionů, stačí si ho upravit pro své potřeby.

8.1 Návrh projektu

Název projektu: PUTOVÁNÍ ZA ČESKOTŘEBOVSKÝM KOHOUTEM

Časový rámec: 5 dnů

Ročník: 5.

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Cíle:

- **kognitivní**
  - žák získává nové vědomosti, které dokáže převést v dovednosti, setkává se s novými pojmy;
  - žák umí určit polohu města a vesnic v okolí.

- **afektivní**
  - žák přijímá pokyny učitele;
  - žák je zodpovědný za svou práci;
  - žák umí požádat o radu dospělého;
  - vytváří si pozitivní vztah ke svému regionu;
  - žák akceptuje nezbytnost týmové spolupráce při řešení problémových úloh;
  - žák dokáže pomoci spolužákovi.

- **psychomotorické**
  - žák třídí informace;
  - aplikuje získané dovednosti v praxi (např. při práci s mapou);
  - dokáže interpretovat získané znalosti;
  - dokáže nově získané informace využít při tvorbě výstupního produktu;
  - žák umí popsat směr cesty;
  - žák umí vyhledat v mapě památky a turistické cíle;
  - žák umí používat myšlenkovou mapu.

Klíčové kompetence:

- **k učení** – žák vyhledává a třídí informace, účinně je využívá v procesu učení i v praktickém životě;
- **k řešení problému** – žák využívá získané znalosti a dovednosti k objevování různých možností řešení, reaguje na otázky;
- **komunikativní** – žák vyjadřuje své myšlenky a názory, zapojuje se do diskuze;
- **personální a sociální** – rozumí nutnosti spolupráce s ostatními při řešení daného úkolu;

- **občanské** – žák respektuje a chrání naše kulturní dědictví a tradice, projevuje kladný vztah k uměleckým dílům, projevuje smysl pro kulturu;
- **pracovní** – žák dodržuje pravidla stanovená učitelem, používá bezpečně a vhodně pracovní pomůcky, nástroje a materiály.

Organizační formy:

- individuální práce;
- skupinová práce;
- hromadné vyučování.

Vyučovací metody:

- slovní – rozhovor, vyprávění, popis, výklad;
- názorně demonstrační – pozorování, předvádění;
- aktivizující – didaktická hra.

Materiální a didaktické prostředky:

- mapy – ČR, Pardubického kraje, České Třebové;
- atlasy, plány města;
- pracovní listy a psací potřeby;
- učebnice, encyklopedie, knihy;
- PC, interaktivní tabule, tablety, fotoaparát, mobilní telefony.

Význam projektu:

- získat nové znalosti o městě, o jeho historii i současnosti zajímavým, od tradiční výuky se lišícím způsobem;
- zvládnutí tvorby portfolia;
- podpora uvědomění si jedinečnosti místa, ve kterém žáci žijí.

Výstup projektu:

- kompletace herního plánu, vytvoření portfolií, napsání článku pro školní časopis, představení portfolií i prezentace článku rodičům a vedení školy.

8.2 Realizace projektu

Projekt jsme navrhli jako detektivní pátrání po ztraceném českotřebovském kohoutovi.

Žáci budou mít za úkol během tří dnů sbírat zlaté mince do herního plánu za různé aktivity. Ve chvíli, kdy získají 100 zlatých mincí a nalepí je do hracího plánu, mají připravené výkupné. Obdrží dopis od únosců kohouta s popisem cesty a můžou se vydat na záchrannou misi do terénu. Podaří-li se jim osvobodit kohouta, dostanou odměnu.

Poslední den oceníme žáky, každý dostane pamětní list a medaili, společně vybereme fotografie na webové stránky třídy a dokončíme portfolia. Žáci mohou sepsat článek o projektovém týdnu do školního časopisu nebo napsat příspěvek na webové stránky školy.

Pozveme do školy rodiče, pro které žáci připraví prezentaci svých portfolií, představí článek, který sepsali. Rodiče si prohlédnou výstavu fotografií a výkresů, kterou žáci vytvořili.

8.3 Průběh projektu

1. DEN

Organizace

Snažíme se žáky zaujmout, vtáhnout je do „hry“, motivovat je. Ukážeme jim dopis od českotřebovského kohouta (příloha č. 3). Vysvětlíme jim, co musíme podle únosců udělat, aby nám poslali mapu s plánem cesty k místu, kde vězní kohouta.

Prozradíme jim, že je po tři dny bude čekat několik různých úkolů a podle toho, jak se jim povede je plnit, budou dostávat zlaté papírové mince do herního plánu (příloha č. 4). Cílem třídy jako celku bude nasbírat za tři dny co nejvíce zlatých mincí, minimálně však 100. Před 1. úkolem vylosujeme žáky do skupin po 4, vycházíme-li z předpokladu, že máme ve třídě 20 žáků, utvoříme 5 různých skupin. Každá skupina si zvolí svého zástupce, který si přijde vylosovat barvu týmu na nadcházející týden. Budou to např. Modří, Červení, Žlutí, Oranžoví a Zelení. Následně představíme žákům 1. úkol.

1. ÚKOL

- **Práce s mapou**

Organizace

Každá skupina bude mít k dispozici mapu ČR (příloha č. 5) a slepou mapu (příloha č. 6). Na počátku všechny týmy dostanou obálku své barvy označenou číslem 1. Učitel může, ale nemusí stanovit časový limit pro splnění co největšího počtu úkolů. Odstartuje začátek.

Žáci si z obálky vysypou kartičky s úkoly a snaží se na ně co nejrychleji odpovědět. Počet úkolů a počet obálek určí učitel, v našem případě máme 3 obálky po třech úkolech (příloha č. 7). Žáky ve skupině necháme, aby si rozdělili role –zapisovač, hledač atd.

Ve chvíli, kdy žáci budou mít zaznamenané všechny odpovědi, mohou jít hledat obálku své barvy označenou číslem 2 ukrytou někde ve třídě. Opět postupují stejně. Po splnění zadání hledají další, třetí a poslední obálku.

Hra končí buď ve chvíli, kdy skončí první tým, nebo ve chvíli, kdy vyprší časový limit. Poté už nikdo nesmí psát a společně si zkontrolujeme získané údaje.

Za správně zodpovězený úkol každá skupina získá bod, za chybnou odpověď se bod odečítá, tzn., že vyhrát může i tým, který nebyl první hotov, ale byl pečlivější.

Za 1. úkol může nejlepší skupina získat až 18 zlatých mincí (= 18 správných odpovědí).

2. ÚKOL

- **Myšlenková mapa**

Organizace

Žáci budou pracovat ve dvojicích, každá dvojice obdrží pracovní list (příloha č. 8) a jejich úkolem bude vytvořit myšlenkovou mapu.

Žákům necháme cca 10 minut na práci ve dvojicích. Učitel zatím napíše na tabuli: ČESKÁ TŘEBOVÁ. Společně s žáky poté na tabuli doplňuje to, co žáci uvedli do svých myšlenkových map. Proběhne společná diskuze.

3. ÚKOL

- **Otázky a odpovědi**

Organizace

Žáci se rozdělí opět do skupin po 4. Poté jim pustíme na ICT krátké video z pořadu Cyklotoulky.¹⁰⁰

Ještě před samotným puštěním videa rozdáme žákům list s otázkami (příloha č. 9), které se budou projekce týkat. Otázky si nejprve společně přečteme, případně si objasníme nejasnosti.

Po skončení videa si společně zodpovíme všechny otázky.

---

¹⁰⁰ Dostupné zde: <https://www.youtube.com/watch?v=otudj70K-Pc>

Zaznamenali žáci všechno? Byli oni sami na některých místech, která se objevila na videu? Našlo se ve videu něco, co neznali?

4. ÚKOL

- **Práce s mapou – plánkem města**

Organizace

Každý žák dostane plánec města (příloha č. 10). Učitel nejprve stanoví výchozí bod, odkud budeme společně putovat. Může jím být např. škola, kterou navštěvují. Učitel následně vybere nějaký objekt či místo, které bylo ve videoukázce, např. železniční stanice. Jeho název napíše na tabuli a bude žáky navigovat, řekne jim, kterým směrem mají jít, kterou ulicí budou procházet, upozorní je např. na nějaký orientační bod.

Ve chvíli, kdy žáci dorazí do cíle, učitel vybere žáka, který určí další místo z ukázky. Napíše ho opět na tabuli a navádí ostatní spolužáky k cíli. Několikrát žáky vystřídáme.

5. ÚKOL

- **Hra „NAJDI SPRÁVNOU DVOJICI“**

Organizace

Žáci dostanou do dvojic kartičky (příloha č. 11), na kterých budou fotografie míst z České Třebové, většinou z počátku 20. století a fotografie z počátku 21. století, tedy téměř o 100 let později. Dále dostanou kartičky s názvy (příloha č. 12).

Úkolem žáků bude fotografie správně spárovat. Učitel připevní na tabuli obrázky stejné, jen větší, a navíc připevní na druhé křídlo tabule i kartičky s názvy daných míst. Ve chvíli, kdy budou mít žáci správně složené dvojice, budou přemýšlet o správném přiřazení názvu.

V průběhu jejich práce učitel prochází mezi nimi, může se zeptat, poradit apod. Následně proběhne společná kontrola, kdy žáci zkompletují obrázky i na tabuli a přidají správný název.

Učitel se ptá: „Poznali jste všechna místa? Prohlédněte si fotografie pozorně. Objevili jste něco, co je dnes jinak? Něco chybí? Něco přebývá? Co zůstalo stejné?“

6. ÚKOL

- **Památky a známá místa**

Organizace

Každý žák dostane pracovní list (příloha č. 13). Úkolem bude doplnit vynechaná písmena. Necháme jim chvíli na doplnění. Poté si společně s žáky daná místa najdeme na orientačním plánu města. Zeptáme se žáků, co bychom mohli udělat, kdybychom si chtěli prohlédnout i to, jak daná místa vypadají. (Čekáme návrhy: kniha, počítač, pohlednice atd.)

Za splnění 6. úkolu získá každý žák 1 zlatou minci.

7. ÚKOL

- **Tvorba portfolia**

Poslední hodinu věnujeme přípravě budoucího portfolia.

Organizace

Každá skupina bude potřebovat desky pro svá portfolia a euro obaly. Tento materiál jim poskytne učitel. Společně si promluvíme o tom, jak by si žáci budoucí portfolio představovali. Jejich návrhy můžeme zapisovat na tabuli. Vyzveme je, aby popřemýšleli, co dalšího bychom do portfolia mohli zařadit. Předpokládáme návrhy jako fotografie, obrázky, vstupenky. Pokud žáci projeví zájem, mají k dispozici PC a tiskárnu, mohou si vytisknout fotografie. Dále mají k dispozici literaturu týkající se regionu, mohou z ní cokoliv použít.

Učitel na tabuli napíše to, na co by žáci při tvorbě portfolia neměli určitě zapomenout, zbytek ponecháme jejich kreativitě.

1. Název projektu

2. Tvorba titulní strany – Žáci vytvoří kresbu na titulní stranu pod název projektu. Jak kresba bude vypadat, necháme na nich, samozřejmě se musí tematicky vztahovat k městu.

3. Tvorba první strany – Informace o autorovi/autorech. Necháme žáky, aby napsali něco o sobě, mohou doplnit i vlastnoručně nakresleným portrétem.

4. Založíme první materiály z dnešního dne – tzn. mapy z 1. úkolu, myšlenkovou mapu, pracovní list OTÁZKY A ODPOVĚDI, plánek města, pracovní list Památky a známá místa.

Závěr 1. DNE

Zopakujeme si, co všechno jsme se za dnešní den dozvěděli, co žáci již věděli, co pro ně bylo nové, zajímavé, překvapující atd. Všichni společně dolepí získané zlaté mince do herního plánu. Žáky pochválíme za odvedenou práci a budeme se těšit na další den!

2. DEN

Organizace dne (Žáky seznámíme s tím, jak bude celý den probíhat).

8. ÚKOL

- **Práce s pověstí**

Organizace

Každý žák dostane od učitele list s pověstí (příloha č. 14) – žáci si ho nejprve přečtou sami a podtrhnou si slova, kterým nerozuměli. Poté si přečteme pověst společně a neznámé výrazy si vysvětlíme.

9. ÚKOL

- **Skládačka znaku města**

Organizace

Žáci se rozdělí do dvojic. Učitel dá každé dvojici pracovní list a další oboustranný list (příloha č. 15), na jehož rubu budou odpovědi na otázky z pracovního listu a na lici bude znak města. Tento list dostanou žáci rozstříhaný a jejich úkolem bude správně přiřadit odpovědi k otázkám. Jestliže přiřadí správně, sestaví tak znak města.

Za splnění 9. úkolu získá každá dvojice 2 mince!

10. ÚKOL

- **Informace a zajímavosti o pečetích**

Organizace

Žáci dostanou pracovní list (příloha č. 17), kde si společně přečteme zajímavosti o pečetích. Na interaktivní tabuli žákům ukážeme, jak taková pečeť vypadá. Jak vypadá pečetidlo. V závěru hodiny žáci budou moci vytvořit kreslený návrh vlastní pečeti.

- **Tvorba osobní pečeti**

Motivace:

Učitel: „Představte si, že jste významní páni ve středověku, máte vlastní panství s hradem a spoustou poddaných. Takový významný a bohatý pán musí mít svou osobní pečeť, kterou pečeti tajné dokumenty a soukromou korespondenci. Podle pečeti ostatní pánové poznali, že je dokument pravý, není poškozený a samozřejmě také to, kdo jim daný dokument či list posílá. V minulosti se na pečeti nejčastěji objevovaly iniciály majitele, případně jeho erb. Většinou byla tato pečeť vyrytá na pečetním prstenu.“

Organizace

Žáci dostanou pracovní list, na který nakreslí svou osobní pečeť (příloha č. 18).

- **Původ pečeti – tvorba příběhu**

Organizace

Společně s žáky vedeme rozhovor, proč nakreslili na pečeť to či ono, snažíme se je navést k tomu, aby vytvořili ke své pečeti nějaký příběh. Necháme je také vymyslet si jméno, jak by se jako páni ve středověku jmenovali. Můžeme pomoci žákům návodnými otázkami či větami, které napíšeme na tabuli, např.:

Tato osobní pečeť patří pánovi *Janu Ondřejovi z Rybníka*. Na své pečeti má *erb své rodiny*.

K jeho vzniku se váže tato pověst: .....

Za splnění 10. úkolu získá každá žák 1 minci!

11. ÚKOL

- **Vznik města**

Motivace: Učitel: „Dnes jsme se dozvěděli spoustu zajímavých informací o vzniku znaku našeho města, vytvořili jste si vlastní pečeť a teď si společně povíme něco o tom, kdy se vlastně na místě dnešního města usadili první lidé.“

Organizace

Žáci se rozdělí do „svých“ skupin po 4. Každá skupina dostane pracovní list s úkoly (příloha č. 19). Učitel žákům vysvětlí, co bude jejich úkolem. Tučně značené informace si přečteme společně. Žáci si ve své skupině rozdělí úkoly.

Průběh práce ve skupinách

Žáky necháme pracovat. V případě, že potřebují pomoc, pomůžeme jim, poradíme. Každá skupina má k dispozici následující pomůcky a potřeby: pracovní list, psací potřeby, lepidlo, nůžky, tablet. Ve třídě je přístupný počítač s tiskárnou a knihy vztahující se k regionu.

Závěr skupinové práce

Když jsou žáci s prací hotovi, každá skupina přečte jednu část s úkoly – představí svou práci, sdělí, co zjistili, ukážou, jakým způsobem zpracovali materiály do pracovního listu. Ostatní mohou doplnit informace, které nezazněly.

Závěr 2. DNE

Zhodnotíme všechny aktivity dnešního dne, zeptáme se, jak se žákům pracovalo, co je nejvíce bavilo, co jim přišlo obtížné, co by příště udělali jinak, zda jim více vyhovovala práce individuální, kdy pracovali sami na tvorbě pečeti, nebo práce ve skupině a proč.

Nakonec si na stupínku ve třídě rozložíme všechny návrhy pečeti, necháme je žáky zhodnotit. Můžeme je například nechat vybrat 3 nejpovedenější.

Skupiny pak zařadí pracovní listy do svého portfolia. Dáme jim dostatečný prostor k tomu, aby si prohlédli portfolia ostatních skupin. V úplném závěru všechny pochválíme za odvedenou práci a rozloučíme se s tím, že se budeme těšit na další den.

3. DEN

12. ÚKOL

- **Brainstroming před vycházkou k rotundě sv. Kateřiny**

Organizace

Žáky seznámíme s tím, co je tento den čeká.

Motivace

Připravíme si na tabuli obrázek významné památky – v tomto konkrétním případě se jedná o rotundu sv. Kateřiny, která se nachází v České Třebové (příloha č. 20). Necháme žáky hádat, o kterou památku se jedná. Předpokládáme, že doplní chybějící písmena v názvu: ROTUNDA SVATÉ KATEŘINY.

Následně každému žákovi rozdáme tabulku V-CH-D (příloha č. 21). Stejnou tabulku si nakreslíme i na tabuli.

- **Tabulka V – CH – D (Vím – Chci vědět – Dozvěděl jsem se)**

Organizace

Nejprve žáky vyzveme, aby se zamysleli nad tím, co o rotundě vědí, a zapsali to do levého sloupce. Podněcujeme žáky k přemýšlení, chceme, aby zapsali i to, co si myslí, že vědí, ale nejsou si jistí, zda je to správně. Případné chyby se opraví při další práci. Dáme jim čas cca 5 minut. Poté je necháme porovnat své znalosti ve dvojici. Žáci mohou diskutovat o tom, co napsali, mohou si poznamenat, co je zaujalo u toho druhého. Ve dvojici pokračují s vyplňováním sloupce „Chci vědět“.

Následně se učitel ptá žáků, co si zapsali, a zapisuje to do tabulky na tabuli. Pokud si u něčeho nejsme jistí, optáme se ostatních, přetrvávají-li pochybnosti, můžeme udělat otazník.

- **Vycházka k rotundě svaté Kateřiny**

Organizace

Žáky jsme už předchozí den informovali o tom, že půjdeme na vycházku, a měli by proto mít vhodné oblečení a obuv. Nezapomeneme je také poučit o bezpečném chování při vycházce a také o vhodném a slušném chování při prohlídce.

Žáky seznámíme s cílem vycházky, s činnostmi a úkoly. Vyhlásíme soutěž o nejhezčí fotografii rotundy. Každá skupina vybere jednoho žáka, který bude jmenován fotografem skupiny. Dohodneme si pravidla, která budou dodržovat při manipulaci s mobilním telefonem.

Vezmeme s sebou uhly, desky a výkresy. Žáci si s sebou vezmou sešit a pero na psaní poznámek a mobilní telefony.

Následně půjdeme s žáky na vycházku k rotundě svaté Kateřiny, kde máme domluvenou komentovanou prohlídku s panem farářem Kolovratníkem.

Pan farář pro nás připravil povídání o historii rotundy i o jejím využití v současnosti. Provede nás i vnitřními prostory rotundy. Žáci si mohou dělat poznámky, zapsat si nové informace, které využijeme později pro doplnění tabulky V-CH-D, nebo mohou zajímavé informace využít do svých portfolií. Také si poznamenají slova, kterým nerozuměli.

- **Kresba rotundy uhlem**

Organizace

Po prohlídce zůstaneme s žáky v areálu rotundy a vyzveme je, aby si rotundu pečlivě prohlédli ještě jednou a našli si místo, odkud se jim rotunda nejvíce líbí, a pokusí se ji nakreslit uhlem na výkres. Zástupce z každé skupiny pořídí několik fotografií rotundy.

Po návratu do školy uspořádáme lavice tak, aby všichni žáci seděli kolem jednoho velkého stolu. Každá skupina bude mít za úkol vybrat jednu fotografii, kterou jejich zástupce vyfotil – musí se společně domluvit na jedině. Učitel vybranou fotografií žákům vytiskne. Poté jim doprostřed stolu umístíme všech 5 vybraných fotografií a vybereme tu, která se nám líbí nejvíce. Ta skupina, jejíž fotografie vyhraje, získává jednu zlatou minci navíc a může ji vlepít do herního plánu. Fotografie zatím žákům ponecháme na stole a necháme je ještě dopracovat svou kresbu a dokončit detaily.

- **Třídění informací – práce ve dvojicích**

Organizace

Po dokončení výtvarných prací se vrátíme k naší tabulce a žáci si doplní pravý sloupeček „Dozvěděl jsem se“. Mohou využít svých poznámek.

Následně si opět zapíšeme na tabuli, co se kdo dozvěděl nového, co si kdo zapamatoval.

Můžeme dále o tématu mluvit a ptá se žáků, např.:

Učitel: Objevilo se něco, co vás překvapilo? Žáci: Že u rotundy byl dříve funkční hřbitov.

Učitel: Co jste nevěděli? Žáci: Že je ta rotunda tak stará a jediná ve východních Čechách.

Učitel: Bylo něco, s čím jste si nevěděli rady? Co bylo velmi obtížné? Nerozuměli jste něčemu, co pan farář říkal?

Pokud se našlo víc pojmů, kterým žáci nerozuměli, věnuje učitel přiměřený čas na dovysvětlení či ukázkou.

Závěr 3. DNE

Všechny práce si vystavíme na nástěnkou, můžeme vyzvat žáky, aby opět své výtvořiny zhodnotili, mohou vybrat ty nejpovedenější.

Na nástěnkou připevníme všechny žáky pořizené fotografie rotundy svatě Kateřiny a k nim přilepíme lístečky s otázkami, které jsme nestihli zodpovědět. Můžeme je využít jako námět k dobrovolnému referátu.

Žáci si opět nalepí získané mince do hracího plánu. Hrací plán zatím není plný. Žáci obdrží dopis od únosců společně s plánem cesty. V tuto chvíli netuší, jaké místo bude jejich cílem. Dáme jim k dispozici tablet a necháme je porovnat naši kreslenou mapu (příloha č. 22) s webovou mapou. Pokud odhalí, kde budeme zítra pátrat, odměníme je příslušným počtem mincí. Následně se domluvíme, co budou potřebovat s sebou na vycházku. Rozloučíme se s žáky s ujištěním, že se už velmi těšíme, zda se nám zítra podaří kohouta vysvobodit.

Za kresbu rotundu dostane každý žák 1 minci!

Skupina, jejíž fotografie vyhrála v soutěži 1. místo, získá 1 minci!

4. DEN

Vycházka na rozhlednu Kozlov

Organizace

Předchozí den jsme již informovali rodiče prostřednictvím zápisu v „důvěrníčku“ o vycházce – vhodné oblečení a obuv, batoh se svačinou a pití. Předpokládáme, že časová dotace naší vycházky bude cca 6 vyučovacích hodin.

Po příchodu žáků do školy provedeme nezbytné poučení o bezpečnosti na vycházce. Na ICT si společně projdeme trasu naší cesty – žáci sledují pozorně svůj plánek města. Seznámíme je s programem vycházky, řekneme jim, co bude jejich úkolem. Vezmeme s sebou vše potřebné. Každá skupina dostane svůj pracovní list (příloha č. 23), který bude postupně vyplňovat.

Pomůcky

Pracovní listy, plánek města, psací potřeby, plánky města a okolí, digitální fotoaparát nebo mobilní telefony, dalekohled, buzoly.

Trasa a průběh vycházky

Půjdeme od školy na Ústecké ulici, Dukelskou ulicí, ulicí S. K. Neumanna, ulicí Vily, ulicí U Stadionu, dále Kubelkovou ulicí, po přechodu přejdeme ulici Litomyšlskou, pokračujeme Matyášovou ulicí, poté přes park Javorka, přejdeme silnici Kozlovskou a půjdeme po červené turistické značce až na rozhlednu na Kozlově. Žáci budou sledovat cestu na plánku města.

Přestávku si uděláme zhruba v polovině naší cesty, a to v parku Javorka. Kromě občerstvení a odpočinku, si prohlédneme Bosenský pavilon, popovídáme si o tom, co si žáci zapamatovali z videa z 1. dne našeho projektu.

Vzniká vhodná příležitost pro rozhovor s dětmi o tom, jak se chovat k přírodě (průřezové téma RVP – environmentální výchova) a chránit ji. Sami se mohou přesvědčit, o tom, že i pěkný a udržovaný park někdy bývá navštěvován lidmi, kteří nemají pochopení pro ekologii a neznají ani zásady slušného chování. Proto zde odhazují odpadky, likvidují mladé stromky, neuklízí exkrementy po svých psech atd. Žáci mohou navrhnout řešení, co by se dalo proti takovému jednání dělat.

Dále nás čeká asi 1,5 km stoupaní lesem. Cestu využijeme k rozhovoru o tom, jak se máme chovat a nechovat v přírodě, budeme opakovat, co známe o stromech a rostlinách.

Po příchodu k rozhledně oznámíme dětem, že je čeká poslední, 13. úkol.

13. ÚKOL

Organizace

Žáci obdrží šifru (příloha č. 24) od únosců kohouta. Každá skupina dostane jednu větu s číslem a zároveň tabulku s Morseovou abecedou (příloha č. 26) a pokusí se ji společně vyluštit. Podle čísel pak složí vzkaz.

Po složení všech vyluštěných šifer k sobě získají žáci vzkaz.

Učitel je odmění tolika zlatými mincemi, kolik jich je potřeba na doplnění 100 mincí.

Žáci je dolepí do herního plánu.

Učitel předá „výkupné“ obsluze pokladny rozhledny (v našem případě se jednalo o dědečka paní učitelky, který byl ochoten společně s paní učitelkou zahrát dětem divadlo a zároveň jí pomohl dopravit kohouta nahoru na rozhlednu). Obsluha pokladny pochválí děti za výkupné a předá jim dopis od únosců (příloha č. 27).

Po přečtení dopisu se s žáky vydáme nahoru na rozhlednu. Tam si vyzvedneme velkého perníkového kohouta s 20 malými perníčky (perníkového kohouta nám upekla jedna hodná maminka ze třídy).

Perníkový kohout = perník, jako symbol města Pardubic, našeho krajského města.

Na žáky tam také čeká překvapení od paní učitelky, všichni obdrží krajíc chleba a párek k opékání.

Společně tedy pod rozhlednou poobědváme (oheň rozděláme na ohništi k tomuto účelu určeném; oznámíme náš úmysl opět si párky obsluze v Chatě Maxe Švabinského, které ohniště patří). U oběda probereme s žáky jejich dojmy a pocity z překvapení.

- **Výstup na rozhlednu**

Organizace

Žáci jsou před výstupem na rozhlednu poučeni o bezpečnosti pohybu na rozhledně, s sebou si každá skupinka vezme jen nejn nutnější psací potřeby, pracovní list, buzolu a dalekohled, případně mobilní telefon. Každá skupina si určí, kdo bude zodpovědný za dalekohled, buzolu a telefon. Práci s nimi si vysvětlíme ještě před výstupem po schodech.

Nahoře dáme dětem chvilku na rozkoukání, společně se pokusíme najít naši školu. Poté vyhledáme: kostel sv. Jakuba, plavecký bazén, hokejový stadion, autobusové a vlakové nádraží, obce Rybník, Semanín, Kozlov, město Litomyšl. Pozorujeme, jak se krajina vlní, kde jsou místa položená níže či výše.

Pomocí buzoly určíme základní světové strany – sever, jih, východ, západ. Zorientujeme se v mapě města. Určíme názvy okolních menších obcí a krajinných prvků, které je možno z rozhledny vidět. Využijeme dalekohled, vyfotíme dominanty krajiny.

Závěr 4. DNE

Po návratu ke škole se s žáky rozloučíme, převezmeme od nich kohouta, kterého opatrovali (malé perníčky si mohli sníst), a řekneme jim, že se budeme moc těšit na zítra, kdy dokončí své pracovní listy z dnešního dne, zkompletují svá portfolia a projekt společně

zhodnotíme a slavnostně odměníme všechny účastníky Putování za českořebovským kohoutem.

5. DEN

Organizace

Žáky přivítáme, pochválíme je za včerejší den, za jejich práci a vynaložené úsilí. Necháme je ve skupinách dopracovat včerejší pracovní listy.

Necháme je vše založit do portfolií. Vybereme nejzdařilejší fotografie pro prezentaci na webových stránkách.

Závěrečné hodnocení:

Nejprve učitel posoudí projekt ze svého pohledu, pak necháme celý týden zhodnotit žáky. Důležité je, aby se zaměřili také na spolupráci ve skupině: „Jak se mi pracovalo ve skupině s .....? Proč? Co se nám podařilo? Co se mi líbilo? Co se mi nelíbilo?“ atd.

V úplném závěru žákům slavnostně předáme diplomy a odznaky s motivem českořebovského kohouta.

Žákům navrhneme, že by svou práci mohli představit paní ředitelce. Ať vymyslí, jakým způsobem ji pozvat, např. osobně nebo vytvořením pozvánky.

Bylo by vhodné oslovit také rodiče, žáci by měli navrhnout, jak svou týdenní práci prezentovat. Můžeme o celém projektu napsat do školního časopisu a celý zdokumentovaný projekt vystavit na webové stránky školy.

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se věnovala tématu regionální vlastivědy a jejímu užití v primárním vzdělávání. Všichni jsme velice úzce spjati s místem, odkud pocházíme a kde žijeme, s místní mluvou, tradicemi, zvyky a kulturou. Je to nedílná součást nás samotných. A proto je potřeba prohlubovat vědomosti o našem regionu a pěstovat k němu kladných vztah. Tím tvoříme i vztah každého z nás nejen k sobě samotnému, ale také k sobě navzájem. Učíme-li se o historii, památkách, o osobnostech, které jsou s naším regionem spjati, posilujeme tím povědomí o sobě samém, budujeme kladný vztah k sobě i k onomu místu a jeho okolí. A to je jen krůček k úctě, lásce, ochraně a také ukotvení, které ve svém životě všichni potřebujeme.

Diplomovou práci jsem rozdělila na tři části: teoretickou, empirickou a praktickou. Stěžejní téma teoretické části je město Česká Třebová a vše o něm, tedy přírodní podmínky, historie, kultura, památky, slavné osobnosti apod. Dále jsem se v této části věnovala ukotvení regionální složky vlastivědy v RVP ZV a charakteristikou projektového vyučování. Empirická část je tvořena výzkumem, kterého se zúčastnilo 60 respondentů. Jeho hlavním cílem bylo zjistit úroveň znalostí žáků 4. tříd základních škol z České Třebové o jejich městě. Stanovila jsem si pět předpokladů, například že žáci z plně organizované školy budou mít lepší znalosti než žáci z malotřídní školy (vyvráceno), že vědomosti dívek jsou lepší než chlapců (vyvráceno), že třída s převahou klasických vyučovacích metod má nižší znalosti než třída, v níž se využívá více forem výuky a metod (nepotvrzeno). Výsledky výzkumného šetření ukázaly, že žáci svůj region znají dobře, přesto se v didaktických testech objevovaly i nepřesnosti, a proto jsem došla k závěru, že si žáci své znalosti potřebují stále upevňovat a dále prohlubovat. Z toho důvodu jsem v praktické části diplomové práce vytvořila pětidenní projekt pro žáky 5. tříd, který zahrnuje množství informací o České Třebové a jejím okolí. Projektová metoda žákům umožňuje převzít odpovědnost za svou práci, být aktivními účastníky a ne jen pasivními příjemci informací. Metody výuky jsem volila tak, aby zaujaly žáky, byly pro ně podnětné a zábavné.

V budoucnu bych velmi ráda svůj projekt ověřila v praxi a přála bych si, aby se stal inspirací i pro ostatní učitele. Ti by se měli oprostit od zažitých stereotypů a nebát se vyzkoušet něco nového. Vyrazit s žáky do terénu, do muzea, na besedu. Vždyť právě na nás, na učitelích 1. stupně, ve velké míře závisí to, jaký vztah si žáci k místu svého bydliště vybudují. Byla by velká škoda tuto šanci promarnit jen proto, že to považujeme za ztrátu času. Současné kurikulum nám nabízí prostor pro naši kreativitu, využijme ji tedy a umožněme našim žákům poznat svůj region komplexně, zábavně a všemi smysly.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

aj.	a jiné
atd.	a tak dále
a.s.	akciová společnost
č.	číslo
ČD	České dráhy
čp.	číslo popisné
ČSD	Československé dráhy
ČSOP	Český svaz ochránců přírody
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
km	kilometr
ks	kus
mj.	mimo jiné
ml.	mladší
m. n. m.	metrů nad mořem
např.	například
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
sb.	sbírky
sv.	svatá/svatý
st.	starší
ŠVP	Školní vzdělávací program
tj.	to je
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaný
UP	Univerzita Palackého
ZŠ	základní škola

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BARTOŠ, J., SCHULZ, J., TRAPL., M. *Regionální dějiny*. Olomouc: UP v Olomouci, 2004. 119 s. ISBN 80-244-0865-1.
2. COUFALOVÁ, J. *Projektové vyučování pro první stupeň základní školy: náměty pro učitele*. Praha: Fortuna, 2006. 136 s. ISBN 80-7168-958-0.
3. CUŘÍN, F. *Regionální prvky ve vyučování českému jazyku*. Praha: SPN, 1973. 77s.
4. FABIÁNKOVÁ, B. *Didaktika prvouky*. Brno: Paido, 1995. 55 s. ISBN 80-85931-03-6 7.
5. GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.
6. HAMPL, V. *Vlastivědné zajímavosti Českořebovska 4 – Historie českořebovského textilu*. Česká Třebová: Městské muzeum, 1996. 8 s.
7. HAMPL, V. *Vlastivědné zajímavosti Českořebovska 7 – Významní českořebovští rodáci*. Česká Třebová: Městské muzeum, 1996. 7 s.
8. CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. 254 s. ISBN 978-80-247-5326-3.
9. KERLINGER, F. *Základy výzkumu chování*. Praha: Academia, 1972. 705 s.
10. KLIMEŠ, L. *Slovník cizích slov*. Vyd. 3., upr. Praha: SPN, 1985. XXIV s., 791 s.
11. Kolektiv autorů. *Česká Třebová – historie, osobnosti*. Česká Třebová: M. Mikolecký pro Muzejní spolek Česká Třebová 2007. 112 s.
12. KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 160 s. ISBN 80-210-4142-0.
13. MAŇÁK, J., ŠVEC, V. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. 219 s. ISBN 807315-039-5.
14. MICHALSKI, M., PANOŠ, V., PEK, I. *Z minulosti Českořebovska*. Česká Třebová: Městské muzeum, 1988. 218 s.
15. MICHALSKI, M., PEK, I., PIŠTORA, J. *Vánoce a betlémy v České Třebové*. Česká Třebová: Městské muzeum, 1991. 39 s.
16. MIKOLECKÝ, M. Rozhovor se sbormistrem J. Menšíkem. *Českořebovský zpravodaj – říjen 2018*. Česká Třebová.

17. MIKOLECKÝ, M. a kolektiv. *Česká Třebová 1278–1978*. Praha: Tisková, ediční a propagační služba, 1979. 112 s.
18. NELEŠOVSKÁ, A., SPÁČILOVÁ, H. *Didaktika primární školy*. Olomouc: UP, 2005. 254 s. ISBN 80-244-1236-5.
19. PÁLENÍČEK, L. *Okouzlený satyr*. Praha: Vyšehrad, 1987. 288 s.
20. PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Klementinum, 1998. ISBN 80-7184-569-8. 270 s.
21. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 3., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2001. 322 s. ISBN 80-7178-579-2.
22. ROZEHNAL, V. *Města Pardubického kraje*. Pardubice: E-SMILE.cz, 2015. 123 s. ISBN 978-80-88050-00-1.
23. SKALICKÝ, J., ŠEBELA, J., PIŠTORA, J. *Drobnosti z Českotřebovska slovem i obrazem*. Česká Třebová: Městské muzeum, 1990. 47 s.
24. SOUKUP, V., DAVID, P., LUDVÍK, M. *Orlické hory a Podorlicko*. Praha: Soukup & David, 2016. 200 s. ISBN 978-80-86899-71-8.
25. ŠEBELA, J. *Vlastivědné zajímavosti Českotřebovska 3 – Hory u České Třebové*. Česká Třebová: Městské muzeum, 1996. 7 s.
26. ŠEBELA, J. *Vlastivědné zajímavosti Českotřebovska 5 – Českotřebovské náměstí*. Česká Třebová: Městské muzeum, 1996. 12 s.
27. ŠEBELA, J. *Vlastivědné zajímavosti Českotřebovska 15 – Kouzlo českotřebovských betlémů*. Česká Třebová: Městské muzeum, 2001. 24 s. ISBN 80-238-8319-4
28. ŠEBELA, J., GILAR, Š., ŠEBELA, M., KUBIŠTA, K., KESSELGRUBEROVÁ, L. *Toulky minulostí Českotřebovska 1*. Česká Třebová: Lorien JK. NIKA, 2000. 296 s.
29. ŠEBELA, J., GILAR, Š., ŠEBELA, M., KUBIŠTA, K., KESSELGRUBEROVÁ, L. *Toulky minulostí Českotřebovska 2*. Česká Třebová: Lorien JK. NIKA. 2001. 447 s. ISBN 80-903042-2-2.
30. ŠEBELA, J., PEK, I. *Vlastivědné zajímavosti Českotřebovska 6 – Rotunda sv. Kateřiny v České Třebové*. Česká Třebová: Městské muzeum, 1996. 7 s.
31. ŠTANGLER, B. *Hory u České Třebové*. Česká Třebová: Východočeská armaturka, 1970. 36 s.

32. VAVRDOVÁ, A. *Didaktika vlastivědy*. Olomouc: UP v Olomouci, 2009. 75 s. ISBN 978-80-244-2263-3.

Internetové zdroje

1. Hydrologické poměry [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: https://m.ceska-trebova.cz/assets/File.ashx?id_org=2175&id_dokumenty=3538
2. Chata Maxe Švabinského a rozhledna na Kozlovském kopci [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <http://www.chatamaxesvabinskeho.cz/historie-chaty-a-rozhledny/>
3. KANCÍR, J. (ed.). Teoretické aspekty regionálnej výchovy. In: Aktuálne otázky prírodovedno-technických predmetov a prierezových tém v primárnej edukácii [online konference 23. – 25. 10. 2013]. Prešov: Pedagogická fakulta PU v Prešove Katedra prírodovedných a technických disciplín, 2013, [cit. 2019-03-19] Dostupné z: <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/kancir1/subor/Kancir.pdf>. ISBN 978-80-555-1994-5.
4. Klasifikační tabulka pro žáky [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: https://theses.cz/id/ipdcrb/Dis_prace_plus_autoreferat.pdf
5. Klimatické poměry [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: https://www.edpp.cz/orpctr_charakteristika-zajmoveho-uzemi/
6. Max Švabinský v Kozlově [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <http://mmct.cz/pristupne-pamatky-chaloupka-maxe-svabinskeho.php>
7. Městská knihovna, historie [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <https://moderniknihovna.cz/index.php/cs/o-nas/z-historie-knihovny>
8. Městské muzeum, historie [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <http://www.mmct.cz/muzeum.php>
9. Městský znak a prapor [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <https://m.ceska-trebova.cz/mestsky-znak/d-2790>
10. Naučná stezka ČSOP Semanín [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <https://www.obecsemanin.cz/volny-cas/stezky/>
11. Naučná stezka Údolím Skuhrovského potoka [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <http://www.csop-podorlicko.org/stezky.php#skuhrov>

12. Osobnosti regionu [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <https://www.osobnostiregionu.cz>
13. Pořad Cyklotoulky [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=otudj70K-Pc>
14. Pravěká osada [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: www.krivolik.cz
15. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: https://rvp.cz/informace/wp-content/uploads/2009/09/RVPZV_2007-07.pdf
16. Textilní továrna a její historie [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: https://www.fabriky.cz/2009plzdi_textilka_primona_ceska_trebova/index.htm
17. Totem v Srnově [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/pardubicky-kraj/srnov-ma-novou-dominantu-opet-ho-zdobi-totem-20161018.html>
18. Třebovské stěny [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <http://www.obec-sazava.cz/informace-o-obci/blizke-okoli/priroda/trebovske-steny-prirodni-rezervace>
19. Znak města z hlediska heraldiky [online]. [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A1_T%C5%99eov%C3%A1

Interní zdroje k jednotlivým obrázkům

Obrázek č. 1 Město Česká Třebová na mapě ČR

https://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:ORP_%C4%8Cesk%C3%A1_T%C5%99eov%C3%A1_1.PNG

Obrázek č. 2 Znak města

https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A1_T%C5%99eov%C3%A1#/media/File:%C4%8Cesk%C3%A1_T%C5%99eov%C3%A1.svg

Obrázek č. 3 Prapor města

https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A1_T%C5%99eov%C3%A1#/media/File:Flag_of_Ceska_Trebova_CZ.svg

Obrázek č. 4 Kostel sv. Jakuba

<http://ceskatrebova.casd.cz/wp-content/uploads/2011/05/Kostel-sv.-Jakuba.jpg>

Obrázek č. 5 Erb Petra Bohdaneckého z Hodkova na průčelí radnice

<https://www.krasnecesko.cz/foto/o23528-2-Ceska-Trebova-radnice.jpg>

Obrázek č. 6 Budova radnice

<http://www.holidayworld.cz/common/images/inchebanews/20396/2015-17-02-12-32-46-800-800-0-ceska-trebova.jpg>

Obrázek č. 7 Rotunda sv. Kateřiny

http://zpravodaj.probit.cz/2018/7_18web/rotunda_Rencin.jpg

Obrázek č. 8 Rotunda sv. Kateřiny - vstup

http://www.putujici.cz/files/categories/rotunda_sv_Kateriny_Ceska_Trebova_1.jpg

Obrázek č. 9 Poutní kaple Panny Marie Pomocné

https://www.google.com/search?q=Poutn%C3%AD+kaple+Panny+Marie+na+Hor%C3%A1ch+u+%C4%8Cesk%C3%A9+T%C5%99eov%C3%A9&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwic8PeLtYvhAhVRzBoKHWbDD24Q_AUIDygC&biw=1517&bih=738#imgre=amSGANuGpZKTcM:

Obrázek č. 10 Restaurace Na Horách

<https://regiony.rozhlas.cz/okoli-ceske-trebove-na-pardubicku-nabizi-zazracnou-studanku-i-vyhliдку-z-kozlova-7444213#&gid=1&pid=5>

Obrázek č. 11 Chaloupka Maxe Švabinského

http://www.mojeorlickehory.cz/ceska-trebova/13_8682_chaloupka-maxe-svabinskeho-muzeum/

Obrázek č. 12 Interiér chaloupky

<http://mmct.cz/pristupne-pamatky-chaloupka-maxe-svabinskeho.php>

Obrázek č. 13 Sgrafito Žnečka na Pecháčkově statku

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kozlov_\(%C4%8Cesk%C3%A1_T%C5%99eov%C3%A1\),_Pech%C3%A1%C4%8Dk%C5%AFv_statk_se_sgrafitem_%C5%BDne%C4%8Dka_\(2\).JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kozlov_(%C4%8Cesk%C3%A1_T%C5%99eov%C3%A1),_Pech%C3%A1%C4%8Dk%C5%AFv_statk_se_sgrafitem_%C5%BDne%C4%8Dka_(2).JPG)

Obrázek č. 14 Chata Maxe Svabinského na počátku 20. století

<http://www.chatamaxesvabinskeho.cz/historie-chaty-a-rozhledny/>

Obrázek č. 15 Chata Maxe Švabinského dnes

<https://www.restu.cz/ir/restaurant/507/507732828ae589fc5a059750c03cdf4.jpg>

Obrázek č. 16 Třebovské stěny

<https://m.ceska-trebova.cz/trebovske-steny/g-8944>

Obrázek č. 17 Totem v Srnově

<https://www.denik.cz/galerie/novy-totem-v-srnove.html?photo=13&back=3232047773>

Obrázek č. 18 Dendrofon

<https://www.vylety-zabava.cz/tipy-na-vylet/orlicke-hory/728-naucnou-stezkou-udolim-skuhrovskeho-potoka-u-ceske-trebove>

Obrázek č. 19 Ptačí hodiny

<https://mapy.cz/zakladni?x=16.4924794&y=49.9163289&z=12&source=base&id=2130643>

Obrázek č. 20 Geogalerie

<https://www.kudyznudy.cz/aktivity-a-akce/aktivity/smyslove-naucna-stezka-udolim-skuhrovskeho-potoka.aspx>

Obrázek č. 21 Stezka ČSOP

<https://www.obecsemanin.cz/volny-cas/stezky/>

Obrázek č. 22 Pramen Javorka

<https://www.turistika.cz/mista/ceska-trebova-park-javorka/foto?id=728171>

Obrázek č. 23 Bosenský pavilon

https://www.vychodni-cechy.info/ceska-trebova/13_11228_park-javorka/

Obrázek č. 24 Vodní kaskády v parku

<https://m.ceska-trebova.cz/park-javorka/g-8940>

Obrázek č. 25 Socha Šárky

http://www.zpravodaj.probit.cz/2017/7_17web/182_17CD.htm

Obrázek č. 26 Rybníček s vodníkem

<https://mapio.net/pic/p-72308854/>

Obrázek č. 27 Pravěká osada Křivolík_1

http://www.pagania.cz/user/documents/upload/Reference/archeoskanzen_krivolik.jpg

Obrázek č. 28: Pravěká osada Křivolík_2

<https://www.facebook.com/bacrie/photos/a.10155598599866347/10155598631236347/?type=3&theater>

Obrázek č. 29 Pravěká osada Křivolík_3

<http://www.krivolik.cz/mapa/kuchyne-kulovy-dum-doby-halstatske>

Obrázek č. 30 Pravěká osada Křivolík_4

http://www.krivolik.cz/data/styles/galleryformatter_slide/public/objekt_osada/112/p17c30q6v2sr21dj8qh8vbik815.jpg?itok=V90g7fcF

Obrázek č. 31 Pravěká osada Křivolík_5

https://bacrie.rajce.idnes.cz/Tyden_skolnich_exkurzi_2016#IMG_3269.jpg

Obrázek č. 32 Tomšův betlém

https://www.ireceptar.cz/res/archive/239/028522_02_229442.png?seek=1384515095

Obrázek č. 33 Marešův betlém

<http://ct.upce.cz/ctb99/mares1.jpg>

Obrázek č. 34 Hýblův betlém

<http://white-coffee.blog.cz/en/category/betlemy>

Obrázek č. 35 Unzeitigův betlém

http://zpravodaj.probit.cz/2018/1_18web/Unzeitiguv_Betlem_pripominka.htm

Obrázek č. 36 Budova nádraží v roce 1927

<http://www.fotohistorie.cz/FullFoto.aspx?photoID=23736>

Obrázek č. 37 Současná podoba budovy nádraží

<http://www.atelierhajek.cz/img/realizace/terminal-ceska-trebova/03.jpg>

Obrázek č. 38 Budova nádraží – pohled zpredu

<http://www.atelierhajek.cz/img/realizace/terminal-ceska-trebova/02.jpg>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 Město Česká Třebová na mapě	21
Obrázek č. 2 Znak města	24
Obrázek č. 3 Prapor města	24
Obrázek č. 4 Kostel sv. Jakuba	25
Obrázek č. 5 Erb Petra Bohdaneckého z Hodkova na průčelí radnice	25
Obrázek č. 6 Budova radnice	25
Obrázek č. 7 Rotunda sv. Kateřiny	27
Obrázek č. 8 Vstup k rotundě sv. Kateřiny	27
Obrázek č. 9 Kaple Panny Marie Pomocné	28
Obrázek č. 10 Restaurace Na Horách	28
Obrázek č. 11 Chaloupka Maxe Švabinského	29
Obrázek č. 12 Pracovna „Kufř“	29
Obrázek č. 13 Sgrafito Žnečka na Pecháčkově statku	29
Obrázek č. 14 Chata M. Švabinského – současnost	29
Obrázek č. 15 Chata M. Švabinského na poč. 20. století	29
Obrázek č. 16 Třebovské stěny	30
Obrázek č. 17 Totem v chatové oblasti Srnov	31
Obrázek č. 18 Dendrofon	31
Obrázek č. 19 Ptačí hodiny	31
Obrázek č. 20 Geogalerie	31
Obrázek č. 21 Semanínská naučná stezka ČSOP	32
Obrázek č. 22 Pramen Javorka	33
Obrázek č. 23 Bosenský pavilon	33
Obrázek č. 24 Vodní kaskády v parku	33
Obrázek č. 25 Socha Šárky	33
Obrázek č. 26 Rybníček s vodníkem	33
Obrázek č. 27 Pravěká osada Křivolík _1	34
Obrázek č. 28 Pravěká osada Křivolík _2	34
Obrázek č. 29 Pravěká osada Křivolík _3	34
Obrázek č. 30 Pravěká osada Křivolík _4	34
Obrázek č. 31 Pravěká osada Křivolík _5	34
Obrázek č. 32 Tomšův betlém	43

Obrázek č. 33 Marešův betlém	43
Obrázek č. 34 Hýblův betlém.....	43
Obrázek č. 35 Unzeitigův betlém	43
Obrázek č. 36 Budova nádraží v roce 1927.....	46
Obrázek č. 37 Současná podoba budovy nádraží	46
Obrázek č. 38 Budova nádraží – přední pohled	46

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Souhrnný přehled získaných bodů od minimálního počtu po maximální	61
Graf č. 2 Celkový přehled počtu žáků, kteří získali minimálně 13 bodů a méně než 13 bodů	61
Graf č. 3 Přehled žáků – chlapců, kteří získali min. 13 bodů a méně než 13 bodů.....	62
Graf č. 4 Přehled dívek, které získaly min. 13 bodů a méně než 13 bodů	63
Graf č. 5 Porovnání procentuální úspěšnosti chlapců a dívek.....	63
Graf č. 6 Vyznačení Pardubického kraje na mapě.....	64
Graf č. 7 Název kraje, ve kterém se nachází město Česká Třebová.....	65
Graf č. 8 Geografická poloha města Česká Třebová	66
Graf č. 9 Počet obyvatel města Česká Třebová	67
Graf č. 10 Řeka protékající městem Česká Třebová	68
Graf č. 11 Znak města Česká Třebová	69
Graf č. 12 Název obce, kde se nachází chaloupka Maxe Švabinského	70
Graf č. 13 Název kopce s lyžařským areálem	71
Graf č. 14 Výběr osobnosti z nabízených možností	72
Graf č. 15 Výběr názvu pouti z nabízených možností.....	73
Graf č. 16 Výběr názvu pouti z nabízených možností.....	74
Graf č. 17 Firmy a jejich produkty – spojení jednotlivých položek	75
Graf č. 18 Památky – správné přiřazení názvu k obrázku	76

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Počty žáků dle pohlaví.....	55
Tabulka č. 2 Počty žáků dle typu školy.....	55
Tabulka č. 3 Počty žáků v jednotlivých třídách	55
Tabulka č. 4 Bodové ohodnocení jednotlivých položek.....	59
Tabulka č. 5 Celkové vyhodnocení didaktického testu všech tříd dohromady	60
Tabulka č. 6 Celkové vyhodnocení didaktického testu jednotlivých tříd.....	60
Tabulka č. 7 Průměrný počet bodů a % úspěšnost, max. a min. počet bodů u chlapců	62
Tabulka č. 8 Průměrný počet bodů a % úspěšnost, max. a min. počet bodů u dívek.....	62
Tabulka č. 9 Vyznačení Pardubického kraje na mapě.....	64
Tabulka č. 10 Název kraje, ve kterém se nachází město Česká Třebová	65
Tabulka č. 11 Geografická poloha města Česká Třebová	66
Tabulka č. 12 Počet obyvatel města Česká Třebová	67
Tabulka č. 13 Řeka protékající městem Česká Třebová	68
Tabulka č. 14 Znak města Česká Třebová.....	69
Tabulka č. 15 Název obce, kde se nachází chaloupka Maxe Švabinského	70
Tabulka č. 16 Název kopce s lyžařským areálem.....	71
Tabulka č. 17 Výběr osobnosti z nabízených možností	72
Tabulka č. 18 Výběr názvu pouti z nabízených možností.....	73
Tabulka č. 19 Výběr správné možnosti k pojmu „jabka“	74
Tabulka č. 20 Firmy a jejich produkty – spojení jednotlivých položek	75
Tabulka č. 21 Památky – správné přiřazení názvu k obrázku	76

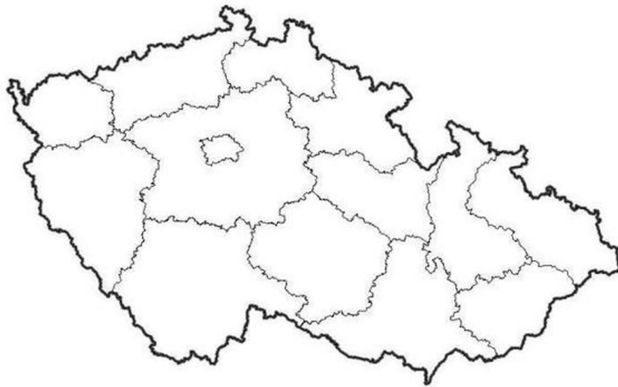
SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Didaktický test.....	I
Příloha č. 2 Klasifikační tabulka hodnocení pro žáky.....	IV
Příloha č. 3 Dopis od českotřebovského kohouta.....	V
Příloha č. 4 Herní plán a vzor zlatých mincí	VI
Příloha č. 5 Mapa ČR	VIII
Příloha č. 6 Slepá mapa ČR.....	IX
Příloha č. 7 Možné otázky do obálek k úkolu č. 1	X
Příloha č. 8 Myšlenková mapa	XI
Příloha č. 9 Tabulka k videu.....	XII
Příloha č. 10 Plánek města.....	XIII
Příloha č. 11 Kartičky s fotografiemi	XIV
Příloha č. 12 Kartičky s názvy.....	XV
Příloha č. 13 Pracovní list k úkolu č. 6.....	XVI
Příloha č. 14 Pověst	XVII
Příloha č. 15 Skládačka	XVIII
Příloha č. 16 Realizace skládačky z přílohy č. 14	XIX
Příloha č. 17 Informace pro chytré hlavičky	XX
Příloha č. 18 Pracovní list – Má osobní pečeť.....	XXI
Příloha č. 19 Pracovní listy k úkolu č. 11	XXII
Příloha č. 20 Rotunda svaté Kateřiny	XXVI
Příloha č. 21 Pracovní list k úkolu č. 12.....	XXVII
Příloha č. 22 Plán cesty	XXVIII
Příloha č. 23 Pracovní list PUTOVÁNÍ ZA ČESKOTŘEBOVSKÝM KOHOUTEM	XXIX
Příloha č. 24 Šifry.....	XXXI
Příloha č. 25 Šifry a jejich řešení.....	XXXII
Příloha č. 26 Morseova abeceda	XXXIII
Příloha č. 27 Dopis od únosců	XXXIV

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Didaktický test

1. Na slepé mapě ČR vyznač kraj, ve kterém se nachází město Česká Třebová:

2. Jak se tento kraj nazývá?

3. Česká Třebová **leží**:

- a) v Čechách
- b) na Moravě
- c) ve Slezsku

4. Kolik obyvatel má přibližně město Česká Třebová?

- a) 8 tisíc obyvatel
- b) 16 tisíc obyvatel
- c) 25 tisíc obyvatel

5. Která řeka protéká Českou Třebovou?

6. Z následujících možností vyber znak České Třebové:

a)

b)

c)

7. V obci Skuhrov se nachází chaloupka Maxe Švabinského.

Je toto tvrzení pravdivé? Zakroužkuj správnou odpověď.

ANO – NE

8. Jak se nazývá kopec s lyžařským areálem?

9. Která známá osobnost **není** spojena s Českou Třebovou?

a) Bedřich Smetana

b) Božena Němcová

c) František Matouš Klácel

10. Kterou pouť můžeme v České Třebové navštívit?

a) Květinovou pouť

b) Jabkancovou pouť

c) Kopečkovou pouť

11. V minulosti se v našem kraji říkalo „jabka“ červené řepě.

Je toto tvrzení pravdivé? Zakroužkuj správnou odpověď.

ANO – NE

12. Jak dobře znáš firmy v České Třebové? Spoj název firmy s produktem, který vyrábí.

KORADO, a.s.

sněhové řetězy

PEWAG s.r.o.

radiátory

BÖHM PLAST TECHNIK, a.s.

plastové součástky a díly

13. Na linku zapiš správný název památky na fotografii, využij nápovědu:

Chaloupka Maxe Švabinského

Rotunda sv. Kateřiny

Kaple Panny Marie Pomocné

Zatrhni – Jsem: dívka   chlapec

Příloha č. 2 Klasifikační tabulka hodnocení pro žáky

1	45 - 41	44 - 40	43 - 39	42 - 38	41 - 37	40 - 36	39 - 35
2	40 - 34	39 - 33	38 - 32	37 - 32	36 - 31	35 - 30	34 - 29
3	33 - 20	32 - 20	31 - 19	31 - 19	30 - 18	29 - 18	28 - 18
4	19 - 11	19 - 11	18 - 11	18 - 11	17 - 10	17 - 10	17 - 10
5	10 - 0	10 - 0	10 - 0	10 - 0	9 - 0	9 - 0	9 - 0

1	38 - 34	37 - 33	36 - 32	35 - 32	34 - 31	33 - 30	32 - 29
2	33 - 29	32 - 28	31 - 27	31 - 26	30 - 26	29 - 25	28 - 24
3	28 - 17	27 - 17	26 - 16	25 - 16	25 - 15	24 - 15	23 - 14
4	16 - 10	16 - 9	16 - 9	15 - 9	14 - 9	14 - 8	13 - 8
5	9 - 0	8 - 0	8 - 0	8 - 0	8 - 0	7 - 0	7 - 0

1	31 - 28	30 - 27	29 - 26	28 - 25	27 - 24	26 - 23	25 - 23
2	27 - 23	26 - 23	25 - 22	24 - 21	23 - 20	22 - 19	22 - 19
3	22 - 14	22 - 14	21 - 13	20 - 13	19 - 12	18 - 12	18 - 11
4	13 - 8	13 - 8	12 - 7	12 - 7	11 - 6	11 - 6	10 - 6
5	7 - 0	7 - 0	6 - 0	6 - 0	5 - 0	5 - 0	5 - 0

1	24 - 22	23 - 21	22 - 20	21 - 19	20 - 18	19 - 17	18 - 17
2	21 - 18	20 - 17	19 - 16	18 - 15	17 - 14	16 - 14	16 - 13
3	17 - 11	16 - 10	15 - 10	14 - 9	13 - 8	13 - 8	12 - 8
4	10 - 6	9 - 5	9 - 5	8 - 4	7 - 4	7 - 4	7 - 4
5	5 - 0	4 - 0	4 - 0	3 - 0	3 - 0	3 - 0	3 - 0

1	17 - 16	16 - 15	15 - 14	14 - 13	13 - 12	12 - 11	11 - 10
2	15 - 13	14 - 12	13 - 11	12 - 10	11 - 9	10 - 8	9 - 8
3	12 - 8	11 - 7	10 - 7	9 - 6	8 - 5	7 - 5	7 - 5
4	7 - 4	6 - 3	6 - 3	5 - 3	4 - 3	4 - 3	4 - 3
5	3 - 0	2 - 0	2 - 0	2 - 0	2 - 0	2 - 0	2 - 0

1	10 - 9	9 - 8	8
2	8 - 7	7 - 6	7 - 6
3	6 - 4	5 - 4	5 - 4
4	3 - 2	3 - 2	3 - 2
5	1 - 0	1 - 0	1 - 0

Příloha č. 3 Dopis od českořebovského kohouta

Čau přátáci,

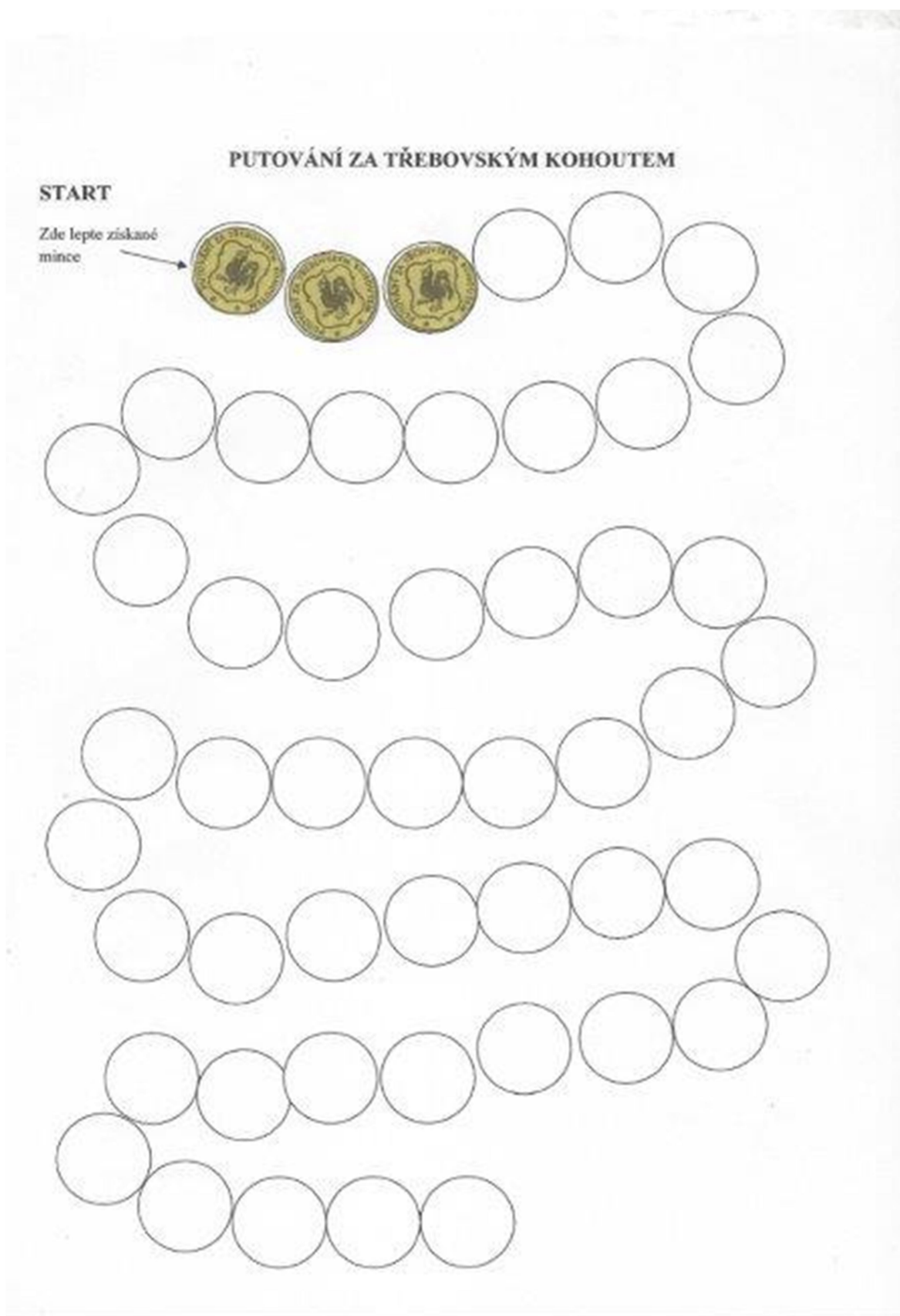
určitě mě znáte - jsem českořebovský
kohout a píšu vám proto, že jsem
byl unesen!!!

Mí únosci mi vyhrorují, že mě dají
na petáček, pokud za mě nedostanou
výkupní!!! Prosim, zachraňte mě,
odměna vás nemine!!!

Váš k smrti
vyděšivý kohout

Příloha č. 4 Herní plán a vzor zlatých mincí

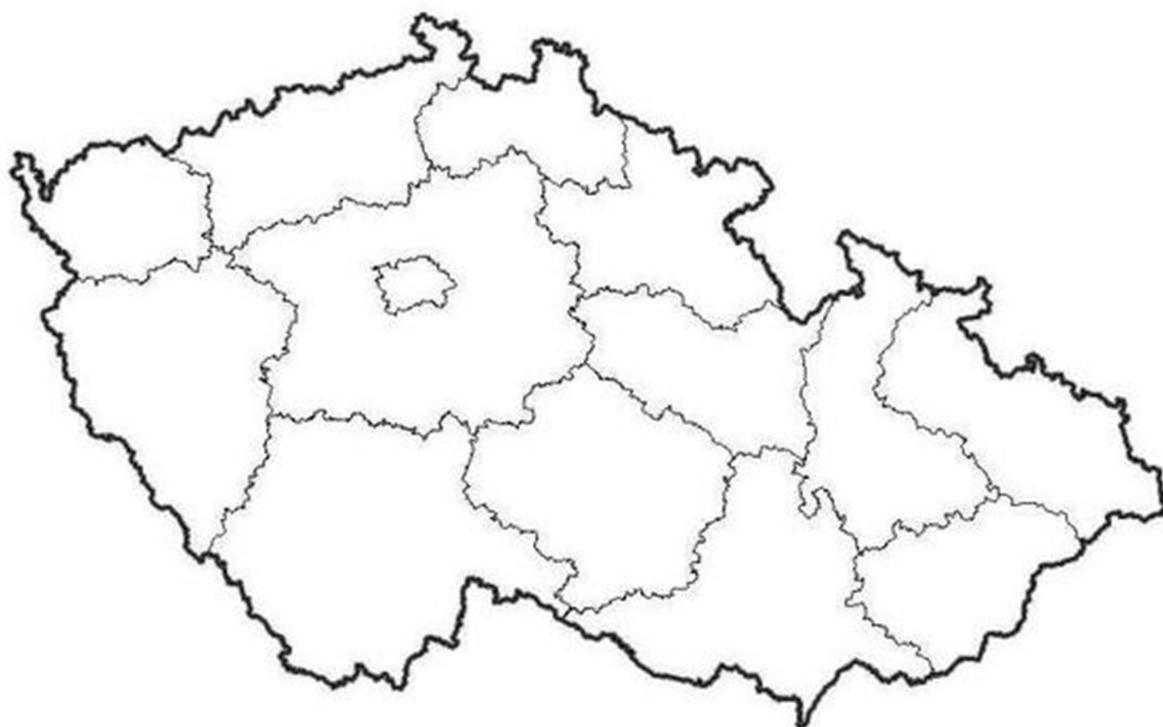

Příloha č. 6 Slepá mapa ČR

ÚKOL 1

OBÁLKA 1

- 1. Na mapě najdi hlavní město ČR a vyznač ho do slepé mapy.**
- 2. Na mapě najdi nejvyšší horu ČR a vyznač ji do slepé mapy.**
- 3. Zapiš do slepé mapy názvy všech hraničních pohoří.**

OBÁLKA 2

- 1. Barvou týmu vyznač kraj, ve kterém žiješ**
- 2. Jak se jmenuj naše krajské město?**
- 3. Jinou barvou vyznač kraje sousedící s tvým krajem a napiš jejich názvy**

OBÁLKA 3

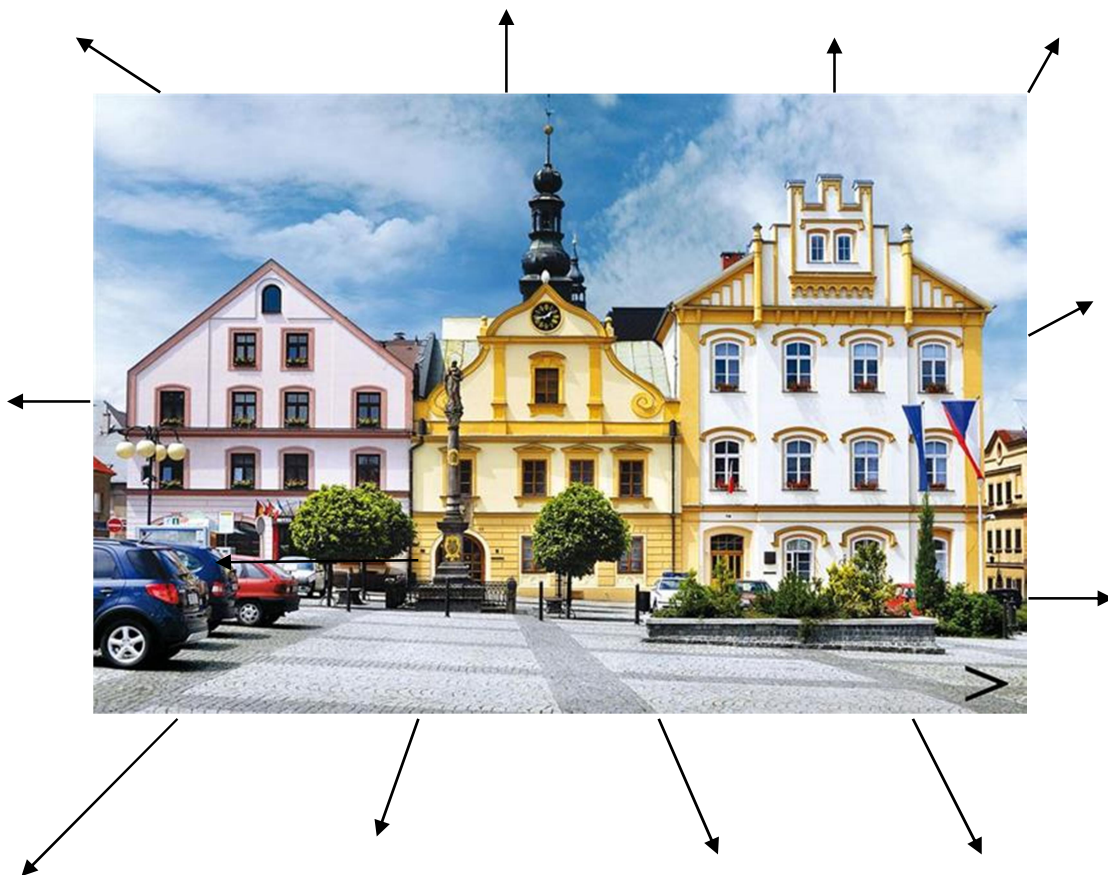
- 1. Vyhledej na mapě, ve kterém pohoří pramení řeka Labe, vyznač ho do slepé mapy a uveď jeho nejvyšší vrchol.**
- 2. Vyhledej na mapě, ve kterém pohoří pramení řeka Vltava, vyznač ho do slepé mapy a uveď jeho nejvyšší vrchol.**
- 3. Vyhledej na mapě, ve kterém pohoří pramení řeka Morava, vyznač ho do slepé mapy a uveď jeho nejvyšší vrchol.**

ÚKOL 2

Napiš, co všechno se ti vybaví, když se řekne: Česká Třebová.

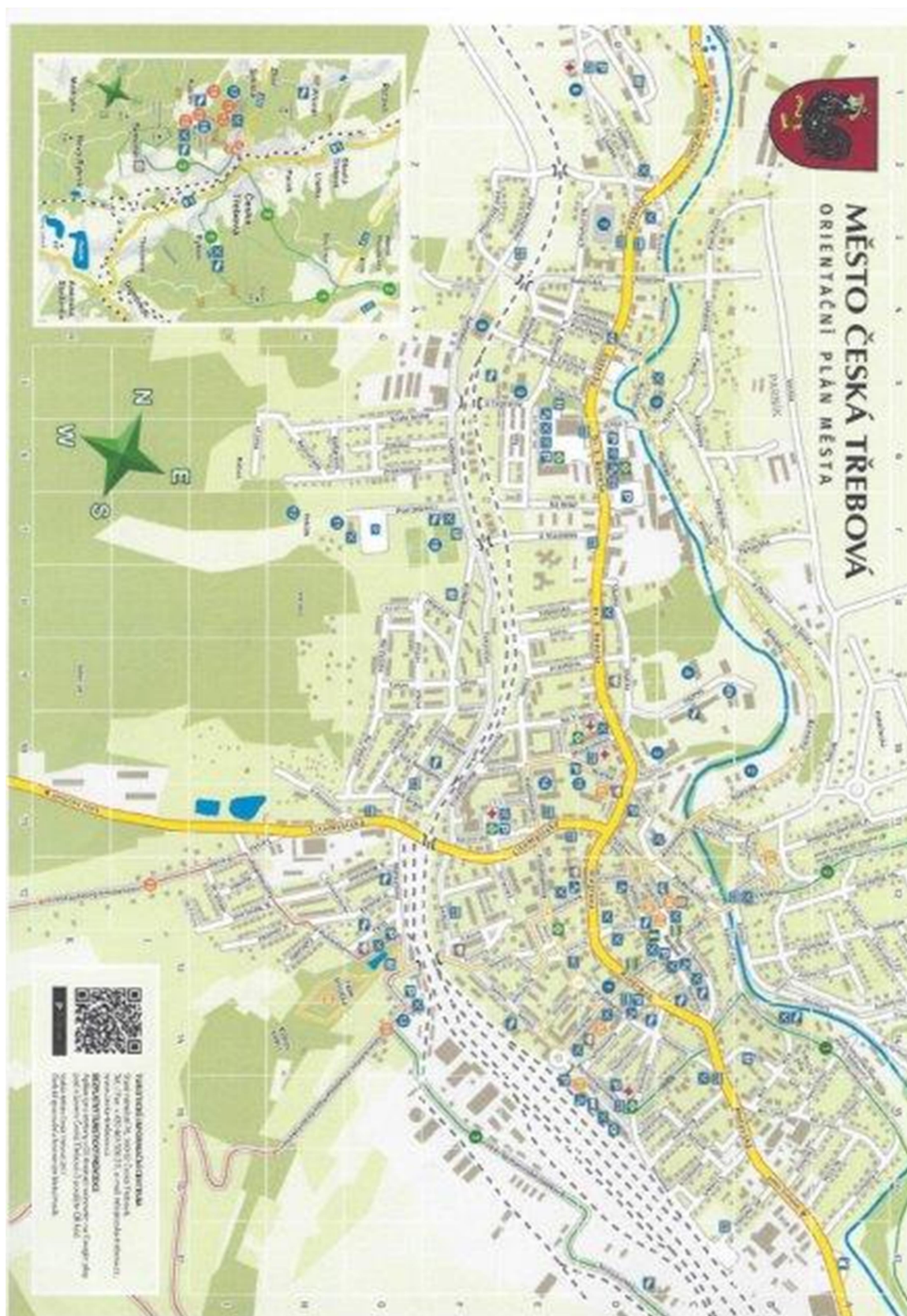
ÚKOL 3

OTÁZKY A ODPOVĚDI

Jestliže pojedeme do České Třebové vlakem, odkud je to blíž? Z Brna nebo z Prahy?	
Jak se nazývá kostel, kolem kterého moderátor pořadu projížděl při cestě na Staré náměstí?	
Kdy a kým byla postavena rotunda sv. Kateřiny? ☺	
Ve kterém roce byl založen park Javorka?	
Za kým přijel Max Švabinský do vesničky Kozlov?	
Jak se nazývá největší vodní nádrž, kterou můžeme vidět z rozhledny na Kozlovském kopci?	
Jak se nazývá naučná stezka vedoucí z obce Rybník na Českotřebovské stěny?	

☺ Pozor! Nenechte se nachytat!

Příloha č. 10 Plánek města

Příloha č. 11 Kartičky s fotografiemi

Příloha č. 12 Kartačky s názvy

BUDOVA GYMNÁZIA

NA ZÁMOSTÍ

**HÝBLOVA
ULICE**

**ROTUNDA SVATÉ
KATEŘINY**

STARÉ NÁMĚSTÍ

ÚKOL 6

ZNÁŠ VŠECHNA TATO MÍSTA? NAVŠTÍVIL JSI NĚKTERÉ Z NICH?

POKUD ANO, ZAKROUŽKUJ HO PASTELKOU.

1. R _ _ _ N _ A S _ _ _ É K _ _ E Ř _ N _

2. K _ S T E _ _ V A _ É H _ J A _ _ B _

3. C H _ _ O _ _ K A M _ X _ Š V _ _ I _ S _ É _ O

4. P _ R K J _ V _ R _ A

5. S K I _ _ E Á _ L P _ _ L Á K

6. R _ Z H L _ D _ A K _ Z L _ V

Pověst o znaku města Česká Třebová

Kdysi bývala Česká Třebová malým městečkem ohrazeným hradbami. O pořádek ve městě se staral rychtář s několika konšely, kteří měli k pomoci městského písaře. Ten měl na starosti i městské pečetidlo, za které ručil svou hlavou. Není tedy divu, že je pečlivě opatroval, aby se neztratilo.

A přece jednoho dne pečetidlo zmizelo, jakoby se nad ním zem zavřela.

Písař a jeho žena všechno prohledali, ale pečetidlo nenalezli. Písař byl předveden před soud, který jej odsoudil k smrti. Marně ve vězení přemýšlel, kam asi pečetidlo zmizelo, marně přemýšlela a hledala jeho manželka. Až nadešel den poprav. Za ranního rozbřesku smutně zazněl nad probouzejícím se městečkem hlas zvonku – umíráčku, aby oznámil občanům, že bude popraven muž, který málo dbal svých povinností. Na popravišti bylo již vše připraveno. Uprostřed stála šibenice, kolem níž se tlačily davy lidí. Písař naposledy hledal mezi přihlížejícími svou milovanou ženu. Ale marně, nebylo jí zde.

Ta zatím znovu hledala doma a doufala, že zachrání svého muže. V zoufalství vyhlédla oknem a spatřila průvod blížící se k popravišti. Vtom zrakem zavadila o smetiště, kde se právě hrabal sousedův kohout. Pod jeho nohama najednou spatřila jakýsi předmět. Vyběhla ze světnice rovnou na smetisko, zvedla onen předmět a stanula jako zkamenělá. Bylo to hledané městské pečetidlo. Rychle se vzpamatovala a dala se v běh s větrem o závod. Přiběhla právě včas. Kat se se svými pomocníky právě připravoval k vykonání svého díla. Když ukázala rychtáři a konšelům městské pečetidlo, zrušili rozsudek a propustili písaře na svobodu. Od té doby je znakem České Třebové kohout s lidskou hlavou a třírohým kloboukem.

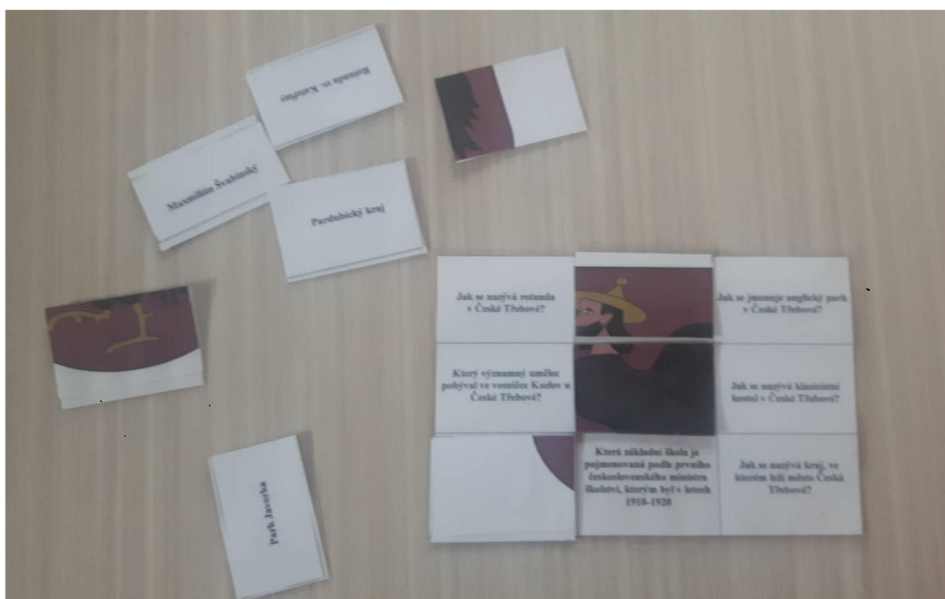
Příloha č. 15 Skládačka

Jak se nazývá rotunda v České Třebové?	Která řeka protéká městem Česká Třebová?	Jak se jmenuje anglický park v České Třebové?
Který významný umělec pobýval ve vesničce Kozlov u České Třebové?	Jak se nazývá město v blízkosti české Třebové, kde se nachází renesanční zámek zapsaný v UNESCO?	Jak se nazývá klasicistní kostel v České Třebové?
Která významná spisovatelka pobývala na Horách u České Třebové?	Která základní škola je pojmenovaná podle prvního československého ministra školství, kterým byl v letech 1918-1920?	Jak se nazývá kraj, ve kterém leží město Česká Třebová?

Rotunda sv. Kateřiny	Řeka Třebovka	Park Javorka
Maxmilián Švabinský	Litomyšl	Kostel sv. Jakuba
Božena Němcová	ZŠ Habrmanova	Pardubický kraj

Příloha č. 16 Realizace skládačky z přílohy č. 14

ÚKOL 10

INFORMACE PRO CHYTRÉ HLAVIČKY

➤ **co je to pečeť?**

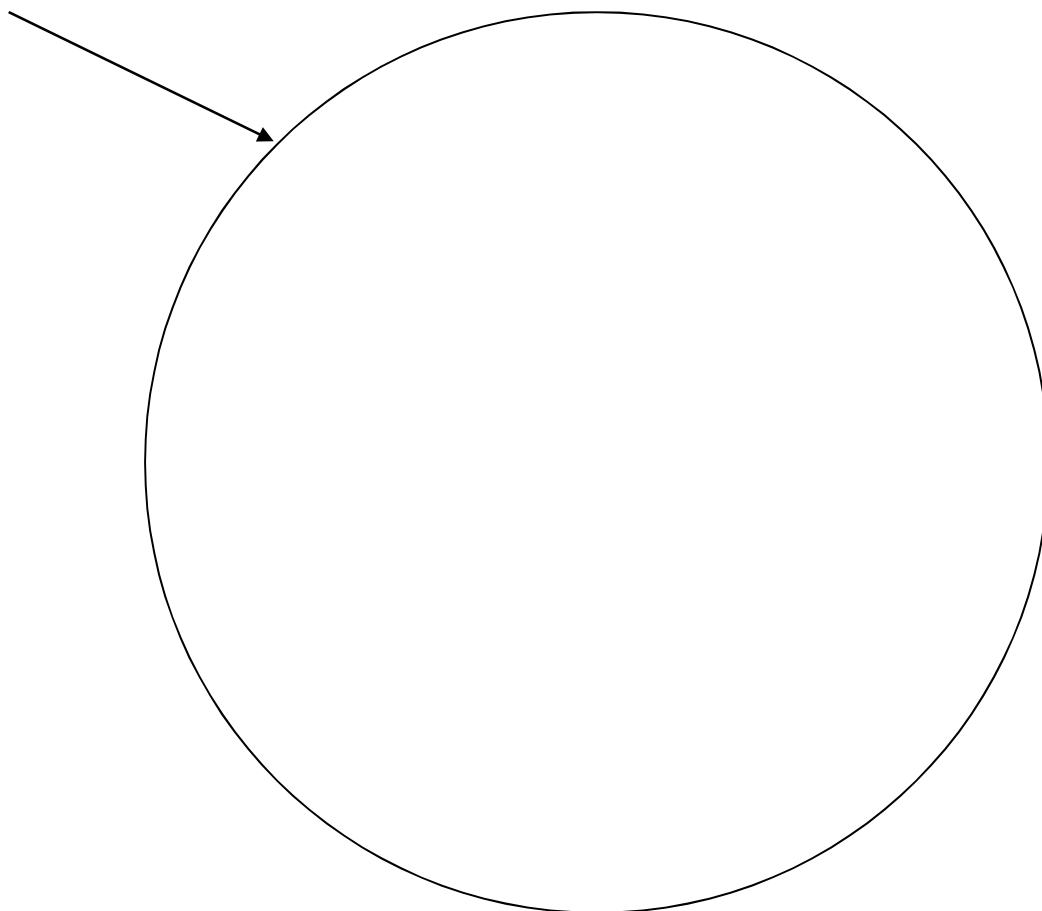
pečeť je grafické znamení vytištěné, vytlačené či připevněné na písemnosti (nebo jiném předmětu). Slouží k ověření jeho pravosti. Pečeť na sobě obvykle nese graficky zpracovaný symbol totožnosti majitele. Razidlo, kterým se pečeti dodává její grafická podoba, se označuje jako *pečetidlo*

➤ **barva pečeti** – může být různá, od přírodních přes červenou, zelenou až po černou. Barva závisí na přídavku použitém do pečetního vosku.

➤ **funkce pečeti**

- **uzavírací** – uzavírala a fyzicky chránila dokument. Pro prvotní otevření dokumentu bylo potřeba pečeť zlomit či jinak poškodit.
- **pověřovací** – pečeť sloužila jako doklad pověření osoby, jež se jí prokazovala.
- **ověřovací** – pečeť svou přítomností slouží jako prostředek prokazující pravost příslušného dokumentu a jako prvek proti jeho zfalšování.

MÁ OSOBNÍ PEČEŤ

Tato osobní pečeť patří pánovi.....Na své pečeti má .....

K jeho vzniku se váže tato pověst.....

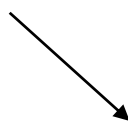

ÚKOL 11

*místo pro fotografii
litomyšlského kláštera*

*místo pro zjištěné
informace
a zajímavosti*

Místo pro vámi zjištěnou zajímavost

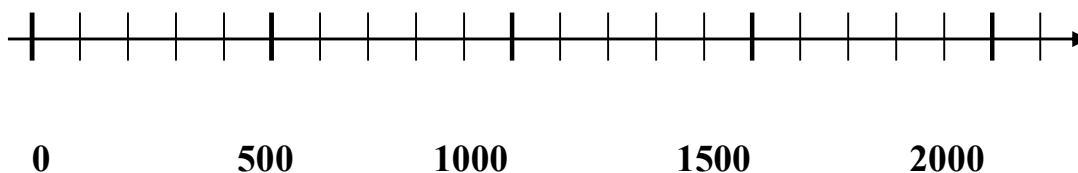

ÚKOLY:

- najděte na internetu nějaké zajímavé informace o litomyšlském klášteře, napište je do připraveného rámečku.
- vytiskněte jeho fotografii a nalep ho

Najdete-li další zajímavé informace, obrázky či fotografie, zapište si je nebo vytiskněte

- na časové ose vyznač červenou pastelkou 12. století

- Jméno Třebová se poprvé objevuje ve výčtu majetku litomyšlského kláštera na konci 12. století, ale v té době označovalo pouze řeku, dnešní Třebovku, která tvořila hranici jmění kláštera.
- Jméno Třebová pochází ze staročeského slova *triebiti* = mýtit les. Les podél řeky byl kácen, vznikala tak jakási stezka, po které přicházeli do dosud neobydlené krajiny první lidé a začali se zde usazovat.
- V průběhu 50. - 60. let 13. století proběhlo osídlení celého okolí. Vznikly jednotlivé vesnice. Nejdůležitějším městem regionu byl **Lanškroun**, vystavěn byl **hrad Lanšperk**, založeno bylo **Ústí nad Orlicí** a podobně vznikla na levém břehu Třebovky i dnešní **Česká Třebová**, která převzala název starší osady rozkládající se na protějším břehu kolem rotundy svaté Kateřiny.

ÚKOLY:

- na mapě Pardubického kraje najdi a zakroužkuj město **Litomyšl** a **červeně označená města**
- na internetu vyhledej, poblíž kterého města, či mezi kterými městy se nachází zřícenina hradu Lanšperk.
- zjisti zajímavé informace o hradu Lanšperk

Geografická mapa Pardubického kraje
Geographical map of the Pardubický Region

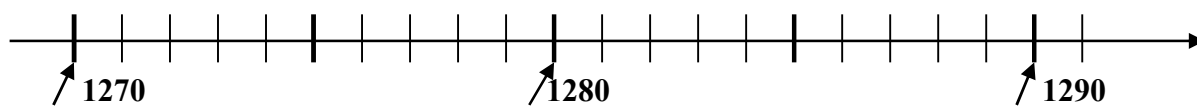
První písemná zmínka o městě ČESKÁ TŘEBOVÁ pochází z roku 1278

ÚKOLY:

- zjistí, která bitva se roku 1278 konala, jaký český panovník v ní zemřel, s kým zde bojoval
- na číselné ose vyznač rok 1278 a rok 2018

místo pro získané informace

➤ kolik let již uplynulo od první zmínky o České Třebové?

místo pro získané informace

Příloha č. 20 Rotunda svaté Kateřiny

_ O _ U _ _ A S _ _ T É _ _ A E Ř _ _ N _

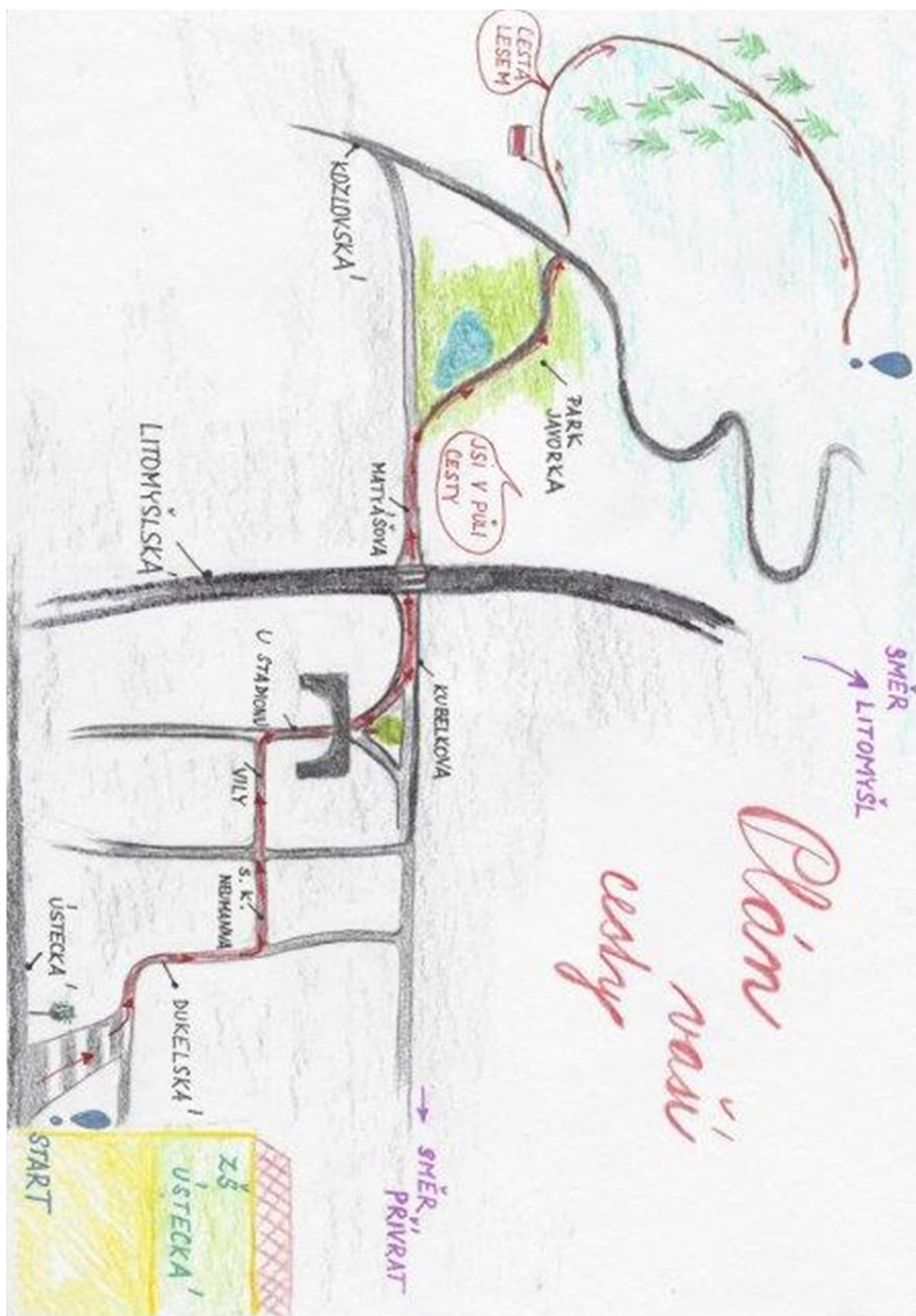

ÚKOL 12

Vím	Chci vědět	Dozvěděl jsem se

Příloha č. 22 Plán cesty

Příloha č. 23 Pracovní list PUTOVÁNÍ ZA ČESKOTŘEBOVSKÝM KOHOUEM

PRACOVNÍ LIST – PUTOVÁNÍ ZA ČESKOTŘEBOVSKÝM KOHOUEM

Název skupiny: _____

Jména žáků: _____

- **1. Cestou budeme procházet 10 ulicemi. Zapisujte názvy ulic a seřad'te je podle abecedy.**

- **2. Pozorujte zeleň pod rozhlednou. Jsou tu některé věci, které sem nepatří? Jak bychom si mohli poradit s odpadky, které zde nechávají nevychovaní návštěvníci. Navrhněte řešení:**

- **3. Nakreslete jednoduchou směrovou růžici světových stran, její správnost si ověřte pomocí buzoly.**

- **4. Odhadněte dobu, za kterou se vám podaří vystoupat na rozhlednu od prvního schodu k poslednímu. Zapište ji před stoupáním a porovnejte se skutečností (změřte přibližně pomocí hodinek).**

Odhad.....

Skutečnost.....

➤ **5. Spočítej schody vedoucí na rozhlednu.**

➤ **6. Informace o rozhledně**

Zjistěte odpovědi na následující otázky (náповěda je na cedulích, mapách pod rozhlednou, nebojte se oslovit obsluhu pokladny nebo ostatní návštěvníky rozhledny).

Rozhledna stojí na Kozlovském kopci v blízkosti vesničky _____. Ta se proslavila především pobytem známého malíře _____. Původní rozhledna postavená ze _____ (materiál) roku 1930 se do dnešní doby nezachovala a na jejím místě stojí od roku _____ nová. Věž má celkovou výšku _____ m a je opatřena vyhlídkovou plošinou ve výšce _____ m.

ÚKOL 13

1.

-.-.|.|.|.|-|.|-|| .---|.|.|-|.|| --..|.|-|.|-|.|-|.|-
..|.|.|| -.|----|-...|.|-|.|-|---..-|-..|.|-|.|-|.|-|.|-|-
--|.|-|--|.

2.

-.|--.|-.-|--..|| ...|--.|-..|.|-|.|-|.|-|.|| ...-
|.|.|.|--.|.|.|-|.|--.|| ...|.|.|-..|.|-.-|-.-

3.

|| -.|----|--..|.|-|.|-|.|| ...|.|-..-|| -.|--.|.||
...|.|| ...|-.-|-..|-.-|--|.|-|.|-||

4.

|| ...|-.-|.|.|| -.-.|.|.|-.-|---|-|.|-|.|-...|---|...-
|.|-.-|-.-|| -.|----|.|-|-|---|.|-|-

5.

-.-.|.|.|--.|.|-|.|| -|---|| ---|.|-..|.|-|.|-|.|-|.|-||
...-|.|-..|.|-|.|-..

Příloha č. 25 Šifry a jejich řešení

1.

-.-.|.|. . . .|-|. .-|| .---|...|-|.|| ---..|...-|. . . .|.-|-..|. .-
..|. . .|| -. .|---|-...|. . .|. .|---..--|--.|. . .|. .-|-|. .-|. .-|. .-|. .-
--|. .|---|.

(CESTU JSTE ZVLÁDLI DOBŘE, GRATULUJEME!)

2.

-. .|-..|-. .-|--..|| . . .-|- .- .-|. . . .|...|-|. . .|-|. .|| . . .-
|. . .|. .|- .- .|. . . .|- .|- .- .-|| . . .|. . .|. .- .|. . .|- .- .-

(KDYŽ VYLUŠTITÉ VŠECHNY ŠIFRY)

3.

|| -. .|---|--..|...-|. . .|-|. .|| . . .|. .|---..--|| -. .|-..|. .||
...|. .|| . . .|- .-|. . .|- .- .-|...-|. .-||

(DOZVÍTE SE, KDE SE SKRÝVÁ)

4.

|| . . .-|. .-|. . .|| -. . .|. . . .|- .-|---|-|. . .|. .-...|---|...-
|. . .|- .-|- .- .-|| -. .|---|... .|---|. .-|-

(VAŠ ČESKOTŘEBOVSKÝ KOHOUT)

5.

-. . .|. . . .|- .- .|. .-|. .|| -|---|| ---|. . . .|. . . .|- . . .-|- . .|. .-||
...-|. .|- . .|. .-|. .- . .

(CHCETE TO OPRAVDU VĚDĚT?)

Poznámka: list s šiframi rozstříháme, každá skupina dostane jednu část

Příloha č. 26 Morseova abeceda

A	· —	akát
B	— ···	blyšskavice
C	— · — ·	čilovníci
D	— · · ·	dálava
E	·	erb
F	· · — ·	Filiplny
G	— — · ·	Grónská zem
H	· · · ·	hrachovina
Ch	— — — —	Chléb nám dává
I	· ·	ibis
J	· — — —	jasmin bílý
K	— · —	krákorá
L	· — · ·	lupineček
M	— —	máva

N	— ·	nástup
O	— — —	ó náš pán
P	· — — ·	papírnici
Q	— — · —	kvili orkán
R	· — ·	rarášek
S	· · ·	sobota
T	—	tón
U	· · —	učení
V	· · · —	vyvolení
W	· — —	Waltrův vůz
X	— · · —	Xénie má
Y	— · — —	ý se ztrácí
Z	— — · ·	známá žena

Příloha č. 27 Dopis od únosců

VÁŽENÁ PÁTÁ TŘÍDO,

POKLID NECHCETE, ABY VÁŠ KOHOUT SKONČIL NA PEKÁČI,

KOUKŇETE SEBOU HODIT A PŘINĚST NÁM VÝKUPNĚ.

CHCEME 100 ZLATÝCH MINCÍ S KOHOITEM.

ČAS VÁM VYPRŠEL UŽ ZÍTRA, A TO PŘÁVĚ TEHDY, KDYŽ RADNIČNÍ VĚŽ ODBIJE POLEDNE!

POSÍLÁME VÁM MAPU, PODLE KTERÉ SE K NÁM DOSTANETE!!!

S SEBOU: PYTEL ODVAHY, NĚCO NA POSILNĚNOU A NA ŽÍZEŇ, DOBRÉ OBLUŤÍ A HLAVNĚ!

ZLATO!!!

VAŠE CESTA ZA ZÁCHRANOU KOHOUTA BUDE DLOUHÁ 5 KILOMETRŮ.

ZDRAVÍME VÁS A POSPĚŠTE SI!

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Veronika Beranová
Katedra:	Katedra primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Regionální vlastivěda a její využití v primární škole
Název v angličtině:	Regional Geography and its Application in Primary School Curriculum
Anotace práce:	<p>Diplomová práce je určena učitelům na 1. stupni ZŠ a jejich žákům v regionu Českořebovsko. Teoretická část se zabývá charakteristikou regionu se zaměřením na město Česká Třebová. Ukotvením regionální složky vlastivědy v RVP ZV a charakteristikou projektového vyučování. V empirické části jsou zpracovány výsledky výzkumného šetření, zrealizovaného za účelem zjistit základní vědomosti žáků 4. ročníků ZŠ o regionu prostřednictvím didaktického testu. Praktická část obsahuje návrh projektu, který je určen pro žáky 5. ročníků ZŠ a vztahuje se k regionu Českořebovska.</p>
Klíčová slova:	Region, regionální výuka, regionální tematika v RVP ZV, město Česká Třebová, projektové vyučování
Anotace v angličtině:	<p>My thesis is geared towards elementary grade teachers and students in the Českořebovsko region.</p> <p>The theoretical portion deals primarily with the characteristics of the region with emphasis on the town of Česká Třebová. It also discusses integration of the regional geography component into RVP ZV as well as characteristics of project teaching.</p> <p>The empirical portion of my thesis examines the results of a survey conducted among 4th grade students with the goal of assessing their basic knowledge of regional geography.</p> <p>The practical portion describes a project proposal aimed at 5th grade students of the Českořebovsko region.</p>
Klíčová slova v angličtině:	Region, regional studies, regional theme in RVP ZV, town Česká Třebová, project teaching
Přílohy vázané v práci:	34 s.
Rozsah práce:	110 s. + 34 s. příloh
Jazyk práce:	český